

Vlaams
Parlement

vergadering **C210**
zittingsjaar 2014-2015

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 23 april 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de toekomst van beleidsrelevant onderzoek in onderwijs – 1514 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de besparingen bij het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (SIHO) – 1673 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseeel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de toekomst van het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen – 1792 (2014-2015)	4
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het masterplan hervorming secundair onderwijs en de bindende proeven voor toegang tot de universiteit – 1776 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een screening van studierichtingen in het kader van de hervorming van het secundair onderwijs – 1846 (2014-2015)	15
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de pensioenplannen van de Federale Regering en de gevolgen voor het onderwijzend personeel – 1690 (2014-2015)	30
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de stijging van de reële kosten om scholen te bouwen – 1750 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de fysieke toegankelijkheid van scholen voor leerlingen met een beperking – 1766 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over kostenverhoging door infrastructuurnormen in het onderwijs – 1782 (2014-2015)	33
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het toelatingsexamen geneeskunde – 1515 (2014-2015)	41
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het vernieuwde kader van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) – 1522 (2014-2015)	46

- VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het arrest van het Grondwettelijk Hof omtrent de vrijstelling voor levensbeschouwelijke vakken
– 1551 (2014-2015) 48
- VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de stand van zaken met betrekking tot de uitbouw van hbo5
– 1765 (2014-2015)
- VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de toepassing van de Vlaamse kwalificatiestructuur op de huidige hbo5-opleiding verpleegkunde
– 1804 (2014-2015) 51
- VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het Damesakkoord tussen Vlaanderen en Nederland en het behoud van Nederlandstalig onderwijs in het buitenland
– 1780 (2014-2015) 57

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de toekomst van beleidsrelevant onderzoek in onderwijs – 1514 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de besparingen bij het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (SIHO) – 1673 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de toekomst van het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen – 1792 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp-a): Minister, ik wil het graag hebben over de toekomst van het beleidsrelevant onderzoek in het onderwijs. In het onderwijs wordt veel gestudeerd. Het is belangrijk dat we ons beleid enten op wetenschappelijke data, zodat we op lange termijn goede en vooruitziende maatregelen kunnen treffen.

De vraag is al maanden geleden ingediend. Het is al enige tijd bekend dat het Steunpunt studie- en schoolloopbanen (SSL) in zijn voortbestaan bedreigd is. Bij de initiële begroting van 2015 werd in combinatie met de federale besparingsmaatregelen op alternatieve financieringskanalen een enorme onzekerheid gecreëerd over de toekomst van dat steunpunt. Nochtans kreeg het zeer recent nog een uitstekende evaluatie over de kwaliteit van het onderzoek en levert het steunpunt ook heel wat studies die zeer relevant zijn voor de uittekening van het beleid.

Een nieuw financieringsmodel en een nieuwe structuur kunnen vanaf 2017 mogelijkwerwijs een oplossing bieden, maar in de tussentijd is de goede voortgang van verschillende onderzoeksprojecten bedreigd, minister. Zonder voldoende middelen zijn er databanken die niet aangevuld kunnen worden, structurele monitoringen die niet uitgevoerd kunnen worden, zelfs lopende doctoraten die dreigen niet te kunnen worden voortgezet. De impact op het werk van het steunpunt is ontzettend groot, in de feiten vele malen groter dan simpele besparingsmaatregelen in begrotingstabellen laten vermoeden. Wij willen erop aandringen dat het kind niet met het badwater wordt weggegooid en dat het steunpunt toekomstgericht en op lange termijn gegarandeerd kan blijven werken.

Minister, ik heb heel concrete vragen, vooral over de maatregelen die u zult treffen voor de zware besparingen, waarvan we niet weten of die worden voortgezet in de begrotingscontrole nu en of ze misschien nog worden verzaagd. De prioritaire vraag van het steunpunt was een verlenging van de uitvoeringstermijn van de lopende contracten met zes maanden. Dat is een minimum, denken wij. Ook vragen zij een herfinanciering van de lopende doctoraatsmandaten in het kader van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) en een duidelijke besluitvorming over de toekomstige structuren en financiering van het bredere beleidsrelevant wetenschappelijk onderzoek. Zult u op deze vragen, die het steunpunt waarschijnlijk ook al rechtstreeks aan u heeft gesteld, kunnen ingaan en in bijkomende financiering voorzien?

Een ander steunpunt dat beleidsrelevant onderzoek voert, het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (SIHO), waar mevrouw Soens zo meteen een meer

concrete vraag over stelt, is het voorwerp van nog drastischere besparingen. Besparingen van 26 procent op de werkingsmiddelen maken het zo goed als onmogelijk om de oorspronkelijke doelstellingen inzake inclusief hoger onderwijs te realiseren. Minister, hoe ziet u in de toekomst de verhouding tussen beide steunpunten? Het SIHO zal de facto moeten ophouden te bestaan door de ingrijpende besparingsmaatregelen.

Welke middelen zijn in de meerjarenplanning opgenomen om ook in de toekomst dat relevant beleidsonderzoek met inhoudelijke meerwaarde te kunnen blijven doen? De begroting 2015 was een drastische besparing. De controle wachten we met een bang hart af. Maar misschien hebt u beter nieuws voor de toekomst en kunt u al een tipje van de sluier lichten.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp-a): Ik heb inderdaad een vraag over het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs. Het heeft een belangrijke taak in het creëren van gelijke kansen en van een volwaardige participatie van personen met een functiebeperking in het hoger onderwijs. Het SIHO vervult een intermediaire rol. Het gaat in overleg met zowel studenten als onderwijzend personeel om zo een inclusief hoger onderwijs te realiseren.

Het SIHO ontsnapte echter niet aan de besparingen in de begroting voor 2015. In de plenaire vergadering op 16 december 2014 werd beslist om op het budget voor 2015 een generieke besparing door te voeren van 10 procent. Dat betekent dat het budget van 254.000 euro in 2014 slinkt naar 230.000 euro voor 2015. In hetzelfde begrotingsartikel deelden ook vzw Die-'s-lekti-kus en Bednet in de klappen.

Enkele weken geleden al had ik een interpellatie hierover ingediend, toen we uit een goede bron verontrustend nieuws vernamen. In plaats van 230.000 euro zoals gepland in de begroting voor 2015 en goedgekeurd in het parlement, krijgt het SIHO slechts 153.000 euro. Ze moeten dus 77.000 euro meer besparen dan opgenomen was in de begroting. In vergelijking met 2014 wordt dus 101.000 euro bespaard op het budget van het SIHO.

Een dergelijke zware besparing komt neer op ongeveer twee voltijdequivalenten. Verontrustend is vooral dat zo'n grote besparing niet in de begroting voor 2015 werd ingeschreven, maar dat dat wel zo aan het SIHO werd gecommuniceerd. De begroting voor 2015 voorzag immers enkel in een generieke besparing van 10 procent. Zo is het ook goedgekeurd door het parlement.

Het SIHO werkt nu een werkingsplan uit met een zwaar verminderde werkings-enveloppe. In opdracht van de minister zou dit werkingsplan niet meer alle vijf de associaties bestrijken. Dat is een uiterst betreurenswaardige keuze, gezien de uiterst moeilijke onderhandelingen tussen de associaties en de vorige Vlaamse Regering, waarbij expliciet deze verankering in de associaties tot doel werd gesteld. Een wijziging doen van zo'n delicaat compromis dat getekend werd door de vijf associatievoorzitters, zonder overleg met het parlement en deze associaties, getuigt van weinig eerbied ten aanzien van het hogeronderwijsveld.

Klopt het dat het SIHO maar 153.000 euro krijgt in plaats van de 230.000 euro die uitgetrokken was in de begroting voor 2015? Komt het lot van die besparing van 40 procent ook toe aan de andere steunpunten onder dat begrotingsartikel, zoals Bednet en Die-'s-lekti-kus? Zult u de vijf associaties en het parlement betrekken alvorens een beslissing te nemen aangaande het SIHO op het gebied van inhoud en organisatie die afwijkt van de beheersovereenkomst die opgesteld werd in juni?

De voorzitter: Mevrouw Brusseeel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen levert een basis van wetenschappelijk onderzoek over onderwijs waarop het beleid als hefboom kan steunen. Onderzoeksonderwerpen zijn onder andere de volgende.

Men onderzoekt systeemkenmerken en uitkomsten van het Vlaamse onderwijs in vergelijkend perspectief, zoals voortijdig schoolverlaten, doorstroming naar hoger onderwijs, tewerkstellingskansen, matching tussen opleiding en werk. De aandacht gaat zowel naar globale uitkomsten per land of regio als naar de verdeling ervan.

Een ander onderwerp is segregatie of sociale mix: de evolutie van de sociale en etnische segregatie in het onderwijs, analyse van de determinanten en evaluatie van de effecten van maatregelen op lokaal en Vlaams niveau op dit vlak.

Een volgend punt is de evaluatie van het beleid inzake gelijke onderwijskansen (GOK): effectiviteit van het GOK-beleid en soortgelijke maatregelen in Vlaanderen.

Een vierde voorbeeld is de ontwikkeling van vaardigheden en competenties in het onderwijs en de initiële arbeidsloopbaan. Daarbij wordt onderzocht hoe bepaalde sleutelcompetenties ontwikkeld worden binnen en na het initieel onderwijs. Speciale aandacht gaat naar de rol van naschoolse vorming en opleiding voor vroege schoolverlaters.

Het steunpunt wordt gevormd door een consortium van verschillende onderzoeksgroepen uit drie Vlaamse universiteiten, de KU Leuven, de Vrije Universiteit Brussel en de Universiteit Gent. Zoals gezegd, werd begin dit jaar het evaluatierapport van het SSL, uitgevoerd door IDEA Consult, opgeleverd. Het kreeg een goede tot zeer goede score, zowel qua beleidsrelevantie als qua wetenschappelijke standaard.

De toekomst van het SSL lijkt nu onzeker. De cofinanciering door het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) wordt vanaf 1 januari 2016 stopgezet. Dat wil zeggen dat de volledige financiering van dan af uit uw beleidsdomein zal moeten komen. Het vage vooruitzicht op een nieuwe Vlaamse structuur in 2017 is verre van voldoende als geruststelling voor de betrokken onderzoeksploegen, zo lieten ze mij weten.

De schade van een jaar nulfinanciering zal onherstelbaar zijn, omwille van: onafgewerkte longitudinale databanken, onderbroken doctoraten, een hersenvlucht van goede onderzoekers, een afbraak van de opgebouwde knowhow en een beschadigd vertrouwen van onderzoekers in het beleid dat hen moet steunen. Longitudinale gegevensverzameling vraagt inderdaad continuïteit. Dat kunnen we moeilijk ontkennen. Daarom zou er snel duidelijkheid moeten komen over de financiering en de toekomst van het SSL, zo niet dreigt een groot deel van de sedert 2001 opgebouwde capaciteit verloren te gaan.

Minister, u hebt reeds laten verstaan dat u de werking van het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen wilt voortzetten. Ziet u een oplossing voor het financieringsprobleem? Hebt u al overleg gehad met uw collega bevoegd voor innovatie en met andere leden van de regering over de toekomst van de steunpunten, sinds de evaluatierapporten opgeleverd werden? Op welke wijze zal de werking van het SSL na het einde van 2015 worden voortgezet? Zal er in een overgangsregeling worden voorzien tussen januari 2016 en de nieuwe Vlaamse structuur?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman (Groen): Ik wil me volmondig bij de vragen aansluiten. Het is essentieel en cruciaal dat het onderwijsbeleid wetenschappelijk wordt ondersteund. Het is een meerwaarde dat het gebeurt via een

interuniversitair samenwerkingsverband. Het is van cruciaal belang dat we geen onderbreking krijgen in de dataverzameling en de lopende onderzoeken. Het overgangsjaar is van essentieel belang. Minister, ik ben dus benieuwd naar uw plannen op lange termijn, maar ook op korte termijn en voor dit overgangsjaar. Er was inderdaad een goede evaluatie. Er is geen enkele reden toe. Het zou nefast zijn om hierop besparingen door te voeren.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Ik wil niet gedetailleerd ingaan op de vragen die worden gesteld. Ik vraag me enkel af of alle vragen wel tot de bevoegdheid van de minister van Onderwijs behoren. Hoe dan ook is onderzoek belangrijk in elk beleidsdomein, en zeker ook in Onderwijs. Naar aanleiding van een schriftelijke vraag over wetenschappelijk onderzoek in het onderwijs was ik verrast over het totale budget dat voor onderzoek was gebruikt in de vorige legislatuur. Dat heb ik enkele weken geleden ook al eens gezegd. Het gaat niet over de concrete projecten waarover nu vragen worden gesteld. Onderzoek ook in onderwijs is bijzonder belangrijk, maar ik stel me de vraag of het onderzoek wel altijd even beleidsrelevant is. Moeten er niet meer prioriteiten worden gesteld bij de keuze van de projecten?

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Minister, u hebt het hier al eens gehad over heel wat onderzoek dat nog niet is gebruikt. Ik vraag me af hoeveel intussen is gepubliceerd van wat nog niet gepubliceerd of vrijgegeven was. Ik zou wel willen dat alles eens wordt vrijgegeven. Dat is het minimum dat we kunnen verwachten van onderzoeken die met belastinggeld zijn uitgevoerd.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck (N-VA): Ik wil vanuit onze fractie ook die opmerking maken. Onderzoek is belangrijk, maar het moet relevant zijn. De vragen van de heer De Meyer blijven pertinent. Wat is er al mee gebeurd? Hoever staan bepaalde zaken? Beleidsvoorbereiding kost geld, maar in het onderwijs willen we in eerste instantie dat er wordt lesgegeven. Het wetenschappelijk onderzoek moet dat ondersteunen, maar mag geen doel op zich zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het zijn vragen over twee steunpunten, maar die hangen niet aan elkaar. Ik zal eerst de vragen behandelen over het SLL en dan over het SIHO. We moeten het op een andere manier bekijken en aanpakken.

Er zijn kritische vragen gesteld bij het hele steunpuntenprogramma. Dat overstijgt mijn bevoegdheid deels, maar het is ook wel mijn bevoegdheid, dus ik ga me er zeker niet achter verstoppen. In het kader van de besparingen bij de regeringsvorming is beslist om de cofinanciering uit het beleidsdomein EWI van alle beleidssteunpunten stop te zetten op het einde van het lopende programma. Dat betekent eind dit jaar. Dat blijft zo.

De basissubsidie van maximaal 60 procent wordt stopgezet. Niet enkel bij het steunpunt waarover het nu gaat, maar bij alle steunpunten komt dat erop neer dat de betrokken beleidsdomeinen moeten kijken wat ze doen met het resterende deel. In de begroting van 2016 levert het een besparing op van 8,6 miljoen euro, omdat het programma sowieso afloopt eind 2015, en er was voor nadien geen duidelijkheid over de steunpunten of thema's.

Er zijn vandaag 21 steunpunten erkend. Daarbij zit dus voor Onderwijs ook het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen. Dat steunpunt krijgt jaarlijks 1.035.000

euro, waarvan 690.000 euro van EWI en 345.000 van Onderwijs. Ook dat steunpunt valt dus onder de algemene regel.

Ik erken zeker dat het steunpunt zeer interessant en nuttig werk doet. U vroeg naar het overzicht van de studies, mijnheer De Ro, mijnheer Van Dijck en mijnheer De Meyer. Ik heb ooit eens over 40 of 50 miljoen euro voor studies gesproken. Dat gaat niet enkel hierover; dat zijn studies die algemeen gebeuren in het onderwijs. Ik vind het goed dat we studeren. We hebben ook veel om te bestuderen. Maar voor mij is wat we ermee doen van belang.

Als je iets onderzoekt, moet het relevantie hebben. En je moet dat dan ook aanwenden om je beleid te verbeteren. Ik wil een stand van zaken vragen, mijnheer De Ro, maar au fond denk ik dat het SSL heel goed en nuttig werk doet. Daar kan ik niet negatief over zijn. Ik kan u het overzicht bezorgen van wat ze precies allemaal hebben gemaakt, maar ik heb dat niet bij, omdat ik er geen commentaar op heb. Ik steun uw opmerkingen wel, collega's, dat er misschien de voorbije vijf jaar iets te veel studiewerk is uitbesteed. Om de twee weken komen er studies bij mij toe, en dan zeg ik: "Oei, wat gaan we daarmee doen?" Je moet meekunnen.

De concrete vragen zijn mij zeker bekend. De punten werden ook toegelicht door het steunpunt op de stuurgroepvergadering van 23 maart 2015. Ik deel de bekommernis van de onderzoekers over de onzekere toekomst. Het is zo dat, als zij elders werkzekerheid zoeken, dat een bedreiging is voor de kennis- en capaciteitsopbouw. Ze willen weten hoe we ermee omgaan in de toekomst. Het is niet zo'n aangename situatie voor mij. Ik heb zeer veel waardering voor het beleidsondersteunend onderzoek dat ze doen en ik onderschrijf het belang ervan. Het is voor mij onmogelijk om middelen die voor andere studies zijn uitgetrokken, nu plots naar daar te brengen. Al die zaken zijn al toegewezen, ik kan dat niet zomaar verschuiven.

De vraag naar de verlenging van de uitvoeringstermijn van de lopende contracten met zes maanden – binnen hetzelfde budget –, heeft direct te maken met het huidige lopende SSL. Mijn medewerkers hebben contact gehad met het kabinet van minister Muytters. Hij heeft gezegd dat hij de situatie zou bekijken. Als je het voor één steunpunt zou toekennen, is dat misschien ook wel relevant voor andere steunpunten. Ikzelf ben er zeker toe bereid om dat pragmatisch aan te pakken en het SSL de mogelijkheid te geven een aantal taken wat later op te leveren.

De heer De Ro stelt dat het van belang is dat alles wordt afgewerkt. Natuurlijk is dat zo. Maar stel dat een aantal medewerkers elders werkzekerheid zoeken omdat ze sneller duidelijkheid willen over de toekomst en dat ze extra maanden willen, vind ik het maar logisch dat die extra maanden er komen om ervoor te zorgen dat alles van het huidige steunpunt mooi opgeleverd raakt.

Ik ben dus eigenlijk wel pro, maar ik begrijp dat het goed is dat we globaal, binnen de 21 steunpunten, bekijken of er nog zulke vragen zijn. Voor dit steunpunt lijkt het me echt wel nuttig.

Een ruimere toepassing van de opleveringstermijnen is dus echt wel bespreekbaar en zou het steunpunt meer flexibiliteit geven om de problematiek van de onderzoekers die gebeurlijk vertrekken, goed op te vangen.

De andere vragen met betrekking tot de problematiek van herfinanciering van de lopende doctoraatsmandaten in het kader van het FWO, de besluitvorming omtrent de toekomstige structuren en de financiering, vallen volledig binnen de verantwoordelijkheid van de minister van Innovatie. In zijn beleidsnota heeft

minister Muyters aangegeven dat hij een alternatief wil uitwerken voor het steunpuntenprogramma. Ik zal daarover met hem bilateraal overleggen. Ook binnen de regering moeten we dat bespreken. Het is voor mij cruciaal dat we wat SSL betreft, zorgzaam moeten afwerken wat er nu gegund is en wat nu loopt.

Mevrouw Gennez, zoals reeds aangegeven bij de begrotingsbesprekingen werk ik met de administratie een nieuw onderzoekskader uit waarin het bestaande OBPWO-programma (onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoeken) en het onderzoek van het SSL gezamenlijk gevat worden. U zegt dat ik niet tot 2016 mag wachten om daarover duidelijkheid te verschaffen. Dat is juist, want dan is er niets van continuïteit. We moeten het dus nu doen.

In 2015 zijn de nodige middelen voor relevant beleidsonderzoek ingeschreven in de begroting. De middelen voor 2016 zijn het voorwerp van de begrotingsbesprekingen die binnen enkele weken zullen aanvangen. Ik zeg nu 'binnen enkele weken', maar ik zou toch graag eerst even wat op adem komen. Het kader moet nu eerst worden uitgetekend.

De meest urgente uitdaging betreft zeker de continuering van het longitudinaal cohortenonderzoek, in het bijzonder de voortzetting van het LiSO-project (Loopbanen in het Secundair Onderwijs). Het SSL heeft bij een cohorte van leerlingen in de eerste jaren van het secundair onderwijs eerste metingen uitgevoerd. De resultaten van dat onderzoek mogen niet verloren gaan. We moeten dus absoluut de loopbanen en prestaties van deze leerlingenghorte verder opvolgen. Ik zal dus niet toelaten dat dat op een of andere manier zou worden onderbroken. Dat is essentieel.

De tweede uitdaging bestaat erin om het onderzoek dat nodig is om de beleidslijnen uit mijn beleidsnota te onderbouwen, te kunnen uitvoeren. Dat vergt de uitwerking van een langetermijnkader. Er moeten een aantal nieuwe dingen worden opgestart, in functie van het beleidswerk dat nog moet gebeuren.

De derde uitdaging bestaat erin om efficiëntiewinsten te realiseren om een aantal besparingen op te vangen. Ik kom bij de opmerking van de heer De Meyer, de heer De Ro en de heer Van Dijck. We zullen moeten prioriteren, zeker wat betreft de thema's die we willen onderzoeken. Ook in de manier waarop we dat willen onderzoeken, moeten we maximale efficiëntie nastreven. Er kan bijvoorbeeld meer worden ingezet op types van onderzoek die minder duur zijn, zoals de reviews op bestaand onderzoek – want we hebben al onwaarschijnlijk veel onderzoek liggen – of analyses op bestaande datasets. We hebben namelijk enorm veel databanken die we efficiënter kunnen inzetten. Dat wordt op dit ogenblik allemaal bekeken.

De onderzoeksresultaten moeten vervolgens hun weg vinden naar de beleidsvoorbereiding, -ondersteuning en -evaluatie. Momenteel proberen wij vanuit onze administratie zo veel mogelijk informatie te ontsluiten naar secundaire scholen. Het is een beetje hetzelfde. We moeten alle data die we hebben, als basis kunnen gebruiken voor ons onderzoek. Dat gebeurt vandaag nog niet altijd even optimaal.

Zoals u al kunt vermoeden en opmaken uit wat ik tot hier toe heb gezegd, is het antwoord op de vraag naar de voortzetting genuanceerd. De werking van de steunpunten wordt geregeld in een beheersovereenkomst en een meerjarenplanning. Ook in het verleden hebben we bij de overgang naar een nieuwe generatie steunpunten een nieuwe oproep gelanceerd, die voor een deel de continuïteit van de inhoudelijke werking mogelijk maakte, maar voor een deel ook verandering mogelijk maakte. De evaluatie van de steunpuntenwerking – die positief is wat het SSL betreft – biedt zeer relevante informatie om de steunpuntenwerking bij te sturen. U hebt net ook gehoord hoe ik de twee dingen samen wil nemen.

Er moet een goed evenwicht zijn tussen continuïteit en capaciteitsopbouw. De komende maanden wordt dat nieuwe onderzoekskader op die manier uitgewerkt.

Mevrouw Gennez, mevrouw Soens, het SIHO valt niet onder het Steunpuntenbesluit Beleidsrelevant Onderzoek omdat het geen onderzoek doet, maar ondersteuning biedt – wat iets totaal anders is – aan de instellingen hoger onderwijs inzake inclusief onderwijs.

U hebt een punt als u zegt dat ik afwijk van de begroting die is goedgekeurd. Dat is zeker juist. U verwijst op een bepaald moment naar Bednet. Voor Bednet doe ik net een omgekeerde operatie. Daarvoor zetten we er 1 miljoen euro bij. Ik wil het tijdelijk onderwijs aan huis en Bednet namelijk geïntegreerd laten werken. Bij het tijdelijk onderwijs aan huis komen de lesgevers thuis en bij Bednet wordt de camera thuis en in de klas gezet. Dat laatste is het synchroon afstandsonderwijs. We willen beide integreren. Ouders vragen ook om te kunnen kiezen. In de loop van de ziekte van een kindje moet je soms een beroep kunnen doen op het ene systeem en soms op het andere. Het gaat niet om een gemeenschappelijk pot, maar we willen het op een geïntegreerde manier aanpakken. Op Die-'s-Lekti-kus is er ook generiek 10 procent bespaard.

Mevrouw Soens, wat is nu het probleem met het SIHO? Het is een beetje de kip of het ei. Na de begroting zijn we beginnen te kijken hoe dat werkt en wat de problemen zijn. Ter gelegenheid van een vraag in deze commissie op 4 juli 2013 gaf mijn voorganger Pascal Smet al aan dat er voor het SIHO moet worden gekeken naar mogelijkheden om te optimaliseren. Wat is daar het probleem? Enerzijds zijn er een aantal stijgende loonkosten. Die zijn het gevolg van de structuur die het SIHO heeft: elke associatie van universiteiten en hogescholen heeft een of meerdere mensen parttime tewerkgesteld binnen dat SIHO. Dat leidt tot een zeer grote versnippering van de middelen. Die versnippering is eigenlijk ook niet echt onderbouwd door het aantal studenten – al dan niet met een beperking – in de betrokken associaties. Een verdere versnippering van die middelen is voor mij totaal niet aan de orde, omdat die er ook toe heeft geleid dat de meerwaarde van het SIHO niet voor alle partners even tastbaar is. Dat was tot voor kort zo. Mijn voorganger heeft dat opgelost. Er waren maar vier van de vijf associaties lid. Nu zijn ze allemaal lid. Voor mij moet dat SIHO een organisatie zijn waarin alle hogeronderwijsinstellingen zich herkennen en structureel vertegenwoordigd zijn.

Sowieso wordt er door mij een budget voor ondersteuning behouden. Wij hebben overleg gevoerd met coördinatoren van het SIHO. U weet dat die coördinatoren momenteel zijn ondergebracht in de Hogeschool West-Vlaanderen (Howest). De vijf associaties van hogescholen en universiteiten zijn via die weg betrokken. De werking van het SIHO is ook besproken met vertegenwoordigers van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) en de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA). Dat heeft geleid tot een aangepast ontwerp van convenant, dat de samenwerking tussen de subsidiërende overheid en de vijf associaties regelt via een SIHO-coördinator. Dat is voorgelegd aan de associaties.

De SIHO-coördinator heeft in de lijn van het nieuwe convenant een nieuwe overeenkomst opgesteld die de samenwerking van de vijf associaties binnen het SIHO regelt. Maar mevrouw Soens, uiteraard is alles wat ik nu zeg onder voorbehoud van een definitief akkoord van de vijf associaties. Als die samenwerkingsovereenkomst rond geraakt, zal die samen met een ontwerp van convenant voor advies worden voorgelegd aan de Inspectie van Financiën. Als dat advies positief is, moet het SIHO-dossier bij de Vlaamse Regering worden geagendeerd. Het moet dan dus nog een heel traject doorlopen, maar het is wel een traject dat het gevolg is van gesprekken die gevoerd zijn met coördinatoren en dat zijn oorsprong heeft gevonden in een grondige screening naar efficiëntie.

Als het van mij afhangt, kies ik er inderdaad voor om voor deze ondersteuning nog enkel in een budget te voorzien van 153.000 euro. Ik weet dat dit minder is dan waarin we aanvankelijk hadden voorzien, maar dat is inderdaad de bedoeling. Daarop wordt nu ook gewerkt. Ik denk dat het SIHO nog nuttig en relevant werk kan doen. Dat hebben de coördinatoren me ook bevestigd, maar de ontwerp teksten van convenanten moeten nog worden goedgekeurd en definitief worden besproken met de associaties.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp.a): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik denk dat het inderdaad interessant is voor alle collega's om het overzicht van lopende onderzoeken en eventueel ook de opgeleverde interessante studies te krijgen en in deze commissie eens te bespreken, zodat we daar verder het beleid op kunnen enten. Daar kijken we dus zeker naar uit.

We zijn blij met uw engagement voor de verlenging van zes maanden voor het SLL. Dat zal voor enige rust zorgen bij professor Nicaise en zijn collega's. De rust bij professor Nicaise duurt meestal niet lang, dus maakt u zich verder zeker geen zorgen. Hij zal zeker bij minister Muyters aankloppen in verband met de doctoraten en de FWO-beurzen. Ik vind het een beetje spijtig dat dit ondertussen nog niet is gebeurd, want de vragen zijn al begin maart gesteld. Hoe sneller er oplossingen gegeven worden, hoe beter voor de continuïteit van het onderzoek en hoe minder uitstroom van goede onderzoekers. Die uitstroom is nu aan de gang. Hoe langer het aansleept – en dat geldt ook voor het overleg tussen u en collega Muyters met betrekking tot zijn beleidsdomein Innovatie – hoe meer goede vogels er gaan vliegen. Dat is spijtig voor het lopende onderzoek, maar zeker ook voor de kwaliteit van het toekomstige onderzoek dat we, naar ik hoop, aan SSL en de andere steunpunten toekennen.

Een derde punt is het nieuwe onderzoekskader. Het is goed dat u met uw administratie aan een dergelijk onderzoekskader werkt. Het is redelijk dringend dat er ook op dat punt duidelijkheid komt, want 2016 is niet meer zo gek veraf. We zijn in dit parlement nog altijd in blijde verwachting van de resultaten van de begrotingscontrole 2015. Die was ons voorgespiegeld als een vervroegde begrotingscontrole, maar ze begint steeds meer op een verlate begrotingscontrole te lijken. De vraag is of er inzake onderzoek bijkomende maatregelen gepland zijn in min, bovenop, of dat alles status quo blijft ten opzichte van de begrotingsopmaak 2015. Kunt u daar al iets meer over zeggen? De begroting is toch al enkele weken geleden goedgekeurd door de Vlaamse Regering, maar het Vlaams Parlement heeft nog altijd geen inzage in de stukken.

Ten vierde, u spreekt over de efficiëntiewinsten en het stellen van prioriteiten in de thema's. Kunt u al meer duidelijkheid geven over welke thema's u dan prioritair wilt zien te onderzoeken? Wilt u een beperking? Wilt u een clustering van een aantal thema's of hoe ziet u dat beleidsmatig? Het is belangrijk om ons daar als commissie op te kunnen voorbereiden. Als u spreekt over de reviews van bestaand onderzoek, en de analyse van bestaande databanken, dan kunt u daar zeker efficiëntiewinsten boeken. Daarin steunen wij u, maar we vrezen dat er onder het woord 'efficiëntiewinst', zoals in deze begroting 2015 al herhaaldelijk is gebleken, bijkomende besparingen schuilgaan. We zien er natuurlijk nauwgezet op toe dat dat niet verder het geval is.

Wat het SIHO betreft, ga ik niet te veel reageren, want als associatievoorzitter ben ik zelf ook betrokken partij. Ik laat het aan collega Soens over om te reageren.

Het is wel heel spijtig – en dat voel ik aan samen met de collega's in alle andere associaties – dat net op het moment dat de grootste associatie Leuven ook

toetreedt en dat de wens wordt uitgedrukt om zeer geïntegreerd te werken om rond het inclusief hoger onderwijs te blijven investeren, nadat men het Aanmoedigingsfonds als kerninstrumentarium had opgericht om ermee te werken, dat men nu zegt: iedereen is erbij, eindelijk hebben ze een structuur gevonden, eindelijk wil iedereen op dezelfde manier werken en staan alle neuzen, ook vanuit Howest, in dezelfde richting, en net op dat moment gaat men zo drastisch knippen dat de algemene werking van dat steunpunt gehypothekeerd wordt. Dat is een beetje het gevoel dat er leeft op het terrein bij de meeste steunpunten, bij de meeste expertisenetwerken en bij het SIHO. Het is een beetje 'killing them softly'. Het is niet zozeer de botte bijl die wordt bovengehaald, maar het is langzaam de zuurstof afsluiten en ze de verstikkingsdood indrijven. Dat is een heel pijnlijke dood, minister. Laat ons alstublieft niet die weg opgaan.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp-a): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik ben blij dat u voor Bednet de omgekeerde oefening maakt, en terecht. Ik vind het jammer dat het SIHO daarvan het slachtoffer is. Net zoals de opmerking van mevrouw Gennez daarnet: u verlaat de piste van de vijf associaties, terwijl dit net een uiterst delicaat compromis is. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

U verlaat het niet?

Minister Hilde Crevits: Het blijft geïntegreerd. Er is een nieuw convenant. Ik kan u misschien beter de tekst van het nieuwe convenant bezorgen. Dat zou makkelijker zijn. Elk van de vijf associaties heeft een nieuwe tekst van samenwerking gekregen, maar voor mij is het cruciaal dat elke hogeschool en elke universiteit in Vlaanderen weet dat het bestaat en weet dat ze gebruik kunnen maken van de expertise. Met alle sympathie voor elk initiatief, maar ik ken hogescholen die niet eens wisten dat de associatie erbij aangesloten was en die nauwelijks wisten wat het SIHO deed en dat het SIHO bestond. Ik vind dat spijtig. Het blijft dus bestaan. Er komt een nieuw engagement. Ik zal u het ontwerp overmaken.

Wat de cijfers betreft, collega Soens heeft ze daarnet al genoemd. Die cijfers zijn de cijfers. Ik wil wel transparant zijn. Het gaat niet om een verdere besparing. Dat bedrag is hetgeen ik er nu in kan investeren, en we zullen in de toekomst zien op welke manier het verder kan evolueren. Ik zal misschien zorgen dat u de ontwerp tekst snel krijgt.

Mevrouw Tine Soens (sp-a): Dat zou heel erg fijn zijn.

U zegt dat er hogescholen waren die niet op de hoogte waren. Als u plots 40 procent op het SIHO zult besparen, vrees ik dat dit niet zal helpen om de hogescholen plots warm te maken voor het SIHO. Die extra besparingen werden al gecommuniceerd aan het SIHO. Er werd zelfs gezegd dat het initieel in de begroting van 2015 was opgenomen, wat uiteraard niet het geval is, want wij hebben dat niet zo goedgekeurd. Het voedt het vermoeden dat het al beslist beleid was, wat absoluut niet zo is. Het zorgt voor extra onzekerheid bij het SIHO. Drie mensen hebben ondertussen al ontslag genomen wegens die jobonzekerheid. Die besparingen worden al gecommuniceerd naar het steunpunt zonder goedkeuring van de regering of zonder goedkeuring van het parlement. In het verslag van de plenaire vergadering over de begroting lees ik in de tussenkomst van uw N-VA-coalitiepartner Kris Van Dijck: "De N-VA-fractie waardeert de subsidies aan het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs, want daar zijn nog heel wat bakens te verzetten." Ik hoop dus voor u dat u die extra besparing op het SIHO er ook bij uw coalitiepartners door krijgt. Ik vind het uiteraard uiterst spijtig dat net studenten met een beperking extra worden

getroffen. Het is opnieuw nefast voor de gelijkheid van de kansen, niet alleen in het onderwijs, maar vooral in het hoger onderwijs.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik ben tevreden dat u benadrukt dat het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen goed werk levert. Ik meen begrepen te hebben dat u zowel de materie als de cohorte leerlingen niet loslaat en dat u ruimte gaat creëren. Ik ben daar zeer blij om. Ik hoop van professor Nicaise hetzelfde. We hebben dat longitudinaal onderzoek inderdaad wel nodig. Gisteren is nog gebleken dat voor beleid continu geverifieerde en juiste informatie nodig is. Ik denk aan de vraag die collega De Ro gisteren stelde in de plenaire vergadering. Ofwel heeft men zicht op alle informatie die nodig is om het beleid aan te sturen, ofwel heeft men er geen zicht op. Dat is toch wel zeer belangrijk.

In die zin zal het LiSO-onderzoek ons goed helpen bij de implementatie van de plannen voor de hervorming van het secundair onderwijs. Uw antwoord heeft me gerustgesteld. Ik kijk er eveneens naar uit om kennis te nemen van de onderzoeken die we hebben horen bespreken en aankondigen, voornamelijk door voormalig minister Smet. Ik deel uw mening dat er niet steeds verder onderzocht moet worden en via werkgroepen moet worden gewerkt. Op een bepaald moment moet dat worden geconsolideerd. Ik ga ervan uit dat we dat de komende jaren zullen doen.

De voorzitter: De heer Durnez heeft het woord.

De heer Jan Durnez (CD&V): Net als mevrouw Gennez moet ik me wat terughoudend opstellen, als voorzitter betrokken in dezen. Ik wil de minister bevestigen dat Howest op 23 maart reeds akkoord heeft gegeven aan de nieuwe vorm. Het was zo dat het taartje zeer gegeerd was door elkeen die enige expertise had. Het werd in zodanige kleine stukjes gehakt dat de smaak van de taart weg was. Wat nu gebeurt, geeft de kans om de krachten te bundelen en niet op vijftien verschillende plaatsen aanspreekpunten te maken. Dat was de realiteit. Er waren vijftien aanspreekpunten.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Minister, ik ondersteun het denkkader om vroeger onderzoek met reviews te actualiseren en te versterken en beter gebruik te maken van de ongelooflijke berg data die in het gebouw en alle belendende gebouwen aanwezig is. Als u een nieuw concept zult uitschrijven over hoe het beleidsvoorbereidend onderzoek in de toekomst kan werken voor het domein Onderwijs, dan is het nuttig en nodig dat er genoeg zekerheid wordt ingebouwd opdat ook nieuwe onderzoekers aan bod kunnen komen. Ik zeg dat met veel respect voor de onderzoekers die de laatste tien of vijftien jaar heel veel onderzoeken hebben gedaan. Soms kunnen, door out of the box te denken, voor blinde vlekken nieuwe invalshoeken worden aangereikt aan het beleid, zowel aan het parlement als aan het ministerie. Ik heb veel respect als mensen zich specialiseren. Zij zullen de eersten zijn die aan bod kunnen komen en de beste voorstellen kunnen doen. Nieuw beleid moet echter ook rekening kunnen houden met andere impulsen of onderzoeksopzetten.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Gennez, ik heb daarnet gezegd hoe ik het kader zie en hoe ik wil voortbouwen op de bestaande expertise. Ik zal nu niet opnieuw uitweiden over hoe ik de toekomst zie. Ik wil de komende maanden een dergelijk kader hebben. Los van de steunpuntoekomst moeten we kijken hoe

we een gezamenlijk autonoom kader kunnen maken voor het OBPWO en het onderzoek dat in het SSL zat. Dat is voor mij de beste optie. Ik vind het ook een beetje vervelend wat er nu gebeurt. Men is met zijn tweeën aan iets bezig. Het moet proper worden afgehandeld. We moeten kijken wat er al is gedaan, op welke manier de eigen data beter ontsloten kunnen worden en hoe de uitdagingen in de toekomst kunnen worden aangepakt. Neem de beleidsnota. Die kan worden opgedeeld in x aantal werven, waarvoor op een aantal fronten nog extra onderzoek moet gebeuren.

Ik sta open en pragmatisch tegenover de zes maanden, maar het is nog geen fait accompli. Mevrouw Gennez, u zegt dat ik al toelating had kunnen geven. Dat moet wel samen worden bekeken met minister Muyters. Het hoeft niet noodzakelijk grote effecten te hebben omdat al in de middelen voorzien is. Men vraagt enkel het uitvlakken in de tijd omdat er enkele medewerkers vertrekken. Het zou zichzelf kunnen oplossen. Ik wil sowieso dat alle eindresultaten binnenkomen. We hebben een ander project, met name het project Innoveren en Excelleren in Onderwijs, stopgezet, maar daarvan moeten de resultaten ook binnenkomen. Anders is het zinloos onderzoek. Als het niet is afgewerkt, ben je er niets mee. Ik ben daar zeer gevoelig voor.

Mevrouw Soens, wat betreft het SIHO heb ik er alle begrip voor dat u het spijtig vindt. Ik ben het er niet mee eens dat de student daar het slachtoffer van is. Als op vijftien plaatsen een poort wordt gemaakt zonder dat er gecoördineerd wordt gewerkt, dan heeft dat geen rechtstreekse impact. De heer Van Dijck heeft gelijk dat er nog veel kan gebeuren op het vlak van inclusief hoger onderwijs, maar de nieuwe samenwerkingsvorm kan op een efficiëntere manier kansen bieden. Ik wist niet dat Howest het al had goedgekeurd, maar dankzij de heer Durnez weet ik het bij dezen ook. Ik nuanceer een beetje. Het is niet omdat er iets is en er x miljoen euro wordt ingestopt, dat het sowieso rendeert en effect heeft. Het klopt ook dat we deels moeten besparen. Ik probeer elke besparing op een haalbare manier te organiseren.

Mevrouw Gennez, u zegt dat het 'killing them softly is'. Dat is net niet de bedoeling, anders zou ik geen goedkeuring vragen en zou ik het opdoeken. Ik zie echt nog wel een meerwaarde voor de toekomst. Ook binnen Howest zien ze die meerwaarde. Daarom geloof ik erin.

Mevrouw Soens, u hebt het over de communicatie. Dat is het verhaal van de kip en het ei. Inzake de expertisenetwerken had ik vóór de begroting werd goedgekeurd, ook al gesprekken gevoerd. Het was nog niet duidelijk en veroorzaakte groot alarm. Als ik wacht om met de netwerken te spreken totdat de begroting is goedgekeurd, dan is het nog veel erger. Dan moet ik bijna de hamer bovenhalen. Nu kan ik onderhandelen. Ik kende het SIHO ook niet. We hebben daarnaar gekeken en beslist dat het efficiënter kan, en op die manier kunnen we een besparing realiseren. Als we dat elders zouden doen, zou dat een veel zwaardere impact hebben. Ik begrijp dat het uw rol is om daar kritiek op te hebben, maar ik wil niet wachten tot na de budgetcontrole om gesprekken te voeren.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp·a): Het gaat om een besparing van 40 procent ten opzichte van vorig jaar. Dat is een serieuze besparing. Het gaat om een pak acties, die uiteraard een impact hebben op de student. Uw communicatie was dat het beslist beleid was bij de begroting 2015.

Minister Hilde Crevits: Dat klopt niet. Dat was niet beslist bij de begroting.

Mevrouw Tine Soens (sp·a): Ik zou dan toch graag die brief zien.

Minister Hilde Crevits: Ik heb hem niet bij, maar zal hem u bezorgen. Ik ben daar zeer open over. Het is anders goedgekeurd bij de begroting. Het is mijn wens om het op die manier te doen. Evident zal de aanpassing gebeuren tijdens begrotingscontrole.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het masterplan hervorming secundair onderwijs en de bindende proeven voor toegang tot de universiteit – 1776 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een screening van studierichtingen in het kader van de hervorming van het secundair onderwijs – 1846 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, vooraleer ik mijn vragen stel, wil ik de aandacht vestigen op twee ontwikkelingen die mijn aandacht trokken en die me verwonderen. Enerzijds wil ik het hebben over het aanbod van STEM-richtingen (Science, Technology, Engineering and Mathematics) dat zich hier en daar toch begint te manifesteren. Ik stel me de vraag of dit niet indruist tegen de principes van het masterplan secundair onderwijs en tegen de brede eerste graad. In uw beleidsnota zegt u dat u het masterplan hervorming secundair onderwijs wilt uitvoeren. U wilt de hiërarchie tussen de onderwijsvormen wegwerken en de keuze van schoolbesturen voor domein- of campus-scholen stimuleren. U wilt ook werk maken van een brede eerste graad.

Toch zijn er een aantal recente voorbeelden van scholen waarbij het de andere kant opgaat. Er worden prestigieuze STEM-richtingen aangeboden in louter aso-scholen, en dit vanaf het eerste jaar van de eerste graad. Uiteraard is de aandacht voor STEM en wetenschappelijke richtingen belangrijk en moet dit worden aangemoedigd.

Maar de bedoeling van een brede eerste graad was toch dat alle kinderen samen in de klas zouden blijven tot 14 jaar en dat er zou worden gedifferentieerd in de extra uren, niet dat een bepaalde richting al wordt gepromoot vanaf het eerste jaar. Dat is in feite wat er nu gebeurt met die richtingen Latijn, die er op een impliciete manier voor zorgen dat, hoewel het curriculum gelijk is, er toch op vroege leeftijd al wordt gesegregeerd. Ik dacht dat het masterplan dat probeerde tegen te gaan. Nu wordt dit opnieuw geïnstalleerd door middel van die STEM-richtingen, wat ik een eigenaardige evolutie vind.

Een andere eigenaardige evolutie zijn een aantal uitlatingen van het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO) en de KU Leuven over de hervorming van het secundair onderwijs. Lieven Boeve, de directeur-generaal van het katholiek onderwijs, liet zich op 4 maart 2015 in het weekblad Knack uit over de hervorming van het secundair onderwijs. Hij zei: "Wij willen vier stromen creëren: een die voorbereidt op de universiteit, een die voorbereidt op de hogeschool, een die voorbereidt op een beroepsopleiding of de arbeidsmarkt, en een die onmiddellijk voorbereidt op de arbeidsmarkt." Op 12 maart 2015 vond aan de KU Leuven een debatavond plaats over de oriënteringsproef, waarbij vicerector Didier Pollefeyt toelichting gaf bij de actuele visie van de KU Leuven.

Daaruit blijkt dat de KU Leuven uitgaat van het hervormingsvoorstel van het VSKO, om vervolgens te pleiten voor een verplichte en bindende toelatingsproef voor wie uit een richting komt die niet toeleidt naar de academische bachelor. De KU Leuven pleit met andere woorden voor vier afstudeerfinaliteiten, waarvan er maar één toegang geeft tot de universiteit, en voor bindende toelatingsproeven voor de andere.

Minister, ik wil u attent maken op de uitgangspunten van het masterplan. "De huidige studierichtingen zullen op de verticale as zo worden geordend dat de finaliteit duidelijk is: doorstroom studierichtingen in ASO en sommige TSO of KSO studierichtingen: deze zijn abstract theoretisch en ze bereiden de leerlingen voor op verder studeren in het hoger onderwijs; studierichtingen met een dubbele finaliteit in TSO en KSO: ze bereiden leerlingen zowel voor op het hoger onderwijs als op een rechtstreekse intrede op de arbeidsmarkt; arbeidsmarktgerichte studierichtingen in BSO: deze zijn concreet en praktisch gericht en ze bereiden de leerlingen voor op een rechtstreekse intrede op de arbeidsmarkt." Minister, met andere woorden, dat zijn drie afstudeerfinaliteiten en geen vier, en er is zeker geen sprake van de verbinding met verplichte toelatingsproeven. Dat heb ik toch nergens gelezen in het masterplan.

Minister, hoe staat u tegenover de ontwikkeling dat aso-scholen reeds in de eerste graad van het secundair onderwijs STEM-richtingen organiseren? Hoe kan worden vermeden dat de hiërarchie tussen scholen niet wordt versterkt? Doet dit geen afbreuk aan de brede eerste graad? Hoe staat u tegenover het voorstel van het katholiek onderwijs? Acht u het voorstel compatibel met de uitgangspunten van de finaliteiten zoals die zijn geformuleerd in het masterplan? Volgens het masterplan moet de evaluatie van de matrix voor het secundair onderwijs volgend jaar zijn afgewerkt. Houdt u zich aan deze timing? Wat is de stand van zaken? Kunt u in het kader van de uitvoering van het masterplan hervorming secundair onderwijs een plan van aanpak geven, met concrete maatregelen op kortere termijn, middellange en lange termijn, alsook een timing? Hoe staat u ten slotte tegenover de actuele visie van de KU Leuven om na de hervorming van het secundair onderwijs bindende toelatingsproeven te organiseren? Zult u ten aanzien van de KU Leuven actie ondernemen?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, geachte leden, in de voorbije legislatuur heb ik minister Smet jaarlijks ondervraagd over het overaanbod aan studierichtingen in de derde graad van het secundair onderwijs. In 2011 antwoordde de toenmalige minister reeds dat dit zou worden bekeken in het kader van de hervorming van het secundair onderwijs.

Minister, in het regeerakkoord van de Vlaamse Regering voor 2014-2019 lees ik: "Het masterplan hervorming secundair onderwijs voeren we uit in dialoog met het onderwijsveld. We streven naar minder, maar wel betere studierichtingen, die aansluiten op de arbeidsmarkt en het hoger onderwijs." De beleidsnota meldt: "In de tweede en de derde graad wordt het huidige studieaanbod geactualiseerd en gerationaliseerd, rekening houdend met de regionale verschillen en met garantie van de vrije keuze. De hiërarchie tussen de onderwijsvormen wordt weggewerkt. Ik situeer de studierichtingen in een matrix volgens inhoudelijke domeinen en uitkomsten. Elke studierichting moet een goede aansluiting verzekeren met het hoger onderwijs en/of de arbeidsmarkt. Daarvoor komt er een betere afstemming van de eindtermen op de startcompetenties van het hoger onderwijs en leiden alle arbeidsmarktgerichte studierichtingen tot één of meer beroepskwalificaties."

Minister, welke stappen wilt u op korte termijn zetten inzake modernisering van het secundair onderwijs? Hebt u reeds een stappenplan voor deze legislatuur?

Hoever bent u gevorderd met de screening van de studierichtingen? Hoe en wanneer gaat u deze vereenvoudigen en actualiseren?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, eerst en vooral is er iets dat mij opvalt. In de vraag van collega Meuleman wordt weer gesproken over 'de' brede eerste graad. Ik heb het nog eens gelezen, ik heb hier de volle 27 pagina's van het masterplan hervorming secundair onderwijs. Ik kan niet anders zeggen dan dat 'de' brede eerste graad secundair onderwijs er niet in staat. De enige zin die daar potentieel naar zou kunnen verwijzen, is de zin die luidt: "In het tweede leerjaar worden de bestaande basisopties gescreend, geüpdatet en gereduceerd tot een kleiner aantal. Deze herwerkte basisopties, waaruit de leerling kiest, maken samen met de remediëring/verdieping deel uit van de zeven uur bovenop de basisvorming." Ik snap dus niet goed de vraag over afbreuk doen aan de brede eerste graad. Mevrouw Meuleman, ik denk dat u nog verwijst naar de oriëntatienota van een vroegere minister en niet naar het masterplan hervorming secundair onderwijs. Maar dit louter ter volledigheid en correctheid.

Wat betreft het kiezen voor STEM-richtingen, is het niet onbelangrijk om te kijken naar daarvoor. In het masterplan hervorming secundair onderwijs gaat het ook over het basisonderwijs. Daar situeren zich twee belangrijke zaken in het licht van STEM. Deze ochtend hebben we hier reeds uitgebreid gesproken over STEM, en meer bepaald over de vaststelling dat in het bso er heel weinig instroom is in STEM-richtingen. STEM wordt ook vooral gekozen in de tweede en de derde graad. In het tweede jaar wordt er gekozen, nu en ook in de toekomst, zoals het masterplan duidelijk stipuleert. In het tweede jaar kan je wel degelijk kiezen voor wetenschap en techniek. De vraag is: hoe komt het dat men dat niet kiest? Om die reden is er in het masterplan secundair onderwijs voor wat betreft het basisonderwijs opgenomen dat we gaan werken aan één leerlijn wetenschap en techniek. Dat is natuurlijk wel cruciaal, want net het onderbreken van een leerlijn maakt dat dit minder wordt gekozen. Er is ook duidelijk gezegd over wetenschap en techniek: onbekend is onbemind. Als op het rapport van de leerlingen van de lagere school geen wetenschap en techniek staat, dan bestaat dat ook voor de ouders niet. Nu staat er wereldoriëntatie. Maar laat ons een kat een kat noemen: omdat het er niet op staat, is het onbekend en dus onbemind.

Net om die reden heeft men in het masterplan – en het is reeds uitgevoerd in OD XXIV – het leergebied wereldoriëntatie gesplitst in wetenschap en techniek en maatschappijoriëntatie. Hiermee wil men ervoor zorgen dat we de kinderen in de lagere school duidelijk maken dat wetenschap en techniek niet ondergeschikt zijn aan andere vakken of abstractheid. Een van de maatregelen die daar ook in staat, is dat we zullen zorgen voor vakleerkrachten, zodat scholen die dat willen, ook vakleerkrachten kunnen kiezen. Scholen die dat nu willen, kunnen het niet omdat het as such nog niet bestaat. Minister, ik heb begrepen uit uw antwoord op mijn schriftelijke vraag dat u er op zeer korte termijn werk van zult maken om alle noodzakelijke stappen te zetten om dit in orde te krijgen.

Wat betreft de vraagstelling in verband met STEM en de verschillende studierichtingen van de matrix, hebt u op een andere vraag van mij, vraag 317, die nog niet online staat, geantwoord dat u de resultaten van de screening zult gebruiken voor de architectuur en dat daar de laatste hand aan wordt gelegd om kort na het paasreces hiermee naar buiten te komen. De vraag daarbij is uiteraard, in het licht van STEM en in het licht van de verdere afwikkeling van het masterplan hervorming secundair onderwijs, hoever het ermee staat, wat de timing is en wanneer we die kunnen verwachten, dit mede in het licht van wat ik daarnet heb aangehaald wat betreft de keuze in het tweede jaar van het secundair onderwijs en mede in het licht van de leerlijn wetenschap en techniek.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp-a): Voorzitter, minister, ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat de hervorming van het secundair onderwijs het paradepaardje van deze legislatuur moet worden. Er is een heel breed draagvlak voor bij alle stakeholders zowel in onderwijsmiddens als op de arbeidsmarkt. Het is goed dat de discussies worden gevoerd, maar het zou nog beter zijn dat we landen. Dat is in het verleden ook altijd de moeilijkheid gebleken.

In het masterplan wordt heel duidelijk verwezen naar drie finaliteitstromen. Mevrouw Meuleman verwees er al duidelijk naar. Nu gaan er stemmen op voor vier stromen, ook daar werd al naar verwezen. Ik denk dat dit de principes van het masterplan en het akkoord onderuithaalt. Ik kan me voorstellen, minister, dat u dit geen goede piste vindt, maar het lijkt me zinvol dat u daarover heel snel een standpunt inneemt. Als iedereen nieuwe denksporen lanceert die in strijd zijn met het masterplan, dan vrees ik dat er van een uitvoering en een snelle landing niet veel meer in huis zal komen, en daar is niemand gebaat bij.

Iets wat me heel na aan het hart ligt in het bestaande masterplan, zijn de domeinscholen. Mijn vraag is heel concreet. Hoe zult u die motiveren? In welke instrumenten voorziet u om ze te stimuleren? Zonder extra middelen, omkadering en mogelijkheden wordt het moeilijk om scholen daarin, louter vrijblijvend, mee te trekken. Kunt u alle stakeholders toch opnieuw bij hun engagement in het initiële masterplan krijgen vooraleer we opnieuw een kakofonie krijgen van al dan niet grote afwijkingen? Wat is uw visie op het principe van de domeinscholen? Hoe kunt u, ook al hebt u nog geen definitieve uitvoeringsnota van het masterplan, toch al stimulansen geven om daarnaar te evolueren zonder het strakke uitvoeringskader dat nog volgt?

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Voorzitter, minister, we maken ons toch ook zorgen over een aantal uitspraken. Het tot stand komen van de hervorming en het masterplan ligt achter ons, maar er zijn echt wel noden. De analyse is heel duidelijk gemaakt en ook de cijfers tonen dat aan. De schoolse uitval en het afstuderen zonder einddiploma secundair onderwijs, moeten ons allemaal heel bescheiden maken. We hebben een heel goed onderwijs voor degenen die aan boord blijven en een heel duaal onderwijs voor degenen die, vooral in de steden, uit de boot vallen. Ik denk dat het geen goed signaal is om dan nog extra drempels in te bouwen in het secundair onderwijs of in het hoger onderwijs. We hebben net meer toekomstskansen nodig voor jongeren, meer motivatie. We moeten een moderner onderwijs aanbieden dat meer aansluit bij hun interesses, zeker wat STEM betreft. Zowel in mijn fractie als in andere fracties streven collega's daar al jaren voor.

We moeten ons ook geen illusies maken. Als we de cijfers bekijken van het huidige aanbod in het secundair onderwijs, blijkt dat er heel veel jongeren in de tweede en de derde graad in aso-richtingen zitten die perfect voorbereiden op STEM-richtingen in universiteiten en hogescholen. Als we echter de overgang bekijken, valt daar in één keer een heel grote groep terug. We kunnen daar grote analyses over maken en over filosoferen, maar op 18 jaar kiezen jongeren zelf. Ik denk dat er in deze zaal heel veel mensen zitten die heel veel wetenschappen en wiskunde hebben gekregen in het middelbaar, maar die de stap niet hebben gezet naar een STEM-richting in het hoger onderwijs toen ze voor de eerste keer echt zelf mochten kiezen.

Ook in de STEM-wereld zelf moet men de hand in eigen boezem steken. Bij de hervorming van het secundair onderwijs moeten ook het aanbod, de lesinhoud en de lesvormen die voorbereiden op wetenschap en techniek, worden aangepakt. Ik

geef de heer Daniëls gelijk dat daar in het basisonderwijs al een basis voor moet worden gelegd, maar we zijn nu bezig met het secundair onderwijs en meer bepaald met het aso. We hebben deze voormiddag al gehoord dat de cijfers zeker niet goed zijn voor het tso en het bso. Voor het aso is het zo dat er momenteel heel veel jongeren in richtingen zitten die toeleiding zouden moeten geven, maar daar wordt niet voor gekozen. Dat ligt niet alleen aan structuren en benamingen, maar ook aan de inhoud en aan manier waarop les wordt gegeven en interesses worden opgewekt.

Belangrijk is dat we werk moeten maken van de hervorming secundair onderwijs. Ik sluit me ter zake aan bij een aantal sprekers. We mogen ons niet te veel laten afleiden door allerlei ideeën. Er is vrijheid van meningsuiting, maar af en toe zou de vrijheid om eens te zwijgen kunnen helpen om dit debat sereen te voeren. Wat mij betreft, waren het immers geen bijdragen die het debat vooruit hielpen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, dames en heren, het antwoord bestaat uit twee delen: de discussie over de eerste graad en de discussie over de tweede en derde graad. Het gaat uiteraard allemaal over het secundair onderwijs.

Ik begin met de opmerkingen van mevrouw Meuleman en een paar andere collega's over de eerste graad. In het masterplan staat over de eerste graad dat er dient te worden gewerkt met basisdoelstellingen voor iedereen en uitbreidingsdoelstellingen. De 5 uur differentiatiemogelijkheden in het eerste jaar en de 7 uur differentiatie in het tweede jaar dienen ingevuld te worden met remediërende en uitdagende pakketten. Bovendien worden de basisopties in het tweede jaar gescreend, geüpdatet en gereduceerd tot een kleiner aantal. De differentiatiemogelijkheden kunnen zich situeren in techniek, wiskunde/wetenschappen, kunst economie, Nederlands, moderne vreemde talen en klassieke talen. Naast de verplichte, doch gereduceerde, basisopties en geüpdatete basisopties en de remediërende en verdiepende functie, is de differentiatie ook een uitstekend middel om leerlingen keuzevaardiger te maken en hen te ondersteunen in hun oriëntering.

In de perceptie van de mensen leeft het idee dat vandaag in het keuzeaanbod van de scholen in de eerste graad, de klassieke talen de enige keuze kan zijn die de leerlingen echt uitdaagt. Er is hier nu wat debat over een brede eerste graad. Ooit heeft toenmalig minister Smet een brede eerste graad voorgesteld, maar die hebben wij niet opgenomen in ons masterplan secundair onderwijs. Ook in de toekomst blijven er in de eerste graad mogelijkheden om te differentiëren. Er staat zelfs bij de dat differentiatie de leerlingen keuzevaardiger maakt. Dat is onze optie. Vaak gaat de discussie over het de definitie van een brede eerste graad. We moeten nog een aantal basisopties reduceren, maar er zal altijd een mogelijkheid blijven om te differentiëren.

Voor mij is het als minister heel aangenaam om te zien dat een aantal scholen in Vlaanderen in die eerste graad STEM gaan aanbieden. Ik ben onder meer op bezoek geweest in Gent, daar neemt men nu ook programmeren op in de vijf uur die beschikbaar zijn om te differentiëren. Ik heb er fysiek kunnen ervaren hoe ouders die sowieso van plan waren om hun kinderen in de klassieke talen te stoppen, heel lang zijn blijven rondkijken in de STEM-richting. Er is heel veel interesse, en dat is goed.

Als we het masterplan secundair onderwijs bekijken wat de eerste graad betreft, kan er geen enkele discussie zijn: STEM kan worden aangeboden. Maar ik maak me wel een beetje zorgen over de invulling die wordt gegeven aan STEM. Er zijn de academies en er is ons STEM-platform. We hebben er deze morgen nog over

gediscussieerd, de mensen maken zich er zorgen over dat alles erin zal vliegen. Dat is natuurlijk de bedoeling niet.

Er zijn een aantal structurele, inhoudelijke en praktische vragen. Het kabinet en de administratie organiseren nu een gedachtewisseling met een aantal direct betrokkenen en experts op het vlak van STEM: vertegenwoordigers uit een aantal scholen die zo'n richting organiseren, de lerarenopleidingen die gevraagd worden om didactisch te helpen, en de universiteiten. Ik was gisteren bij de opening van een nieuwe campus van de KU Leuven in Brugge. Op de receptie nadien hebben enorm veel mensen mij aangesproken over STEM in het secundair onderwijs. Ze vinden het fantastisch dat er een aantal uren STEM zijn vastgelegd als optie bij de differentiatiemogelijkheden. Ik ben het daar volledig mee eens.

Ik ben dus bezorgd op welke manier STEM in de eerste graad wordt ingevuld. Het moet dan ook wel STEM zijn. Dat je uren differentiatie gebruikt om techniek, wetenschappen en programmeren aan te bieden, vind ik eigenlijk wel een goede zaak.

Mevrouw Meuleman, mijnheer De Meyer, jullie hadden vragen over een screening. Het lijkt wel alsof jullie mijn activiteiten ruiken. In het masterplan Secundair Onderwijs en dus in het regeerakkoord staat dat het aanbod secundair onderwijs zal worden gescreend. Die screening – dat heb ik altijd al gezegd – is voor mij het basiswerkstuk waarop we ons moeten baseren om te bekijken op welke manier we die tweede en derde graad zullen heroriënteren.

Collega's, die screening waarbij het Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming (AKOV) spectaculair werk heeft verzet, is af. Die screening is de eerste screening in 25 jaar. Het is de eerste keer dat het aanbod van ons secundair onderwijs zo grondig tegen het licht is gehouden. De mensen van AKOV zijn hier trouwens ook aanwezig. We hadden ook enkele weken kunnen wachten, maar ik heb het speciaal voor jullie vandaag mee. Ik zal er wat uitleg over geven. De screening gaat om 16 uur online. Ik denk dat het nuttig zou zijn dat AKOV hierover de komende weken zelf nog wat uitleg komt geven. De screening is in ieder geval klaar.

Wat heeft men precies gedaan? Er zijn 29 studiegebieden. Het aso is – heel vreemd – maar één studiegebied. Er zijn dan 28 andere studiegebieden in het tso, bso en kso. Elke studierichting in het secundair onderwijs tweede en derde graad is gescreend. De mensen van AKOV hebben in kaart gebracht over hoeveel leerlingen het gaat, welke de spreiding is van het aanbod, welke evolutie de leerlingenaantallen kennen, hoe de attesteringen lopen en wat de doorstroom naar de arbeidsmarkt en naar het hoger onderwijs betekent. Dat zit daar allemaal in.

Over welke periode loopt dat? Men heeft de schooljaren vanaf 2008-2009 tot 2012-2013 gescreend. Het gaat dus over een heel ruime periode.

Weten jullie trouwens hoeveel richtingen er zijn? In de derde graad van het secundair onderwijs alleen al zijn er 256 studierichtingen. Dat is enorm veel.

Op basis van de screening van de studiegebieden stelt AKOV vast dat de studierichtingen ofwel eerder doorstroomgericht ofwel eerder arbeidsmarktgericht zijn en dat slechts een beperkt aantal van de huidige studierichtingen hun dubbele finaliteit, zowel arbeidsmarktgericht als doorstroomgericht, kunnen waarmaken. Mevrouw Gennez, u stelde daarover daarnet een vraag. Er is bijvoorbeeld creatie en mode, houttechnieken en jeugd- en gehandicaptenzorg. Zelfs bij die richtingen, waarbij er van een dubbele finaliteit kan worden gesproken, zien we dat de doorstroomkansen naar het hoger onderwijs of naar de arbeidsmarkt niet optimaal zijn. Aan de hand van de screening zien we dat er wel een dubbele finaliteit kan zijn, maar dat je altijd veel meer in de ene of in de andere richting gaat.

Bij de richtingen waar je van een dubbele finaliteit kunt spreken, zijn de doorstroomkansen naar hoger onderwijs en/of arbeidsmarkt niet optimaal. Meestal is het studierendement net voldoende en haalt een groot aantal afgestudeerden zijn diploma niet binnen de vijf jaar of is het aantal werkzoekenden na één jaar hoger dan gemiddeld, per onderwijsvorm. De optie van studierichtingen met een dubbele finaliteit wordt dus niet echt ondersteund door de realiteit. Ik geef een voorbeeld : de studierichting koeling en warmte in het tso heeft zeer goede perspectieven op de arbeidsmarkt, maar zeer slechte doorstroomperspectieven in het hoger onderwijs. Zo is er nog eentje, in de omgekeerde richting. In het tso heeft de richting techniek en wetenschappen schitterende opportuniteiten naar het hoger onderwijs, maar iets minder naar de arbeidsmarkt. Binnen het technisch onderwijs handel is er ook een richting kantoor – het kan ook anders heten. Van de leerlingen uit die richting die de stap zetten naar hoger onderwijs, slaagt acht op de tien nooit. We merken dus echt dat je die dubbele finaliteit bijna onmogelijk kunt waarmaken.

Ik weet dat we in het masterplan hebben gezegd dat er drie stromen moeten zijn: arbeidsmarkt, doorstroom en dubbele finaliteit. Je zult echter merken dat de bulk dubbele finaliteit die zijn finaliteit ook expliciet waarmaakt, niet zo groot is. Ik heb het dan over de derde graad en niet over de tweede. Er is dus een probleem in de derde graad, die toch voorbereidt op de arbeidsmarkt of op het hoger onderwijs.

Op basis van de screening van het studiegebied aso kan bovendien een groep van aso-studierichtingen worden afgebakend die zich richt op academische bacheloropleidingen en een groep van aso-studierichtingen die zich richt op professionele bacheloropleidingen. Alle studierichtingen, met uitzondering van Yeshiva, behalen een goed studierendement in het aso. Dat betekent dat studenten minimum 65 procent van de studiepunten in het eerste jaar behalen voor de professionele bachelors. Voor de academische bachelors zijn er echter een aantal studierichtingen die een onvoldoende studierendement behalen.

Uit de screenings blijkt dat de studierichtingen met Grieks, wiskunde, Latijn en wetenschappen het best scoren voor de academische bachelors, met een studierendement dat hoger ligt dan 70 procent. Dat hadden we eigenlijk kunnen weten, maar we zien het nu ook in de praktijk. Voor de andere studierichtingen met moderne talen, economie en humane wetenschappen is dat 60 procent of lager. Voor de professionele bachelors scoren alle studierichtingen, met uitzondering van Steiner en Yeshiva, tussen 80 procent en 90 procent.

Ik zal u het bundeltje met de resultaten bezorgen. Er is tot gisteren aan gewerkt om het op punt te krijgen.

Welke conclusies kun je daaruit trekken? Ten eerste: de cijfers qua doorstroom op de arbeidsmarkt, in het hoger onderwijs en de leerlingenevoluties tonen duidelijk aan dat er ruimte en opportuniteit is om te verbeteren op basis van de inhoud en resultaten op arbeidsmarkt en in het hoger onderwijs.

Ten tweede: de screenings van het aanbod van de derde graad tonen ook aan dat een driedelige structuur in feite niet wordt ondersteund door de werkelijkheid. De dingen zijn wat ze zijn. Het is belangrijk dat we daar eens heel grondig naar kijken en zien op welke manier we daar het best mee kunnen omgaan.

Bij de screenings van het aanbod tweede en derde graad secundair onderwijs geeft AKOV ook aan welke rationalisatiemogelijkheden er zijn. Ik ga daar nu niet op in. U moet daar maar eens rustig naar kijken. Bepaalde studierichtingen worden het best geschrapt wegens niet meer relevant op de arbeidsmarkt. Andere studierichtingen worden samengevoegd. AKOV heeft hier een onderzoek gedaan van de harde resultaten. Daaruit zijn er uiteraard nog geen beleidsbesluiten uit te

trekken. Het zijn resultaten van een screening waarin ik een aantal dingen naar voren trek omdat er een aantal punctuele vragen worden gesteld.

Het conclusierapport zal dus ter beschikking worden gesteld. Voorzitter, het is misschien nuttig dat we in de regeling der werkzaamheden bekijken wanneer het eens ten gronde en per studiegebied kan worden besproken.

Mevrouw Meuleman, voor mij is het cruciaal dat de screening die we nu hebben uitgevoerd, zeer grondig tegen het licht wordt gehouden om te bekijken op welke manier we de volgende stap zullen zetten. In het masterplan Secundair Onderwijs hebben we gesteld dat die screening er moest komen. Mevrouw Gennez heeft daarnaar verwezen. Het vervolg van de screening is dat je dan op de matrix kijkt waar elke richting thuishoort, zeker in de bovenbouw: arbeidsmarktgericht of gericht op hoger onderwijs.

De vraag is of we een opsplitsing kunnen maken. In de screening die AKOV heeft gemaakt, kun je in het aso perfect zien welke richtingen er zeer goede resultaten geven bij de professionele bachelors en welke richtingen bij de academische bachelors. Ook in het technisch onderwijs zie je welke richtingen zeer goede resultaten geven bij de professionele bachelors. Het is echt de moeite om dat grondig te bekijken en dan te zien op welke manier we verder gaan.

Mevrouw Meuleman, de matrix moet nu uiteraard nog worden opgemaakt. U vraagt of ik mij houd aan de vooropgestelde timing. Dat is zeker zo. Dat lijkt mij, mevrouw Meuleman, trouwens elementair en noodzakelijk. De screening van het huidige studieaanbod van het voltijds gewoon secundair onderwijs tweede en derde graad is, samen met de uitrol van de Vlaamse kwalificatiestructuur, de basis voor de actualisering en de reductie van het studieaanbod én de ontwikkeling van de matrix. De resultaten van die screening zijn klaar.

Ik heb er nu een aantal dingen uit belicht, maar de screening bevat een schat aan informatie die we nu voor het eerst in kaart hebben gebracht.

Mijnheer De Meyer, het stappenplan is zeer nodig. U hebt zeker een punt. Het startpunt – ik zei het al – zijn de screenings. Ook de screening van de eerste graad van het secundair onderwijs is nagenoeg klaar. Die screening was al voorbereid in de vorige legislatuur en wordt op dit ogenblik geactualiseerd. We hebben geprobeerd een tour de force te doen om dat ook tegen vandaag rond te krijgen, maar dat is niet gelukt. De tweede en de derde graad zijn wel al klaar. Ik denk dat we op die manier de basiskennis samenleggen om het debat over de architectuur van de matrix te kunnen voeren. Ik wil dat debat ook breed voeren en daarbij alle actoren betrekken.

Wat beweegt er nu allemaal? Ik ben blij dat alle collega's daarop zijn ingegaan. Het masterplan Secundair Onderwijs is een enorm rijke nota waarin veel meer dan enkel het aanbod secundair onderwijs wordt aangepakt. Ten eerste: de maatregelen rond taal zijn uitgevoerd. Ten tweede: de audit van het CLB is lopende. Ten derde: er wordt zeer intensief overlegd met het hoger onderwijs over de niet-bindende toelatingsproeven. Mevrouw Meuleman, u zei dat de KU Leuven pleit voor bindende toelatingsproeven. Dat is helemaal niet vastgelegd. Ook in het regeerakkoord is er daarvan geen sprake. Ik kan dus kort en duidelijk zijn. Het antwoord op die vraag is: neen, geen bindende toelatingsproeven, uitgezonderd die die er vandaag al zijn.

Ten vierde: inzake interne en externe kwaliteitszorg werden verschillende stapsgewijze initiatieven vanuit de administratie genomen om scholen de nodige data terug te geven.

Ten vijfde: voor het lager onderwijs zijn de maatregelen met betrekking tot het getuigschrift basisonderwijs al via OD XXIV in de regelgeving verankerd. De

maatregelen die betrekking hebben op de toegang tot en de attestering in de eerste graad van het gewoon secundair onderwijs, zullen het volgende schooljaar, per 1 september 2016, in werking treden.

Ten slotte is er het debat over de inhoud van het secundair onderwijs, dat wordt meegenomen in het maatschappelijk debat dat we hier in het najaar zullen voeren.

Collega's, het overleg met de onderwijspartners moet nog plaatsvinden. Het is nog veel te vroeg om standpunten in te nemen over de toelatingsproeven. De screening is wat ze is, je kunt daaruit een aantal resultaten halen. Er is een schema en een pad afgesproken over de toelatingsproeven. Er wordt nu heel intens overleg gepleegd met de onderwijspartners. Dat zal ook zijn voortgang vinden.

Als algemene toelatingsvoorwaarde voor de toegang tot een bacheloropleiding geldt op dit moment het bezit van een diploma secundair onderwijs. Decretaal wordt er geen onderscheid gemaakt tussen aso, tso, bso en kso. Een niet-bindende toelatingsproef inrichten is decretaal nog niet toegelaten, met uitzondering voor de opleidingen arts en tandarts en de kunstenopleidingen, maar daarover zijn we nog volop in overleg.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, het is inderdaad een ongelooflijk toeval dat u net vandaag die matrix bekend kunt maken. Het zal inderdaad zo zijn dat ik dat kan ruiken. Mijn vraag om uitleg was eigenlijk al een aantal weken geleden ingediend, maar toen als interpellatie. Ik denk dat het masterplan secundair onderwijs en de stand van zaken daarrond, als u weet hoe belangrijk dat was in de vorige legislatuur, wel degelijk zwaarwichtig genoeg was. Ik had echt het gevoel dat de hele verdere afwikkeling van dat masterplan, na de ontwikkelingen die zich nu op het veld voordoen, ook echt wel politiek zwaarwichtig genoeg was. Helaas heeft de commissievoorzitter een aantal weken geleden mijn interpellatie geweigerd. Daardoor is het allemaal wat op de langere termijn geschoven en kunt u nu de evaluatie en de matrix bekendmaken. Dat is natuurlijk leuk meegenomen.

Mijn vraag om uitleg ging ook over een aantal andere zaken, waarop u volgens mij niet voldoende hebt geantwoord, namelijk twee zorgwekkende ontwikkelingen. Zo zijn er de plannen van het VSKO. U hebt gezegd dat, wat de KU Leuven betreft, die bindende toelatingsproeven er nog niet zullen komen. Wat mij vooral zorgen baart, is dat het VSKO naast het masterplan iets anders voorstelt, namelijk om te werken met vier afstudeerfinaliteiten, niet de drie stromen die in het masterplan staan, maar vier stromen.

Mevrouw Helsen en ik waren, als enigen van het Vlaams Parlement, aanwezig op een debat over de democratisering van het onderwijs en gelijke onderwijskansen. Ik heb dat toen naar voren gebracht en gezegd dat dat erg zorgwekkend was en volgens mij in strijd met het masterplan. Mevrouw Helsen heeft toen gezegd dat het haaks op het masterplan staat. Het was dus ook het standpunt van de CD&V dat wat het VSKO doet met die vier afstudeerfinaliteiten een eigenaardige ontwikkeling is en niet strookt met het masterplan. *(Opmerkingen van mevrouw Kathleen Helsen)*

Mevrouw Helsen, u zei letterlijk: "Ik ben het met u eens." We waren het daar met elkaar eens.

Mevrouw Kathleen Helsen (CD&V): Mevrouw Meuleman, dat klopt niet. Ik heb vorige legislatuur een conceptnota ingediend, samen met mijn collega's. Ik

was daarvan de hoofdindieneer. U moet lezen wat ik toen heb gezegd. Want er is natuurlijk geen verslag van dat debat waar wij geweest zijn. U kunt dus zeggen wat u wilt. Er is wel het verslag van het parlement.

Mevrouw Elisabeth Meuleman (Groen): Er waren wel getuigen, veel getuigen.

Mevrouw Kathleen Helsen (CD&V): Neen, neen. Het ging over het hoger onderwijs, niet over het secundair onderwijs. U kunt in de conceptnota perfect lezen wat onze visie is. En die is totaal anders dan wat u nu zegt.

Straks zal ik als voorzitter reageren op wat u zei over uw interpellatie. Een voorzitter van een commissie weigert geen interpellaties.

Mevrouw Elisabeth Meuleman (Groen): Los daarvan gaat het in het masterplan over drie afstudeerfinaliteiten en nergens over vier. Het gaat niet over een afstudeerfinaliteit die louter en alleen gericht is op het universitair onderwijs. Los van uw eigen plannen strookt, wat ons betreft, wat het VSKO voorstelt niet met het masterplan secundair onderwijs.

Nu, het VSKO heeft maar liefst 70 procent van het marktaandeel secundair onderwijs in handen. Als zij zeggen dat ze voortgaan met die vier finaliteiten en de KU Leuven plakt daar nog een bindende toelatingsproef bovenop, dan hebben we wel een probleem. Dan mogen wij als Vlaamse overheid en vooral als Vlaamse Regering zeggen wat we willen en de masterplannen maken die we willen, maar dan krijgen wij het verhaal zoals het in het verleden is gebeurd, met de VSO-hervormingen: wij zeggen maar wat, het is niet bindend en de grootste organisator van onderwijs, die 70 procent van de markt in handen heeft, doet het gewoon anders. Zij zijn het anders aan het doen wat de inrichting van de afstudeerfinaliteiten betreft. Ik vraag mij ook af of ze willen meestappen in het verhaal van die domein- of campusscholen. Dat is ook essentieel. U kunt zeggen dat u het zeer goed vindt dat men aandacht geeft aan STEM. Ik vind dat ook zeer goed

Ik vind dat we absoluut meer aandacht moeten geven aan STEM, in het lager onderwijs en in het secundair onderwijs, maar inderdaad voor iedereen, ook voor de leerlingen in het technisch onderwijs, ook voor de leerlingen in het beroeps-onderwijs. Wat nu aan het gebeuren is, is een zeer, zeer elitaire STEM-richting, die de bollebozen, die eigenlijk nog sterker zijn dan degenen die voor Latijn kiezen, en er echt bovenuit steken, groepeerd in die zeer sterke aso-gerichte richtingen, waar men dus al op zeer jonge leeftijd zal gaan segregeren. Zeker als dat niet opgevolgd wordt door de tweede en de derde graad, waarin de domein- of campusscholen worden georganiseerd, krijgen we het verhaal zoals het nu bezig is, namelijk, dat op papier, in theorie, die brede algemene vorming, die brede eerste graad bestaat, maar dat ze in de feiten nog veel meer zal zorgen voor verdere segregatie.

Dat is absoluut niet de geest van het masterplan. Hoewel u dus inderdaad nu die screening hebt gedaan van die matrix, doet dat geen afbreuk aan het feit dat ik mij bijzonder grote zorgen maak over de toekomst, over de uitvoering van het masterplan, over de geest die in het masterplan zit en die er toch voor moest zorgen dat we iets doen aan de sociale kloof die op dit moment bestaat, aan het watersysteem, aan de schotten, aan de verschillende onderwijsniveaus die ervoor zorgen dat die sociale ongelijkheid in ons onderwijs niet afneemt, die ervoor zorgen dat men met een ongekwalficeerde uitstroom kampt, die meer dan 20 procent bedraagt in de steden, maar algemeen in Vlaanderen ook gigantisch groot is en dat er schoolmoeheid is. We hebben daar vijf jaar over gedebatteerd in de vorige legislatuur.

Iedereen was ervan overtuigd dat er op het vlak van het secundair onderwijs en de organisatie van ons secundair onderwijs iets moest gebeuren. Dat dreigt nu

helemaal in het water te vallen. Iedereen zegt: "Doe maar, Vlaamse Regering, maak maar plannen, maar we zijn niet van plan ons daaraan te houden." Ik ben niet echt gerustgesteld wat uw antwoord betreft. Mevrouw Gennez heeft haar betoog besloten met te zeggen dat ze van u een duidelijk signaal verwacht naar de inrichters van onderwijs in ons land, een signaal dat nog eens duidelijk stelt wat de doelstellingen van het masterplan zijn, en wat de finaliteit ervan moet zijn, namelijk het bestrijden van de ongekwalificeerde uitstroom, het tegengaan van de sociale ongelijkheid, ervoor zorgen dat alle leerlingen in ons onderwijs inderdaad vooruit kunnen raken. Daarvoor was die hervorming broodnodig. Ze dreigt een slag in het water te worden, als we daar niet meer werk van maken. Ik ben ontgoocheld in uw antwoord.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Ik wil beginnen met mijn waardering uit te spreken over het feit dat de minister het belangrijke nieuws in verband met de hervorming van het secundair onderwijs heeft uiteengezet in het Vlaams Parlement, naar aanleiding van de vraag van twee collega's. Dat is niet gebeurd op een persconferentie op het kabinet.

De essentie, zo onthoud ik het toch, is dat men er na 25 jaar uiteindelijk toch in geslaagd is om de studiegebieden opnieuw te screenen, zodanig dat men kan komen tot een meer rationeel aanbod in de derde graad van het secundair onderwijs. We zijn er ons allemaal van bewust dat de implementatie daarvan toch nog wel enige tijd en enig werk zal vragen en dat het nog geen sinecure zal zijn.

Minister, ik begrijp ook uit uw antwoord – het ene hebt u impliciet gezegd en het andere expliciet – dat uit de studie blijkt dat men opteert voor een vierdeling in de derde graad en een driedeling in de tweede graad. Zo heb ik uit uw antwoord begrepen. Mocht dit foutief zijn, dan zal ik dat zeker en vast nog horen in uw repliek.

Wat voor mij ook belangrijk is in het antwoord, is dat er een kans voorligt om, wat betreft de hervorming van het secundair onderwijs, te starten in de derde graad. Dat biedt als immens voordeel dat later op een meer rationele wijze de eerste graad kan worden ingevuld, en men niet onmiddellijk verzandt in een discussie over vlaggen en symbolen, maar dat men vermoedelijk op een rationelere manier de discussie kan aangaan. Minister, ik zou nog de volgende suggestie willen meegeven. Als men resultaat wil bereiken – en dat is de bedoeling van u, van de regering en van dit parlement –, dan moet men niet proberen de grote trein van het secundair onderwijs in één keer in beweging te brengen. Al uw voorgangers die dat hebben geprobeerd, zijn daarin mislukt. Men moet echter pragmatisch werken, stapsgewijze, met overleg, en voor de tussenstappen voldoende draagvlak creëren. Ik denk dat u nu een eerste stap heeft gezet.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Collega Meuleman, als het u een troost mag wezen: ik heb deze vraag ook al schriftelijk ingediend, op 9 maart, en afgelopen maandag heb ik het antwoord gekregen dat de screening er zou komen kort na het paasreces. Dat is dus nu.

Even inhoudelijk. Er is iets wat me intrigeert, namelijk waarom de KU Leuven nu zegt dat ze eigenlijk een bindende toelatingsproef wil. Waarom brengt ze dat naar voor? De aandachtige lezers van het masterplan hebben gezien dat er op pagina 22 ook staat dat een zevende specialisatiejaar wordt gepland. Momenteel bestaat dat alleen in de stad van mijn collega Celis, in Geel. Het is een algemeen

vormend zevende jaar om die leerlingen voor te bereiden die het aan algemene kennis, maar ook aan een aantal vaardigheden, attitudes en competenties ontbreekt om verder te studeren. Misschien zijn de mensen van de KU Leuven vergeten – maar ik kan niet in hun hoofden kijken – dat dat wel degelijk in ons masterplan staat. Het is de bedoeling op die manier echt ‘zalmen’ te kunnen realiseren. Die richting is een specifieke ‘zalrichting’ om die leerlingen voor te bereiden. Minister, het is toch wel de vraag, als u de keuze heeft tussen die bindende toelatingsproef die bij de KU Leuven naar voor werd gebracht of dat zevende algemeen vormende jaar, wat u dan verkiest. Ik kijk met zeer veel enthousiasme uit naar wat er om 16 uur gaat gebeuren rond de screening. Ik weet niet goed hoe we dat gaan organiseren in deze commissie, en of we al dan gaan schorsen om de voorstelling van de screening te kunnen volgen.

Minister Hilde Crevits: Het probleem is een beetje op welk moment we dat op de website zetten. Dat is vrij cruciaal. Ofwel kon ik vandaag zeggen dat het niet af was, ofwel kon ik zeggen dat het af was, maar dat we het volgende week zouden voorstellen. Ofwel had ik het gisteren op de website gezet, maar dan zou er hier een storm van protest rijzen omdat ik dat een dag vóór de commissievergadering zou doen. Daarom heb ik ervoor gekozen om het vandaag mee te nemen. We zetten het online. Het wordt niet voorgesteld. Het staat ook niet op de commissieagenda. Het was met de agenda van vandaag niet mogelijk om dat er nog bij te nemen. Daarom hebben we beslist om de screening online te zetten als de vraag aan bod komt. Iedereen kan er dan in kijken. In ieder geval kunnen jullie in de regeling van de werkzaamheden vragen dat de komende weken de mensen elk voor hun gebied, de screening komen voorstellen. Ik moet zelf ook nog een uitgebreide voorstelling krijgen. Het is voor mij kiezen. Mij is het om het even, maar blijkbaar is niets goed. Ik kon gisteren ook zelf beslist hebben de mensen erover te laten communiceren. Dat is allemaal moeilijk. Ik heb nu gekozen om het zo te doen. Ik neem daarvoor ook de verantwoordelijkheid op. Ik vind het ook goed om het zo te doen. De screening is wel duidelijk. Richting per richting kan men zien hoe het in elkaar zit. Als jullie dat niet goed vinden, moeten we afspraken maken voor de toekomst. Ik ken ministers die zelf grote persconferenties geven en die vinden dat het parlement de boom in kan. Ik doe het anders. Als jullie dat geen goede manier van werken vinden, moeten jullie me dat gewoon zeggen.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Het was me gewoon niet duidelijk wat er zou gebeuren om vier uur.

Minister Hilde Crevits: Het wordt op de website gezet.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Ik had nog een tweede vraag, in het kader van STEM. In het masterplan staat ook het plan beroepskwalificaties apart te certificeren. Wat is de timing om dat rond te krijgen?

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Minister, u hebt enkele conclusies uit het rapport gehaald. Ik probeer ze te volgen, maar het is moeilijk. U zegt terecht dat het een cruciaal werkstuk is. U noemt het een basisstuk om het masterplan uit te voeren. Dat onderschrijven wij volledig. Ik heb zelf in de branche gezeten. Het is niet gemakkelijk hoe je dit nieuws moet brengen en wanneer. Het is een moeilijke discussie, daar geef ik u gelijk in.

Maar gelet op het feit dat het zo cruciaal is, kun we niet lang wachten, voorzitter. We kunnen het allemaal zelf lezen en erover communiceren. Dat komt een haalbaar en gedragen masterplan voor het secundair onderwijs misschien niet ten goede. Ik wil erop aandringen dat we snel een presentatie krijgen door de mensen die de screening hebben gedaan.

Ik hoed me ervoor om nu met u over de conclusies die u eruit haalt, in debat te gaan, minister. Ik zou liever weten waarop ze gebaseerd zijn. We moeten opletten voor een selffulfilling prophecy. Ik heb geen screening nodig om u richtingen aan te duiden waarbij het bijna een wiskundige zekerheid is dat de mensen die in die richting studeren en afstuderen, voor hoger onderwijs zullen kiezen en daar een mooie carrière gaan maken. Ik kan dat ook met scholen doen, dat is al genoeg aangetoond. Dat is op zich geen belangrijke wetenschap voor de hervorming van het secundair onderwijs.

Een deel zit ook in de instroom. Ik heb eerlijk gezegd meer bewondering voor mensen die ver geraken met groepen die alles tegen hebben in het secundair onderwijs, dan met kinderen zoals de onze waarschijnlijk, die thuis alle kansen krijgen qua aandacht, tijd, geld en energie. Uit studies als deze wordt snel geconcludeerd dat als je van je kind een dokter, een advocaat of een ingenieur wilt maken, het naar die school en die richting moet gaan. Dat is net waarop we nu na vijftig jaar vastlopen met het watervalstelsel. Men kiest niet volgens interesse of talent. We houden dat zelf in stand zo.

Ik wil daarmee niet disrespectvol spreken over de leerkrachten, leerlingen en ouders in die richtingen. Dit debat verdient het om serieus gevoerd te worden. Als u verbazing kon lezen in de lichaamstaal van de twee leden van onze fractie, ligt het daaraan. Daarover moeten we waken. Het is geen verloren strijd. We willen heel snel die resultaten zien, omdat ze ons kunnen helpen bij de uitvoering van de zo belangrijke hervorming van het secundair onderwijs.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, samenvattend, ik ben er zelf een groot voorstander van dat u een voorstelling krijgt van de screening, en de mensen van AKOV zullen dat waarschijnlijk heel graag doen. Voor mij kan het, en hoe sneller, hoe liever.

Ik heb ervoor gekozen om dit nu tegelijk aan u te geven, zodat u er rustig naar kunt kijken. Het is evident dat u er nu nog geen grote conclusies uit kunt trekken. Mijnheer De Ro, ik vind wel dat we de realiteit onder ogen moeten durven te zien. En daarin verschillen we misschien een beetje van mening.

Als ik zie dat richtingen in de derde graad secundair onderwijs met een dubbele finaliteit dat niet waarmaken, dan moeten we daar durven en willen naar kijken. Op het moment dat we het masterplan Secundair Onderwijs hebben goedgekeurd, was de screening niet klaar. Ik ben een grote voorstander van een dubbele finaliteit. Bijna 8 procent van de leerlingen die nu afstuderen in aso, studeert niet verder. Ze komen op de arbeidsmarkt terecht met een diploma, maar hebben veel minder goede kansen dan jongeren die in het technisch of beroepsonderwijs afstuderen. Uit de screening van de derde graad blijkt ook dat leerlingen die afstuderen uit een aantal richtingen van het beroepsonderwijs, op de arbeidsmarkt geen werk vinden. Daar moeten we aan remediëren.

De opdracht van het secundair onderwijs is leerlingen vormen. Wacht alstublieft zo lang mogelijk om te arbeidsmarktgericht of dergelijke te denken. Maar in de derde graad van het secundair onderwijs heeft een leerling wel het recht om te weten dat hij in een richting zit die hem voorbereidt op hoger onderwijs of op de arbeidsmarkt. In de mengelmoesrichtingen zien we dat al die richtingen veel beter scoren op het ene dan op het andere. Die dubbele richtingen scoren niet alleen goed op de arbeidsmarkt. Er scoren er ook veel goed op de doorstroming naar een professionele bachelor. We moeten dat ook bekijken. Ik deel uw zorg, maar in de derde graad moet er wel duidelijkheid zijn. Het gaat nog om 256 richtingen. We moeten werken aan transparantie en duidelijkheid. Dat verhoogt de kansen voor jongeren.

Ik heb niet geantwoord op de vraag van mevrouw Meuleman over de opdeling, de vierdeling. Dat heeft voor- en nadelen. In het pakket richtingen dat zeer goed voorbereid op een professionele bachelor, zitten heel veel zeer sterke richtingen uit het technisch onderwijs. Dat kan het technisch onderwijs versterken.

De heer Daniëls had het over de proef en de link met het zevende jaar. Ik denk dat wat de KU Leuven bedoelde, een proef was voor wie in een richting in het secundair onderwijs zit die voorbereid op een professionele bachelor. Ik denk dat we ergens opgenomen hebben dat dit niet aan de orde is. Het zevende jaar gaat over leerlingen die uit het beroepsonderwijs komen.

De heer Koen Daniëls (N-VA): In het masterplan staat dat wie zesde jaar bso doet, ook een diploma secundair onderwijs zal krijgen terwijl ze nu enkel een getuigschrift krijgen. Dat zevende jaar dient net om die gasten ook inhoudelijk klaar te stomen.

Minister Hilde Crevits: Dat is een andere discussie dan die van de KU Leuven over de wijziging professionele bachelor versus academische. Ik haal dat uit elkaar.

Mevrouw Meuleman, u maakt eigenlijk een vierdeling. Voor jongeren die in een richting zitten die voorbereid op een professionele bachelor, zou er nog een examen moeten komen vooraleer ze aan de universiteit mogen beginnen. No way! Geen haar op mijn hoofd – en ik heb er vrij veel – dat daaraan denkt. Laat ons later terugkomen op die discussie. Ik heb nu enkele van mijn bevindingen meegegeven. Kunnen we rationaliseren? Zeker en vast. Is er nood aan modernisering? Ja. We zien een aantal zaken die voor ons belangrijke discussiestof zullen zijn tijdens de komende weken en maanden over hoe we de derde graad opbouwen. Dat is cruciaal in het verdere debat.

Mevrouw Gennez had nog een vraag over de domeinscholen. De screening geeft nog geen horizontale structuur.

Mevrouw Caroline Gennez (sp.a): Een aantal scholen zijn wel al bezig.

Minister Hilde Crevits: Absoluut. Er organiseren zich campussen enzovoort. Ik ben er grote fan van dat alle leerlingen kennis maken met zo abstract mogelijk tot zo praktisch mogelijk, zodat iedereen maximale kansen krijgt. Dat zal leiden tot de beste keuzes en oriëntering. Tijdens de komende maanden, als de resultaten van de screening zijn neergedwarreld, moeten we de matrix opmaken. Hoe sneller we daarmee klaar zijn, hoe liever, zodat we in dialoog kunnen gaan met de scholen. Ik moet ook nog een definitie geven aan de scholengroepen van de toekomst. Daarvoor is de matrix ook van belang.

Het masterplan is duidelijk. Tussen het theoretische concept en de praktijk is er een verschil. Als ik de screening zie, is het perfect mogelijk om de richtingen een plaats te geven binnen de horizontale structuur. Dat is de volgende stap die moet worden gezet.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman (Groen): Het is van cruciaal belang dat een aantal elementen uit het masterplan echt samen worden genomen. Het is belangrijk dat het aantal studierichtingen wordt gereduceerd. Dat is een belangrijk aspect van het masterplan. Dat deel kan niet alleen worden uitgevoerd. Er moet ook een verbreding komen van de eerste graad en de inrichting van domeinscholen. Het idee was om op één campus een mix te krijgen binnen een bepaald domein van de verschillende finaliteiten. Zo kan er worden gewerkt met een brede eerste graad, waarbij later juister georiënteerd wordt.

De verschillende elementen van het masterplan haken echt in elkaar. Dat is cruciaal voor het welslagen en het bereiken van de grotere gelijkheid, het juister en beter kiezen, het bestrijden van schooluitval en het tegengaan van het watervalstelsel. Anders krijg je dezelfde oude wijn in nieuwe zakken. In plaats van aso, tso en bso krijgen we op die manier gewoon andere namen, maar wordt het op dezelfde gesegregeerde manier georganiseerd. Dat moeten we bestrijden. Dat was de discussie, en we hebben daarin partij gekozen.

U moet bewaken dat het geheel wordt uitgevoerd, want anders krijgen we meer van hetzelfde. Het probleem is dat het niet zeer bindend is. Mijn fractie heeft dat altijd aangekaart. U moet als minister duidelijk het signaal geven dat u wel degelijk gaat voor domeinscholen die de drie afstudeerrichtingen aanbieden, met een brede eerste graad, waarna leerlingen op een goede manier worden georiënteerd. Dat is belangrijk voordat het veld u voor is en van alles organiseert dat indruist tegen wat we afgesproken hebben. De screening is één zaak, maar het vervolg is extreem cruciaal. Die onderdelen hangen echt wel aan elkaar.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Een veranderingsproces gebeurt niet in een vingerknip. Het is een proces dat stapsgewijs gebeurt, zeker als we resultaat willen behalen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Natuurlijk hangt elke bouwsteen van het materplan vast aan een andere bouwsteen. Daar moet u me niet van overtuigen. Het klopt niet dat de brede eerste graad in het masterplan alles is voor iedereen. Dat staat er niet in. Er mag worden gedifferentieerd in de eerste graad. Die keuze is gemaakt. De enige differentiatie nu betreft de klassieke talen. Als STEM en technologie daarbij komt, vind ik dat goed. Het moet kwalitatief wel in orde zijn.

Mevrouw Meuleman, ik weet dat ik u nu niet zal overtuigen, maar denk toch eens na over het volgende. Ik heb er al zware discussies over gevoerd op mijn kabinet. Als we de professionele bachelor als uitzicht meegeven, kunnen we het technisch onderwijs enorm versterken. We moeten mensen ervan overtuigen dat er in het technisch onderwijs echt wel goede voorbereidingen zijn op hoger onderwijs. We moeten die kansen volop benutten. We moeten af van het denken in schotten en zorgen dat zo veel mogelijk leerlingen het uitzicht op hoger onderwijs op de best mogelijke manier blijven behouden, tenzij zij die in de derde graad bewust kiezen voor beroepsonderwijs. Dat beroepsonderwijs moet dan echt wel goed voorbereiden op de arbeidsmarkt.

Als we de screening bekijken, zien we op alle vlakken aandachtspunten. Daar moeten we aan werken. We kunnen ons nergens meer achter verstoppen. De screening is er. We zien waar de knelpunten zitten. Het moet onze gezamenlijke bekommernis zijn om elke leerling in het secundair onderwijs de best mogelijke kansen te geven. Daar zal ik met jullie mee over waken.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman, het interpellatieverzoek dat het Bureau heeft geweigerd en dat ik inderdaad negatief heb geadviseerd, ging over kleuterparticipatie, spijbelen, vroegtijdig schoolverlaten, voldoende werkingsmiddelen en de radicaliseringsproblematiek. Dat zijn andere onderwerpen dan deze die hier zijn behandeld. Dat is de enige interpellatie die is geweigerd door het Bureau. De informatie mag correct worden gegeven.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de pensioenplannen van de Federale Regering en de gevolgen voor het onderwijzend personeel – 1690 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp-a): Voorzitter, minister, geachte leden, mijn vraag gaat over de onderwijsloopbaan, over de pensioenplannen van de Federale Regering en de gevolgen voor ons Vlaams onderwijzend personeel. Minister, we hebben allemaal de intenties van de Federale Regering kunnen volgen om de leeftijd om met vervroegd pensioen te kunnen gaan, op te trekken en de diplomabonificatie voor overheidspersoneel af te schaffen. Ik vertel niets nieuws als ik zeg dat dit een vlag van ongerustheid door het Vlaamse onderwijslandschap en zijn personeelsleden heeft gestuurd, omdat mensen in de onzekerheid verkeren over de datum van hun pensioen.

Onderwijzend personeel zou tot maar liefst zes jaar langer voor de klas moeten staan, volgens sommige berichten. Minister, mijn vragen zijn eigenlijk heel concreet. Bevestigt u de geciteerde cijfers, namelijk dat de helft van de onderwijzers tegen 2019 twee tot vier jaar langer zal moeten werken als gevolg van de federale beslissingen? Wat is uw visie op de eindloopbaan voor het onderwijzend personeel? Een tijd geleden kondigde u – ik denk in de plenaire vergadering, en ook in de pers – “kleine maatregelen” aan, die als aanloop zouden kunnen dienen voor het loopbaandebat. Welke zijn die maatregelen en zullen die volstaan om leerkrachten daadwerkelijk en gemotiveerd tot 63 jaar en misschien zelfs langer voor de klas, desgevallend voor een kleuterklas, te laten staan?

Een tijd geleden had u het hier in de commissie – naar aanleiding van een vraag van collega De Meyer, denk ik – over het overleg dat u zou hebben met de federale minister van Pensioenen, om overgangsmatregelen te bepleiten voor onderwijzend personeel. Tot nader order werd daar weinig nieuws over vernomen, althans niet in de sector, niet bij de vakbonden, maar ook niet in deze commissie. Welke verdere stappen zult u zetten om bepaalde onderwijsopdrachten eventueel als zwaar beroep te laten erkennen, om flexibele onderwijsloopbanen te garanderen, om de zij-instroom te bevorderen en om de voorziene forse verhoging van de pensioenleeftijd haalbaar te maken voor de betrokken onderwijzers en leerkrachten?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): De pensioenen houden heel veel mensen bezig. Waar ik het moment moeilijk mee heb, is het geven van een concreet antwoord als mensen de concrete vraag stellen wanneer ze met pensioen mogen gaan en hoeveel ze zullen verdienen. Het wordt dan helemaal wat lastig als sommige vakbonden zeggen dat ze dat kunnen uitrekenen en het werkstation dat niet zou kunnen uitrekenen of zeggen. Vandaar, minister, heel expliciet mijn vraag aan u: kunt u de werkstations de opdracht geven om mensen die informatie willen, toch een concreet antwoord te kunnen geven? Immers, als een vakorganisatie het kan, dan moet het werkstation het zeker kunnen, omdat het op zijn minst over diezelfde info en zelfs over meer kan beschikken. Dat lijkt me toch wel zeer belangrijk voor een dienstverlenende overheid, dat zij rechtstreeks informatie kan geven.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Minister, we hebben gelezen dat u recent ook contact hebt gehad met de onderwijsvakbonden. Is er ook over eindloopbaan en over de eventuele invulling daarvan gesproken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, geachte leden, ik dank u voor de vraag. Het klopt dat er heel wat onzekerheid is over de vraag tot wanneer men nu moet werken, ook in het onderwijs. Het is natuurlijk zo dat mijn eigen administratie ook moet samenwerken met de federale Pensioendienst voor de Overheidssector (PDOS). We zijn ook enigszins afhankelijk van hun bereidheid om P-data te berekenen. U weet dat in het onderwijs, doordat die diplomabonificatie er is, ingrijpen op die bonificatie ook betekent dat men ingrijpt op de P-datum. Dat heeft de voorbije maanden al heel wat turbulentie teweeggebracht. Als men echt correcte info wil geven, dan moet men er immers voor zorgen dat alles definitief is beslist, maar we zijn zo ver nog niet.

De Federale Regering heeft dus beslist dat leerkrachten die tot ten laatste op 1 januari 2015 het recht hadden om vervroegd te stoppen met lesgeven, maar dat niet hebben gedaan, hun rechten kunnen behouden. Mevrouw Gennez, we hebben er zelf op moeten aandringen om die overgangmaatregel te krijgen. De Federale Regering heeft dan beslist hun studiejaren mee te laten tellen voor hun vervroegd pensioen. Met het systeem van terbeschikkingstelling konden kleuterleiders op 1 januari 2015 echter nog uitstappen op vier jaar voor hun vroegst mogelijk pensioendatum, meestal was dat op 56 jaar, en alle andere leerkrachten nog op twee jaar, meestal op 58 jaar. Door de nieuwe pensioenregels dreigden die leraren, die zo kort voor hun uitstapdatum stonden, plots langer te moeten werken. Dankzij de interventies en ook een goed sociaal overleg betekent deze overgangmaatregel concreet dat de oude pensioenregeling voor ruim 6100 leerkrachten wordt gevrijwaard. Leerkrachten die ervoor hebben gekozen om actief te blijven, behouden door deze beslissing ook hun rechten en worden niet benadeeld. Dat was cruciaal, maar dat heeft ook een hele tijd voor onzekerheid gezorgd.

In het federale regeerakkoord is ook opgenomen dat de regering in overleg met de sociale partners specifieke pensioenmaatregelen zal nemen voor zware beroepen in de privésector en de openbare sector, op basis van een aantal principes. Er zullen objectieve criteria worden opgesteld op basis waarvan een voor herziening vatbare lijst met zware beroepen en preferentiële tantièmes zal worden opgesteld. Ook zullen voordeligere modaliteiten inzake loopbaanvoorwaarden voor het vervroegd pensioen en de berekening van het pensioen mogelijk zijn. Federaal is de wetgeving in opmaak tot oprichting van de Nationale Pensioencommissie. Er is nu een advies van de Raad van State. De timing is nog steeds dat de Nationale Pensioencommissie midden juni zal zijn opgericht, en dat men dan zal starten met de dossiers van de zware beroepen en het deeltijds pensioen. Samen met de sociale partners van de private en publieke sector moet ook worden gezocht naar een aantal objectieve criteria waarmee de zwaarte van het beroep zal kunnen worden getoetst. Het is de bedoeling om een subcommissie op te richten die ook de problemen van die overheidspensioenen zal analyseren.

Wat zijn nu de verdere stappen? Samen met de sociale partners in Vlaanderen volg ik uiteraard het effect van de pensioenmaatregelen van dichtbij op, zowel qua inhoud als qua timing. We gaan ook na op welke manier in Vlaanderen bijsturingen aan de regelgeving nodig zullen zijn. Als personeelsleden op termijn langer moeten werken, is het van het grootste belang aandacht te hebben voor een loopbaan die langer werken ook aantrekkelijker maakt. Dat zal een belangrijk deel uitmaken van het sociaal overleg over de loopbaan in deze legislatuur.

De vorige Vlaamse Regering heeft op 14 april 2014 een principiële beslissing genomen over de geldelijke anciënniteit van de zijinstromers. U weet dat de Raad van State daar opmerkingen bij had. We hebben dan gezegd dat we dat zouden herbekijken. We moeten ons ook grondig beraden over de verdere opvolging van deze regelgeving. De bestaande regelgeving blijft onverkort van kracht tot er iets nieuws is. Zeker die onzekerheid met betrekking tot de situatie van startende leerkrachten die er vandaag is, is voor mij een groot probleem. Ik wil dan ook daarop focussen, zeker als we beginnen met het loopbaandebat. Ik heb dat vanmorgen gezegd.

Hoe maken we die verhoging van de pensioenleeftijd haalbaar? Die verhoging zal geleidelijk gebeuren, omdat de diplomabonificatie ook maar geleidelijk wordt afgebouwd. Er zijn een aantal overgangsmaatregelen opgenomen in de ontwerpen van federale wetgeving. Daarnaast wordt de afschaffing van de tbs-regeling, waartoe de vorige Vlaamse Regering heeft beslist, nu natuurlijk wel voelbaar op het terrein. Het is mijn evidente bedoeling om in het kader van het verlengen van de loopbaan het werk werkbaar te houden. Mijnheer De Meyer, daarover zijn we de voorbije dagen nog niet concreet samengekomen, maar het is de bedoeling om dat nu in de komende weken actief te gaan opvolgen.

Mevrouw Gennez, mijnheer Daniëls, dat er wat turbulentie is over die P-datum, ligt aan het feit dat de maatregelen ook nog niet definitief zijn. Die lijst van zware beroepen moet nog worden verduidelijkt. Je kunt dus veel uitrekenen, maar de parameters die men hanteert, liggen nog niet definitief vast. Dat maakt dat er inderdaad wat onzekerheid is. We proberen zo goed mogelijk alle dossiers van alle mensen die vragen hebben op te volgen, maar pas als alles definitief is beslist, zal tot op de dag kunnen worden uitgerekend welke de effecten precies zijn.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp-a): U verwijst naar de lijst van zware beroepen en deeltijds pensioen die federaal wordt opgesteld. Is er bij de onderwijspartners of het beleid al enig idee van welke onderwijsberoepen men het wenselijk acht dat ze eventueel op die lijst terechtkomen?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Wil dat dan eigenlijk zeggen dat, als mensen een antwoord krijgen van hun vakorganisaties, dat antwoord per definitie niet juist kan zijn? U zegt: wij kunnen u niet concreet antwoorden omdat we noodzakelijke info niet hebben en bepaalde zaken niet zeker zijn. Ofwel kan niemand dan concreet antwoorden, of als er dan wel concreet wordt geantwoord, dan wil dat eigenlijk zeggen dat dit onder het grootste voorbehoud moet zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb net gezegd dat er een aantal onzekerheden zijn. Zolang de pensioenmaatregelen niet zijn goedgekeurd, weet je het eigenlijk niet zeker, maar natuurlijk tikt de tijd weg en moet men wel keuzes maken. Zo dacht ik dat er nog een datum was om met terbeschikking te kunnen gaan. Op een bepaald moment heb ik zelf gezegd: laat ze maar gaan. Je zit in een overgangperiode, wat inderdaad wel wat problemen geeft.

PDOS was aanvankelijk zeer defensief: die wou geen P-data meer behandelen tot alles definitief was goedgekeurd. Dat is natuurlijk totaal onhoudbaar, dus nu begint die dienst opnieuw dossiers te behandelen, allemaal in de veronderstelling dat een bepaalde regeling definitief zal worden goedgekeurd. Mijnheer Daniëls, u weet echter dat die nog niet is goedgekeurd. Zolang er niet over is gestemd, werkt men met veronderstellingen, maar mensen moeten wel een aanvraag

kunnen doen, dus je moet hun wel een vooruitzicht kunnen geven. PDOS geeft al weer data. Dat is al positief. Er zijn echter nog situaties waarbij het niet mogelijk is om dat te berekenen. Het hangt er enigszins van af hoe je loopbaan precies is. De vakorganisaties moeten er dan ook de voorwaarden bij zetten waarmee ze rekening houden. Zolang iets niet is goedgekeurd, is men niet helemaal zeker. Ik denk dat we het daarover eens zijn.

Mevrouw Gennez, er circuleren lijsten met zware beroepen. Daar is ook overleg over. Er zijn de kleuteronderwijzers. Er zijn de lagereschoolleerkrachten. We moeten nog onderhandelen over die lijsten. Dat zal ook gebeuren in de comités federaal. Ik kan daar uiteraard geen voorafnames op doen. U weet dat we bijvoorbeeld met betrekking tot tbs een andere regeling hadden voor kleuterleidsters, wegens de rugbelasting en zo. Uw partij zat ook mee in de regering. Ook dat debat moet dus nog worden gevoerd. Het is vooral van belang dat het onderwijs als groep mee wordt betrokken als de lijsten worden opgesteld. Daar waken we nu toch wel over, ook al is dat iets waarover natuurlijk federaal moet worden beslist.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de stijging van de reële kosten om scholen te bouwen – 1750 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de fysieke toegankelijkheid van scholen voor leerlingen met een beperking – 1766 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over kostenverhoging door infrastructuurnormen in het onderwijs – 1782 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, geachte leden, minister, in antwoord op mijn schriftelijke vraag van 17 februari ontving ik van u cijfers over de kostprijs per vierkante meter om nieuwe schoolgebouwen te zetten. Daaruit blijkt dat op vijf jaar tijd het bedrag per vierkante meter gemiddeld met ongeveer 26 procent is gestegen. Ik wil toch het onderscheid aangeven tussen de kostprijs bij het officieel gesubsidieerd en gesubsidieerd onderwijs en de kostprijs bij het vrij gesubsidieerd onderwijs.

In het officieel gesubsidieerd onderwijs was er een stijging van 1372 euro naar 1603 euro. In het vrij gesubsidieerd onderwijs was er een stijging van 1.160 euro naar 1597 euro. Voor de duidelijkheid wil ik hierbij vermelden dat het niet is omdat de kostprijs stijgt dat ook het subsidiebedrag stijgt, want daar hebben we natuurlijk te maken met de financiële normen van het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGIO).

Als we dit vergelijken met de ABEX-index, dat is de index die de kostprijs voor de bouw van privéwoningen en andere bouwsels op de private markt analyseert, komen we uit op een stijging van een kleine 9 procent voor de bouwkosten op de privémarkt.

In het begin van dit schooljaar, in september 2014, werd er in De Tijd al gesignaleerd dat de bouwkosten van schoolgebouwen in stijgende lijn zitten. Er werden een aantal verklaringen voor gegeven. Zo is er de stijging van het aantal beschikbare vierkante meter per leerling, want men zou ruimer bouwen. En er waren de strenge Vlaamse regels voor scholenbouw. U gaf toen aan dat u de bouwvoorschriften zou willen bekijken om na te gaan of het mogelijk is om hetzelfde of meer te doen met minder geld.

Minister, hoe verklaart u de stijging van de bouwkosten per vierkante meter? U zult sinds dat antwoord aan de krant in september 2014 wel verdere analyses hebben gedaan van de Vlaamse regels voor scholenbouw. Hebt u de bouwvoorschriften al bekeken? Welke mogelijkheden ziet u om de kosten alsnog in te perken of om inderdaad meer te doen met minder geld?

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Mevrouw Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag gaat eigenlijk over een heel ander stukje. Ik wil het hebben over de fysieke toegankelijkheid van scholen voor leerlingen met een beperking in het licht van het M-decreet.

Het M-decreet zorgt ervoor dat leerlingen met een beperking voortaan ook in sommige reguliere secundaire scholen en basisscholen terecht kunnen. Maar niet al deze scholen beschikken over de nodige fysieke aanpassingen om deze leerlingen ook effectief te kunnen ontvangen. In de schoolgebouwenmonitor van 2013 vinden we namelijk terug dat iets minder dan de helft van de scholen, 45 procent, niet of slechts in geringe mate toegankelijk zijn voor personen met een fysieke beperking. Hier zien we dat voornamelijk het basisonderwijs zeer slecht scoort. Hier zouden negen op de tien scholen zelfs niet over een lift of helling beschikken. Ook heeft slechts één op de drie scholen aangepaste toiletten.

Minister, ik wil u graag volgende vragen stellen. De fysieke bereikbaarheid van een school zou voor iedere school een prioriteit moeten zijn. Hoe evalueert u deze cijfers? Zult u de scholen aanspreken over deze toch wel onrustwekkende resultaten? Plant u een sensibiliseringscampagne voor de scholen om ervoor te zorgen dat elke school een inclusieve school kan worden?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, in De Standaard en Het Nieuwsblad van 30 maart 2015 lazen we naar aanleiding van een schriftelijke vraag van collega Daniëls dat de kostprijs om een school te bouwen, in vijf jaar tijd is gestegen met niet minder dan 26 procent. Die stijging was al enige tijd aan de gang en kan niet enkel verklaard worden door stijgende kosten van arbeid en materiaal.

Ook in het antwoord van de toenmalige minister op mijn vraag van 22 februari 2013 was duidelijk dat de onkosten steeds hoger opliepen. Voor nieuwbouw van scholen in het vrije basisonderwijs werd in 2002 een kostprijs van 764 euro per vierkant meter opgegeven, in 2009 was dat al 1192 euro, en in 2011 al 1257 euro. In het officieel gemeentelijk onderwijs liep de prijs per vierkante meter op van 917 euro in 2002 tot 1323 euro in 2011. In deze cijfers zijn geen uitrustingskosten, omgevingswerken en turnzalen inbegrepen. Het zijn cijfers exclusief btw.

Bij de bespreking van de schoolgebouwenmonitor 2013 vroeg ik in deze context al of de huidige regelgeving en normering voor schoolgebouwen niet mede verantwoordelijk is voor het oplopen van de kosten en het verminderen van de efficiëntie van de subsidiëring. In de motie na de bespreking van de beleidsnota

Onderwijs 2014-2019 werd daarbij nog expliciet verwezen naar de motie van oktober 2014, die de stijgende kostprijs per vierkante meter vermeldt: "onder andere als gevolg van het bestaande normatieve kader". In die motie wordt aan de Vlaamse Regering onder meer gevraagd, in het zevende punt om: "efficiëntiewinsten na te streven door de budgettaire optimalisatie van de beschikbare middelen, door oog te hebben voor de vereenvoudiging van de interne procedures en voor de vereenvoudiging en harmonisering van de sectorale en sectoroverschrijdende regelgeving, waar mogelijk."

Minister, in welke mate is de algemene stijging van de kosten per vierkante meter in de scholenbouw toe te schrijven aan de veranderde, beperkende of normerende bepalingen in de regelgeving? Welke gevolgen heeft de veranderende regelgeving voor oudere schoolgebouwen?

Welke gevolgen voorziet u voor de infrastructuur bij de scholen die door het M-decreet proberen 'redelijke aanpassingen' te realiseren?

En de belangrijkste vraag: hoe wilt u de kostenstijging door strengere normen in de scholenbouw aanpakken tijdens deze legislatuur?

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Voorzitter, minister, uit het antwoord dat aan de heer Daniëls is gegeven, blijkt de stijging heel sterk. Mij viel ook op dat de stijging veel sneller is gegaan voor het vrij gesubsidieerd onderwijs. In het antwoord heb ik gezocht naar wat oorzaken, maar niet op alle vragen van de heer Daniëls werd afdoende antwoord gegeven. Binnenkort zullen we hier over het masterplan scholenbouw met hoorzittingen beginnen, dat was toch de afspraak. Het is heel belangrijk om dit soort informatie mee te nemen.

Ik heb nog een aantal vragen, maar ik begrijp dat u ze nu niet kunt beantwoorden. Ze gaan over de cijfers en het materiaal van AGION. De heer Daniëls vroeg naar het verschil tussen basisonderwijs en secundair onderwijs. Ik hoor altijd zeggen dat vierkante meters secundair onderwijs duurder zijn dan vierkante meters kleuter- en basisonderwijs. Dat lijkt me ook evident, maar ik zou graag de verschillen willen zien. Gelet op de capaciteitsproblemen en het doorschuiven ervan naar het secundair onderwijs, zou dat de komende jaren belangrijke budgettaire consequenties kunnen hebben.

Ik vraag me af of er ook geografische verschillen zijn, dat is misschien een rare vraag om te stellen. In DBFM-bouw (Design Build Finance Maintain) merk ik dat aannemers niet of minder geneigd zijn om ingewikkeld te bouwen op plaatsen waar al heel 'dense' gebouwen bestaan. Met andere woorden op een braakliggend terrein waar men het materiaal kan zetten, is de kostprijs beperkter dan bij bouwen in een binnenstad waar men allerlei kunstgrepen moet doen om het werfmateriaal te kunnen opstellen.

Ik vraag me ook af of het mogelijk is om uit de cijfers van AGION het verschil in kostprijs per vierkante meter te halen van klassieke bouw, passiefbouw, DBFM-bouw en promotiebouw. Ook dat kunnen belangrijke elementen zijn met het oog op het masterplan scholenbouw.

Ik begrijp dat u hier nu niet op kunt antwoorden, maar het zijn vragen die worden opgeroepen door de schriftelijke vraag van de heer Daniëls en het antwoord dat u daarop hebt gegeven, en ook door de vragen die nu worden gesteld.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp-a): Voorzitter, minister, ik zou een kleine aanvulling willen doen. Ik vind dit een heel zinvol debat dat ik niet ideologisch zou kunnen of willen voeren. De staat van onze schoolgebouwen en de capaciteit ligt ons allemaal na aan het hart. We moeten met de beschikbare middelen het maximale kunnen realiseren.

Een voorstel dat al lang circuleert en dat onlangs door Patrick Delbaere werd herhaald, betreft de btw op scholenbouw. Ik weet dat het een federale bevoegdheid is, maar gezien de samenstelling van de verschillende regeringen, is het misschien mogelijk om het debat vanuit Vlaanderen te openen richting federale overheid. Ik hoor toch in het licht van de tax shift pleidooien over een harmonisering van de btw. Is dit niet het moment om dit debat te lanceren in het belang van schoolgaande kinderen, de capaciteit en de kwaliteit van ons onderwijs? Het zou natuurlijk een gigantische meerwaarde kunnen betekenen voor onze begroting.

Ik heb nog een heel praktisch vraagje naar de timing van het masterplan. Hoe ver staat u met uw nota? (*Opmerkingen van minister Hilde Crevits*)

Uw nota is klaar! Dan moet ik misschien vragen wanneer we die op de website kunnen terugvinden.

Voorzitter, aan u zou ik willen vragen wanneer er eventueel hoorzittingen zullen zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, dames en heren, de stijging van de bouwkosten met betrekking tot de scholenbouw wordt door een veelheid aan factoren veroorzaakt en is niet zomaar aan één enkele factor toe te schrijven. Een belangrijke oorzaak is bijvoorbeeld terug te vinden in de stijging van de kosten van bouwmaterialen, grondstoffen en arbeidsuren, maar ook in de hogere technische eisen, bijvoorbeeld met betrekking tot de energieprestaties van een gebouw, het zogenaamde E-peil, en de toegankelijkheid van een gebouw, liften, toiletten en zo meer.

Wat de energieprestaties betreft, vloeit dit hoofdzakelijk voort uit Europese bepalingen. De Vlaamse Regering heeft in 2013, zoals gevraagd door Europa, de Vlaamse BEN-definitie voor nieuwe woongebouwen, kantoren en scholen en het aanscherpingspad van de EPB-eisen (energieprestatie en binnenklimaat) tot het BEN-niveau (bijna-energie neutraal) in 2021 vastgelegd.

Dit verstrengingspad van het E-peil voor schoolgebouwen heeft duidelijk zijn impact. De energieprestatie-eisen leggen ondertussen al een E-peil van E60 op. Een inrichtende macht die vandaag plannen heeft om de school grondig te verbouwen, moet naast het te behalen E-peil van E60 ook een verplicht aandeel hernieuwbare energie vooropstellen. Ook dit laatste is het gevolg van Europese regelgeving.

Als de verstrengde energieprestatieregelgeving of de term 'BEN-bouwen' valt, volgt al snel het woord 'meerkosten'. Maar meerkosten zijn een logisch gevolg van een betere isolatie, een driedubbele beglazing en beter ventileren. Natuurlijk hebben die maatregelen ook een positieve keerzijde, namelijk dat de investeringen zich in belangrijke mate laten terugverdienen in een duurzamer energieverbruik. Dat is goed voor het leefmilieu en heeft een positieve impact op de werkmiddelen van de scholen.

Verder zijn er nog verschillende andere factoren die de bouwkosten opdrijven. Denk maar aan zaken zoals de schaarser wordende ruimte in Vlaanderen, bepalingen inzake onroerend erfgoed, bijvoorbeeld wanneer een deel van een te

renoveren schoolgebouw beschermd is of wanneer er een archeologisch vooronderzoek dient te gebeuren, de verstrenging van akoestische normen, de reglementering inzake brandveiligheid, het zoeken naar goede stabiele en voldoende grote gronden voor de uitbouw van schoolinfrastructuur.

Sommige regelgeving weegt extra zwaar door voor scholen. Ik geef als voorbeeld de federale regelgeving met betrekking tot welzijn op het werk. Het gaat dan onder andere over de regels die werden opgelegd door de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal overleg (WASO) met betrekking tot de veiligheid op het werk, de bescherming van de gezondheid van de werknemer, de arbeidshygiëne en de ergonomie. Deze wetgeving is in eerste instantie geschreven met bedrijven als doelgroep. Scholen worden hier sowieso mee gelijkgeschakeld en moeten ook aan deze regelgeving voldoen, want scholen worden evengoed als plaatsen van tewerkstelling beschouwd. Dat is logisch, maar er is natuurlijk een verschil tussen een industriebedrijf met 500 werknemers en bijvoorbeeld een technische secundaire school met 500 leerlingen. Scholen moeten voldoen aan deze regelgeving, maar als die wijzigt, is er natuurlijk een belangrijke extra kost.

Er zijn ook de wijzigende pedagogische noden. Ook de gemeenten kunnen bepaalde eisen stellen. Het zou kunnen, mijnheer De Ro, dat er regionale verschillen zijn doordat het gemeentelijk onderwijs of de gemeenten zelf extra voorwaarden opleggen. Al die elementen hebben zeker een effect op de totale bouwkost. Die context dwingt om zo kostenefficiënt mogelijk te bouwen.

Mijnheer Daniëls, we hebben geprobeerd om zo goed mogelijk te antwoorden op uw schriftelijke vraag. De bouwvoorschriften worden uiteraard niet eigenhandig door de minister van Onderwijs bepaald. Ze vloeien het meeste voort uit regelgeving opgelegd door andere beleidsniveaus of andere beleidsdomeinen: Europese regels, federale, Vlaamse en gemeentelijke. Het is echter geen kwestie van regelgeving alleen.

Ik zal twee voorbeelden geven van zaken waar je op voorhand al rationeler mee zou kunnen werken. Het BEN-bouwen start al lang voor het eigenlijke bouwen begint. Het is van belang dat er reeds vóór de start van het ontwerp duidelijke afspraken worden gemaakt tussen de verschillende betrokken bouwpartners. Als je dat doet, kun je veel kostenefficiënter werken. De kosten voor de toegankelijkheid van de gebouwen kunnen worden gedrukt, indien hierover vooraf bij het eerste ontwerp van de gebouwen goed wordt nagedacht.

Zo hebben AGION en Enter vzw, het Vlaams Expertisecentrum Toegankelijkheid, een inspiratiebundel integrale toegankelijkheid opgemaakt om de bouwteams te informeren. Scholenbouw is ook gebaat met een zeer planmatige aanpak. Ik wijs ook op wat in het regeerakkoord staat over multifunctioneel bouwen. Als je van in het begin multifunctionele plannen hebt, bespaar je veel meer dan als het gebouw er als staat.

De kostprijs per leerling levert spectaculaire verschillen op. Daarom vond ik het gevaarlijk om te doen. Ik weet ook niet of het de juiste manier van rekenen is. Voor mij is het cruciaal dat we de gebouwinfrastructuur moeten proberen zo intens mogelijk te laten gebruiken. Als je rekent per leerling van alle netten, dan zal dat veel verschillen. Van een school die veel ruimte heeft en die ook collectief laat gebruiken, zal de benuttingsgraad natuurlijk stijgen. Vandaar dat dit een moeilijke raming is.

We moeten effectief werk maken van een Masterplan Scholenbouw. Ik heb begrepen dat hier is gevraagd om daar hoorzittingen over te houden. Voor mij is dat perfect. Wat moet daarin zitten? De gebouwenmonitor kunnen we zeker gebruiken, ook al zitten niet alle scholen daarin, de gestegen kosten, de reglementering, waar kunnen we efficiënter werken en waar niet. We moeten ook

nagaan of we goed bezig zijn. We hebben middelen voor capaciteit die we in de reguliere kalender steken, maar de manier waarop de procedure loopt om die capaciteitsmiddelen te verdelen, vind ik niet zo handig, omdat je dat aan de gemeente geeft en die moet dat ook weer doorsturen. Ik zou graag de evaluatie van die procedure meenemen in hoe we dat in de toekomst gaan bekijken.

Het Masterplan Scholenbouw dan. We kunnen afspreken hoe we werken. Ik had gepland om het kader tegen de zomer klaar te hebben. Als u eerst hoorzittingen wilt houden, dan is dat ook goed voor mij. Vandaag heb ik gemerkt dat ik het op een andere manier zal aanpakken. Ik hoor dat jullie graag hebben dat wanneer we iets gaan doen, dat lang op voorhand wordt aangekondigd. Het is geen probleem om met mijn conceptnota naar hier te komen, maar ik weet wat er dan zal gebeuren. Dan zal iedereen dat op voorhand willen hebben, tien dagen op voorhand en dan staat het de volgende dag in de krant. Dat is ook niet handig. Het is me om het even hoe we dit doen. Voor het Inschrijvingsdecreet hebben jullie gekozen voor eerst hoorzittingen. Dat is goed voor mij. Voor de conceptnota Leren en Werken hebben we dat omgekeerd gedaan: eerst de conceptnota, dan de hoorzittingen. Mijn conceptnota Scholenbouw wil ik gerust eerst met de regering bespreken, waarna jullie hoorzittingen kunnen organiseren. Dat is ook goed, maar we moeten wel vooruit. Ik kan geen drie jaar wachten om met een nieuw kader te komen. Ik sta dus open voor goede afspraken.

Mevrouw De Meulemeester, u had vragen over de lagere scholen. De schoolgebouwenmonitor spreekt voor zich. Uw vraag past wel bij een vraag over infrastructuur. Als we ons masterplan opmaken, zullen we ons moeten buigen over de vraag: hoort het aangepast maken van een school in een lijstje prioritaire investeringen thuis? Het is relevant om dat mee te nemen en niet afzonderlijk te bekijken. De voorzitter is daar baas over.

De schoolgebouwenmonitor toont dat blijvend belang moet worden gehecht aan het beter toegankelijk maken. Bouwheren en inrichtende machten proberen nu al met de bestaande middelen de toegankelijkheid te verbeteren. In de eerste plaats gebeurt dat door bij nieuwbouw conform alle verordeningen te bouwen. Ik heb een paar scholen bezocht die heel sterk werk maken van een zo inclusief mogelijk onderwijs. Er kunnen heel veel aanpassingen gebeuren voor kinderen in een rolstoel zonder dat daar veel middelen voor nodig zijn. Er is voor alle grote noden een budget, maar er zijn ook zaken die zo kunnen worden opgelost, ook voor leerlingen met specifieke behoeften.

Scholenbouwprojecten in het kader van Scholen van Morgen moeten naast het voldoen aan de stedenbouwkundige verordening toegankelijkheid ook voldoen aan contractuele outputspecificaties. Binnen het gemeenschapsonderwijs beschikken de 28 scholengroepen elk over een budget voor het uitvoeren van kleinere infrastructuurwerken. Deze budgetten kunnen onder meer worden gebruikt om een oplossing te bieden aan specifieke problemen inzake toegankelijkheid. Bij grotere renovatieprojecten zien we dat scholen in de mate van het mogelijke met drie principes rekening houden. Lokalen op het gelijkvloers worden zo veel mogelijk toegewezen aan klassen waarin zich leerlingen met een fysieke beperking bevinden. Indien dit niet mogelijk is, voorziet de school in een lift. Vaak wordt ook een helling voor rolstoelgebruikers geplaatst. Uiteraard moet er ook sanitair zijn voor personen met een beperking.

Er is ook een databank www.toevla.be. Die toont welke scholen goed uitgerust zijn. Het opnemen van die gescreende scholen kan echt wel beter. Het toegankelijkheidsonderzoek brengt de toegankelijkheid van het gebouw in kaart op basis van betrouwbare informatie. De gegevens worden zo getrouw mogelijk weergegeven. Inzake het transparant maken van de gegevens kunnen we nog een tandje bij steken.

Sensibiliseringscampagnes zijn uiteraard welkom. De publicatie 'Integrale toegankelijkheid van schoolgebouwen' van AGIO en Enter is te downloaden. We moeten de scholen goed informeren over waar ze die informatie kunnen vinden. En we moeten vooral de goede voorbeelden in kaart brengen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Deze morgen zei ik dat we inzake studies bescheiden moeten zijn. Ik heb in het verleden meermaals gepleit voor een studie over de hele regelgeving voor scholenbouw, in welke mate dat kostenverhogend werkt, en zeker de externe regelgeving en of we die allemaal moeten volgen.

Ik hoop dat er ook elementen in zullen zitten over hoe u het probleem van de kostenverhogende externe regelgeving wilt aanpakken. Ik geef een voorbeeld. Als je nu in een schooltje in het kader van de capaciteitsproblemen twee leslokalen boven elkaar wil bijbouwen, dan moet je een lift bouwen voor de toegankelijkheid. Als de directeur en het schoolbestuur dat pragmatisch willen oplossen voor een leerling met een beperking, dan zorgen ze dat die klas op de gelijkvloerse verdieping is. Wel, dat voldoet niet. Het is toch gewoon een kwestie van gezond verstand, het is extra kosten creëren.

Ik ben het met u eens, minister, over de capaciteitsproblemen. Ik heb vragen bij het huidige systeem.

Hoorzittingen kunnen op zich waardevol zijn, maar ze moeten wel bijdragen tot voortschrijdend inzicht. Als dat niet het geval is, kun je uitzonderlijk veel discussiëren en mensen uitnodigen. Maar dat heeft iets minder zin.

Collega's, ik verontschuldig me dat ik volgens het reglement voor mijn beurt heb gesproken.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Ik heb enkele zaken gelezen over kindertoiletten in kleuterscholen. Daar moeten we dringend naar kijken. Kinderdagverblijven hebben bepaalde normen voor kindertoiletten inzake grootte en brandnormen. Kleuterscholen hebben andere normen. Die verschillende regels moeten we op elkaar afstemmen. Het zou goed zijn als u met minister Vandeurzen de nodige afstemming maakt.

De heer De Meyer zei dat het onzinnig is een lift te installeren voor toegankelijkheid tot twee bouwlagen. Ik weet dat niet. Het hangt ervan af waar het is, hoe het geconcipieerd is, welke leerlingen daar zitten, over welke opleidingen het gaat. Zomaar zeggen dat je geen lift moet installeren als er twee bouwlagen zijn, dat weet ik niet. In mijn vroegere school waren alle keukens op de tweede verdieping. We hadden maar twee bouwlagen. Als je dan zegt dat er geen lift nodig is, dan wil dat zeggen dat een leerling in een rolstoel nooit naar de leskeuken kan. Als u dat screent, vraag ik om te vermijden om op het eerste gezicht al te gemakkelijke oplossingen naar voren te schuiven. Het staat buiten kijf dat we daarnaar moeten kijken.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Mevrouw Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, scholen die al geconfronteerd zijn met leerlingen met een fysieke beperking, zijn heel inventief in het zoeken naar oplossingen. Heel veel scholen die die vraag nog niet hebben gekregen, moeten nu op de hoogte worden gebracht dat ze de vraag kunnen krijgen van iedereen met een fysieke beperking. Dat is de vraag over

sensibilisering. Ze moeten zorgen dat hun school toegankelijk is. De oplossingen worden gezocht op het moment dat de leerlingen zich aandienen. Soms is dat vrij laat en moet het probleem in allerijl worden opgelost. Dat is niet alleen voor basis- en secundaire scholen, maar ook voor academies. Toen ik in de raad van bestuur zat van de academie van Sint-Niklaas, hebben we daar een probleem mee gehad. Een leerling geraakte niet in een klas door een rolwagenprobleem. Het gaat dus over alle gebouwen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Die kindertoiletten zal ik zeker bekijken. Het belangrijkste signaal dat hier is gegeven, is dat de toegankelijkheid moet worden meegenomen als een volwaardig deel van het masterplan. Zonder te willen versnipperen, moeten we daar expliciet aandacht aan besteden. Er worden prioritaire middelen besteed aan zo veel verschillende zaken. Ik denk dat toegankelijkheid daar een onderdeel van is.

Ik ben het zeker eens met de opmerking over de lift. Dat is dan meteen afgesproken. Daarover moeten we dan geen hoorzitting meer organiseren. Het is substantieel. Ik heb de agenda niet te regelen, maar ik vind het niet verkeerd om de netten en koepels te horen over hoe ze de voorbije jaren zijn omgegaan met de infrastructuurmiddelen en wat de knelpunten zijn. Ik zou niet de hele aannemerswereld uitnodigen, maar dit lijkt me het moment om uit te zoeken hoe daarmee is omgegaan. Jullie bepalen zelf jullie agenda. Ik zie hoeveel tijd het mijn kabinet kost om bijvoorbeeld dossier per dossier te weten te komen waar de capaciteitsmiddelen zitten, hoe het komt dat het niet vooruitgaat. Het is hallucinant dat we dat niet hebben. Zeker over capaciteit, maar ook over de rest zouden we dat toch moeten hebben. Scholen zijn vrij, wij geven subsidies. Allemaal oké, maar als je wil dat het patrimonium verbetert, moet je ook weten of je goed bezig bent. Het is niet alleen een kwestie van middelen, maar ook van efficiëntie.

Dit wordt vervolgd. Ik probeer mijn conceptnota klaar te hebben tegen het zomerreces. Dan kiezen jullie of jullie daarna starten. Als ik de regels wil aanpassen, zullen we natuurlijk tempo moeten maken na het reces.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Ik maakte die opmerking vooral omdat mijn stad momenteel met zes DBFM-projecten zit over de netten heen. Het proces heeft heel lang geduurd en heeft een lange juridische aanloop gehad. Dat bedrijf is nu vooral met bouwen bezig en moet zich omtrenten om aan maintenance en property management te doen. Ze hebben echter heel veel ervaring en ik zou dan ook niet willen dat we op het vlak van DBFM het kind met het badwater weggooien.

Ik wil zeker de ervaring van de netten en koepels horen. Toegankelijkheid en de beschikking over de monitor zijn prima, maar over thema's waarbij de verschillende beleidsdomeinen Sport, Welzijn, Cultuur, Onderwijs betrokken zijn, wens ik dat er een hoorzitting wordt gehouden zodat we de verantwoordelijken, ook buiten Onderwijs, kunnen wijzen op hun verplichtingen. Het kost enorm veel moeite op het terrein om met de subsidies van Vlaanderen uit die verschillende potten één groot bouwproject realiseren. Voor de lokale besturen is dat een verschrikking.

Een hoorzitting heeft twee voordelen. Het kan goed zijn om eens gehoord te worden en het is ook een signaal dat we kunnen geven aan het parlement dat er beweging moet komen op andere terreinen dan enkel Onderwijs. De samenwerking tussen verschillende netten rond infrastructuur zou ook een thema kunnen zijn.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het toelatingsexamen geneeskunde – 1515 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Mijn vraag dateert van 11 maart. We hebben het in deze commissie al eerder over dit onderwerp gehad.

In oktober vorig jaar was er enige commotie ontstaan over de betwisting van de resultaten van het toelatingsexamen voor arts en tandarts waarbij een tachtigtal studenten uiteindelijk toch de opleiding mocht aanvatten, niet omdat ze beter scoorden maar omdat een aantal vragen waren weggevallen wegens een beroepsprocedure.

Minister, we hebben die problematiek hier toen besproken en u bent een aantal engagementen aangegaan zoals het oprichten van een begeleidingscommissie. Deze commissie bestaande uit vertegenwoordigers van de faculteiten, de studenten, het secundair onderwijs en de overheid kwam in december een eerste maal samen om aanbevelingen te ontwikkelen om betwistingen en het schrappen van vragen na het afleggen van het toelatingsexamen te vermijden.

Op 13 februari werden via ministerieel besluit de voorzitter, secretaris en andere leden van de examencommissie die belast zijn met de organisatie van het toelatingsexamen benoemd.

Begin deze maand vernamen we via de media dat het toelatingsexamen op een aantal punten al licht is aangepast. Zo zou men gaan van zestig naar tachtig vragen. Wanneer er dan een vraag wordt geschrapt, is het effect minder groot. Het praktische deel zou iets minder vragen bevatten.

Minister, dit hebben wij uit de media vernomen. Zijn dit nu de concrete aanpassingen of zijn er nog?

Hoe verloopt de samenwerking en het overleg tussen de nieuwe begeleidingscommissie en de examencommissie? Komen zij op regelmatige basis samen? Wat doen zij dan, wat staat er concreet op de agenda?

Zal het nieuwe toelatingsexamen na de twee examenmomenten opnieuw worden geëvalueerd? Zo ja, met welke vragen?

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp-a): Ik heb onlangs een schriftelijke vraag ingediend met betrekking tot het rapport van de ombudsman en over de aanbevelingen die hij daarover heeft gedaan. Er zijn drie aanbevelingen. De ombudsman beveelt de Vlaamse Regering aan om de toepassing van artikel 20, paragraaf 3 van het examenreglement te begrenzen. Hij aanvaardt de stapsgewijze omgang met het inzagerecht. Eerst moet er uitleg worden gegeven maar als de vraag tot inzage blijft leven, dan moet ze ook worden ingewilligd. Tot slot stelt hij voor om de kandidaten het jaar nadien vrij te stellen van het inschrijvingsgeld. In mijn schriftelijke vraag vroeg ik u of u gevolg geeft aan die aanbevelingen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Minister, ik zie dat er in de commissie vertegenwoordigers zijn van de faculteiten, de studenten en het secundair

onderwijs. Zijn dat voor het secundair onderwijs dan een aantal leerkrachten of gaat het over iemand van de pedagogische begeleidingsdienst?

Voor vandaag had ik een vraag ingediend over de bekwaamheidsbewijzen voor het lesgeven in de natuurwetenschappen fysica, biologie enzovoort. Ik ben heel erg bezorgd over de kwaliteit van de lessen wetenschap in ons onderwijs en over de kansen die onze leerlingen vervolgens maken om te slagen voor het toelatingsexamen geneeskunde.

Minister, hoe is die commissie precies samengesteld? Komt die op regelmatige basis samen? Hoe verlopen de zaken voor het opstellen van het toelatingsexamen?

Behoort het fundamenteel herbekijken van het toelatingsexamen ook nog tot de mogelijkheden of wil men met dezelfde formule verder gaan mits een aantal lichte aanpassingen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De situaties die bij de vorige sessie zijn ontstaan, hebben te maken met het schrappen van vragen die op basis van de antwoorden niet valide bleken. Dergelijke schrappingen zijn bij meerkeuze-examens gebruikelijk. Dat gebeurt op basis van een wetenschappelijk onderbouwde itemanalyse en vooraleer de resultaten definitief worden vastgelegd. Indien er na de deliberatie echter nog bijkomende vragen in twijfel worden getrokken, dan rijzen er problemen omdat er dan mogelijk extra geslaagden zijn. Dat is de vorige keer gebeurd, met alle gevolgen van dien. Die situatie is zeker niet voor herhaling vatbaar.

Om die problemen in de toekomst te vermijden, heb ik dus een begeleidingscommissie samengesteld die adviezen formuleert om het examen beter te maken. Dat is geen formele commissie. Ik heb de samenstelling niet bij me omdat die vraag niet was gesteld, maar ik kan die u gerust bezorgen, mevrouw Brusseel. Ik heb die commissiezelf samengesteld, en ik heb daar ook geen goedkeuring aan de regering voor gevraagd. Ik heb gewoon gezocht naar de nodige expertise om een en ander te begeleiden en om snel en efficiënt te kunnen werken.

Die begeleidingscommissie kan adviezen formuleren om het examen beter te maken, maar zij beslist niet echt. Het gaat meer over een soort van backoffice.

Sommige ingrepen zijn mogelijk op korte termijn, andere vragen wat meer onderzoek en soms ook een decretale wijziging. Voor de volgende editie van het examen, in de zomer van 2015 dus, zijn er een aantal wijzigingen. Zo zal er een taalscreening plaatsvinden op alle onderdelen van het examen, met vooral de focus op een eenvoudig en voor de kandidaat helder taalgebruik. De bedoeling is om te vermijden dat vragen achteraf zouden worden betwist omdat ze niet eenduidig waren. Onduidelijke vragen hebben trouwens ook als nadeel dat niet zozeer de wetenschapskennis van de kandidaat wordt getest maar wel zijn of haar vermogen om een moeilijke formulering te ontcijferen. Dat komt al voor een deel tegemoet aan de vaststelling in het onderzoek van de VUB dat het examen nogal 'talig' zou zijn en bijvoorbeeld daarom een extra drempel zou betekenen voor kandidaten met een andere taalachtergrond. Dat is dus de eerste wijziging.

Het aantal vragen van het gedeelte Kennis en Inzicht in de Wetenschappen (KIW) wordt verhoogd van veertig naar zestig. Voor het gedeelte Informatie Verwerven en Verwerken (IVV) wordt het aantal vragen verminderd van negentig naar zestig. De verhoging van het aantal vragen voor het KIW-gedeelte is nodig om de impact op de score van de kandidaten bij een eventuele schrapping van een

vraag na itemanalyse te beperken. Nu liggen de resultaten voor het onderdeel KIW zodanig dicht bijeen dat iedere schrapping grote gevolgen heeft. Zo zijn er bijvoorbeeld nu meteen tachtig extra geslaagden.

Meer vragen verhoogt de spreiding. Het effect van één vraag zal dus voor minder kandidaten het verschil betekenen tussen geslaagd of niet geslaagd. Het is niet zo leuk om te vernemen dat je pas in de tweede of derde ronde geslaagd bent. Het academiejaar was immers voor die laatste ronde al een eindje gestart.

Om de validiteit van de vragen naar kennis en inzicht in de wetenschappen (KIW-vragen) te verhogen, werd de examencommissie uitgebreid tot vijftien leden. Mevrouw Brusseel, dat heeft niets te maken met de begeleidingscommissie. Bij die vijftien zijn er, in de plaats van telkens één expert in de vorige commissies, twee experts per wetenschappelijke discipline: twee voor biologie, chemie, fysica en wiskunde. Ik zal de samenstelling van de commissie overmaken.

In tegenstelling tot de vorige examensessies zullen de vragen voor het KIW-gedeelte niet meer door de leden van de examencommissie zelf worden opgesteld, maar door een kleine groep van externe vraagopstellers met expertise op het vlak van de vakinhoud en toetsconstructie. De leden van de examencommissie zullen uit de set van ontwikkelde vragen de vragen voor het examen kunnen selecteren op basis van een inschatting van de validiteit. Een pregroep maakt vragen. Dan haalt de examencommissie de vragen uit een groter geheel. Met deze voorscreening is er dus sowieso meer kwaliteitscontrole en wordt het risico kleiner dat er achteraf nog vragen moeten worden geschrapt.

De voorzitter en twee leden van de examencommissie maken deel uit van de begeleidingscommissie. Alle aanbevelingen worden binnen de examencommissie besproken en onderzocht op hun haalbaarheid. De startvergadering van de begeleidingscommissie vond plaats op 19 december 2014. De begeleidingscommissie is al driemaal samengekomen. Een vierde bijeenkomst is gepland voor eind mei van dit jaar.

Na elk toelatingsexamen volgt altijd een uitgebreide evaluatie van beide examensessies door de examencommissie. Zoals gezegd, zal de begeleidingscommissie ook nog voorstellen doen voor aanpassingen die pas ingaan bij een volgende editie. Ik heb geprobeerd nu al maximaal dingen die verbeterbaar waren, te verbeteren.

Iemand vroeg of we dat dan nog helemaal zouden kunnen herzien. Wij werken nu met een examen waar je ofwel geslaagd voor bent ofwel niet geslaagd. Er zijn gesprekken aan de gang. Minister De Block bekijkt hoe je de instroom kunt beperken, zeker omdat er in Wallonië een groter probleem is. Daar denkt men aan een numerus fixus: de zoveel besten van het examen mogen starten. Ik heb voorlopig geen plannen in die richting, maar ik ben wel benieuwd hoe het debat zich zal voortzetten. Het systeem werkt vrij goed. De test waar men door moet, is vrij zwaar. Maar ik wil niet nog eens de farce tegenkomen dat je na je examen niet één maar zelfs twee keer moet vragen toelaten. Die instroom zet natuurlijk ook druk op de afgestudeerden. Binnen zoveel jaar zijn er zoveel extra. We zitten daar al met de dubbele cohorte van zeven naar zes jaar. Zoals het nu gelopen is, is het niet zo handig.

Mevrouw Soens, het minder schrappen van vragen is oké doordat er nu een betere kwaliteitscontrole is. Inzagemomenten zijn al mogelijk. Het Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming (AKOV) doet er alles aan om al informatie te geven. Ik ben niet ingegaan op het vrijstellen van het inschrijvingsgeld. Het gaat hier over een probleem uit het verleden, en ik vind het dan ook heel raar om de groep die komt, nu vrij te stellen voor iets uit het verleden. Ik begrijp de suggestie van de ombudsman, maar ik zie geen reden waarom ik

daarop zou moeten ingaan. Ik ben dus op twee van zijn drie suggesties positief ingegaan.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik ben blij om te horen dat er daarin nu eindelijk een 'doef' wordt gegeven, om het zo maar eens te zeggen. Zo kunnen we die pijnlijke situaties vermijden, want dat was het toch in het begin van dit academiejaar, voor de studenten, voor de ouders, maar ook voor de geloofwaardigheid van toelatingsproeven, ingangspoeven, oriënteringsproeven en dergelijke.

Dat mogen we toch niet vergeten, het zijn zeer interessante en belangrijke instrumenten. We moeten daar zeer omzichtig mee omgaan. Dan moeten we er ook voor zorgen dat we de poten niet vanonder onze stoel zagen.

U zegt dat er een taalscreening van de vragen komt om na te gaan of ze juist zullen worden begrepen. Een van de opmerkingen was dat de studenten die het Nederlands minder machtig zijn, moeilijkheden hadden met het examen. Daar wil ik een randbemerking bij maken. Daar mogen we niet te veel in meegaan. Ik verklaar me nader. Een arts, in al zijn specialiteiten, zal natuurlijk veel contacten hebben met verschillende mensen. Daar moeten we bewaken dat het therapeutisch gesprek, zoals bepaald in de welzijnswetgeving, te allen tijde optimaal kan gebeuren. We mogen van de kandidaten toch verwachten dat ze het Nederlands voldoende beheersen? Ik denk niet dat u iets anders hebt gezegd, maar ik wil het wel nog eens onderstrepen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Ik dank u voor uw antwoord, minister. Ik ben er heel tevreden mee.

Ik denk dat het een goede zaak is om moeilijke multiplechoicevragen tegen het licht te houden om er zeker van te zijn dat er niet al te veel twijfel ontstaat bij de kandidaat-student. Ik denk niet dat het erom gaat, mijnheer Daniëls, dat de kandidaten onvoldoende Nederlands zouden kennen, bijvoorbeeld om later te communiceren met hun patiënten.

Het gaat om een correcte evaluatie. Hoe zaai je het minst mogelijk verwarring als je zo'n examen opstelt? Dat is vooral van belang als degenen die het examen opstellen, niet gewend zijn aan de evaluatie van leerlingen in het secundair onderwijs. De evaluatie in het secundair onderwijs is altijd zo helder mogelijk omdat de pedagogische begeleiding en de inspectie daarop staan.

Het toelatingsexamen kent dan voor de kandidaten plots een heel andere formule, moeilijke formuleringen en/of jargon. Dat was een van de bevindingen van de VUB: dat er al een behoorlijk medisch jargon in zit. Leerlingen die in de familie een arts hebben, kennen de terminologie al een beetje. De moeilijke taal benadeelde dus niet alleen de anderstalige leerlingen maar ook leerlingen uit kansarme gezinnen met een minder sterke woordenschat.

Het is zeer belangrijk om correcte en moeilijke wetenschappelijke vragen te stellen, maar ze moeten helder zijn. Een leerkracht die in het secundair onderwijs geen heldere vragen stelt, krijgt bemerkingen. Het is correct dat er meer vragen over wetenschap worden gesteld en iets minder over het tweede luik. Dat plaatst de zaken terug in de juiste verhouding. Daar ben ik zeer blij mee.

De experts die de grote groep vragen opstellen waaruit dan geselecteerd wordt door de examencommissie, daarvan vraag ik me af of zij lesgegeven hebben in het secundair. Dat vind ik heel belangrijk.

Minister Hilde Crevits: De mensen die de Olympiades maken, bereiden dat examen voor. Wat u zegt over de taal, is helemaal in de roos. De taal die men gebruikt, is die van het secundair onderwijs. De organisatoren van het toelatingsexamen kiezen uit de voorbereide vragen van degenen die de Olympiades maken.

Mevrouw Ann Brussee (Open Vld): Dat is een zeer grote stap vooruit. 'Pour la petite histoire', mijn moeder heeft vroeger als lerares fysica met haar leerlingen deelgenomen aan de Olympiades. Het is niet omdat er leerlingen van haar deelnamen aan de Olympiades dat zij niet mocht meedoen aan het opstellen van de vragen. Ze heeft daar altijd aan meegewerkt. De vraag van het veld was vaak om daar eens een oogje op te mogen werpen. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

In Wallonië is de context helemaal anders. Een numerus fixus lijkt mij voor de Vlaamse studenten niet nodig. Dat zou mij geen goede zaak lijken.

Mevrouw Kathleen Helsen (CD&V): Ik ondersteun uw laatste opmerking, mevrouw Brussee. Wij hebben in onze regio de cijfers gekregen van het aantal huisartsen dat de volgende jaren met pensioen gaat. Dat is gigantisch. Er is bij ons in de regio echt een grote bekommernis of wij straks nog voldoende huisartsen zullen hebben om de problemen op te vangen die zich op gezondheidsvlak zullen voordoen. We moeten daar zeer voorzichtig in zijn.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Voorzitter, ik wil nog even het woord nemen. Er zijn heel veel vragen gesteld over het huidige systeem, maar je zou ook een nog meer basic vraag kunnen stellen: is het inrichten ervan nog nodig? Ik heb twintig jaar geleden debatten gevoerd als studentenvertegenwoordiger, niet omdat ik geneeskunde studeerde, maar omdat men toen dacht dat ik iets mondiger was dan de gemiddelde studentenvertegenwoordiger uit die groep. En alle voorspellingen van toen komen uit: de vervrouwelijking van het beroep, minder patiënten per arts, de groepspraktijken, de vergrijzing. Ook het weggaan naar Nederland, zeker in de Kempen en aan de noordgrens, is uitgekomen.

Het is gevoelige materie, en het is ook federale materie, maar ik denk wel dat het ook iets voor de minister van Onderwijs is, om samen met de andere collega's eens die fundamentele vraag te stellen of we er belang bij hebben om drempels in te bouwen. Het klopt dat het een dure opleiding is, maar geneesheren en tandartsen opleiden duurt heel lang, en er is een noodzaak bij mensen die dringende hulp nodig hebben. We hebben het gisteren in de commissie Brussel nog over de huisartsen gehad. Je moet er wel voldoende hebben.

Minister Hilde Crevits: Ik ben een beetje verrast door wat u nu zegt, collega De Ro. Ik ben bij Maggie De Block geroepen, die mij de prognose toonde na de twee keer tachtig studenten die ik toegelaten heb. Daardoor zullen we er in de toekomst veel te veel hebben, werd mij gezegd. *(Opmerkingen)*

Er zijn er zesduizend die deelnemen aan het toelatingsexamen. Moeten we die allemaal laten starten? Zo doet men het in Wallonië: iedereen die zin heeft, mag starten. Dan zie je bij de uitstroom dat men weigert om nummers te geven. Ik denk dat we toe zijn aan een opwaardering van het beroep van huisarts. Er zijn enorm veel specialisten en specialisaties. Dat vereist ook een grondig debat.

Maar de aantrekkingskracht van het beroep is fenomenaal. Elke consultatie bij een arts heeft een impact op onze sociale zekerheid. Een kleine maatregel als het afschaffen van het verplichte doktersbriefje betekent een uitgave minder voor de sociale zekerheid. Ik heb zo nog al een aantal suggesties in die zin gekregen. In feite worden mensen verplicht om sowieso naar de dokter te gaan.

Het is een moeilijk debat, ik weet het, maar nu zeggen dat we dat toelatingsexamen gaan afschaffen? (*Opmerkingen van de heer Jo De Ro*)

Ik ben bij uw collega geroepen, eigenlijk met min of meer de vraag om naar een numerus fixus te gaan, als we Wallonië willen meekrijgen. Ik geef maar mee dat de teneur van de gesprekken helemaal anders is. Misschien heeft de aantrekkingskracht van het beroep ook net te maken met het toelatingsexamen. Maar zesduizend studenten laten starten, dat gaat niet. Wat ik wel positief vind, is dat de doorstroomcijfers zeer hoog zijn. Het heeft dus in elk geval effect. De mensen die het kunnen, komen erin terecht en raken er doorgaans ook zeer goed door.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Ik wil nog een ander element inbrengen. Wij zijn al heel lang vragende partij voor een artsenkadaster. Dat is voor mij het cruciale: waar zijn er nog actieve artsen? De artsen in uw streek die 85 jaar zijn, staan immers nog altijd ingeschreven als actieve arts, maar die zijn niet actief. Dat is een vraag die we aan de vorige minister Onkelinx uittrentreuren hebben herhaald, of ze eindelijk eens een artsenkadaster kon opstellen. Op basis daarvan zouden we effectief kunnen kijken waar er welke noden zijn.

Ik treed de minister volledig bij. Wat in Wallonië gebeurt, is een volledige ondergraving van het systeem. In Vlaanderen werd jaar na jaar de befaamde lissagetechniek toegepast, maar op een bepaald moment kregen we dat nog moeilijk uitgelegd. Maar daar kan alles. Het gevolg was dan dat onze studenten in Luik geneeskunde gingen studeren. Maar goed, iedereen moet daar maar zijn verantwoordelijkheid in nemen.

Dat van het artsenkadaster lijkt mij in elk geval cruciaal om nog even mee te nemen.

Minister Hilde Crevits: Dat kadaster is een grote prioriteit voor de huidige minister van Volksgezondheid, want zij zou zelf ook een aantal jaren haar beroep als huisarts niet meer kunnen uitvoeren. Dat is er dus weer een die wegvalt, weliswaar voor een tijdelijke periode. Ook in Wallonië zit men daarvoor te pushen. Het is dus vreemd dat het er nog niet is, want het had er eigenlijk al kunnen zijn, maar er zullen wel wat problemen mee zijn. Je hebt dat nummer ook voor het leven. Als je het eenmaal hebt, loopt het door, ook al ben je met rust. Ik heb de indruk dat daar nu hard aan gewerkt wordt en dat het er zeer binnenkort komt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het vernieuwde kader van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) – 1522 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Deze vraag dateert van 11 maart, en deze ochtend stond er net iets over in de krant – van timing gesproken. De instellingsreview is een periodieke toetsing van de kwaliteit van het onderwijsbeleid van een hogeronderwijsinstelling in Vlaanderen. De review biedt de instelling vanaf 2015 de kans om te laten zien vanuit welke visie zij opereert, welk beleid is gevoerd en met welk resultaat, welke verbeteracties zijn genomen en welk nieuw beleid is ontwikkeld.

In afwachting van de instellingsreview organiseerde de KU Leuven nu al een nulmeting, een interne audit, om zo de pijnpunten uit de structuur bloot te leggen. Naar aanleiding van die nulmeting ontstond echter kritiek vanuit de KU Leuven zelf op het kader van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO), omdat die te formalistisch en te sterk vanuit een centralistisch en Nederlands bestuursmodel zou zijn geformuleerd.

Volgens de NVAO wordt momenteel de laatste hand gelegd aan een vernieuwd kader, en dat op basis van voorstellen van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholenraad (VLUHR). Uit het persbericht van vanochtend bleek dat alle 22 instellingen kiezen voor een interne zelfevaluatie met onafhankelijke externen.

Mijn vraag is intussen misschien wat gedateerd, maar ik zal ze toch stellen, minister. Hoe zal het vernieuwde kader enerzijds de planlast daadwerkelijk verminderen en anderzijds de bekommernissen inzake kwaliteitsbewaking, onder andere geformuleerd door de NVAO en de studenten, een plaats geven?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, een van de vier werven in het hoger onderwijs is de aanpassing van het stelsel voor externe kwaliteitszorg. In november hebben we met alle actoren een consensus bereikt over een nieuwe aanpak. Het ontwerpdecreet heeft intussen alle adviezen gekregen. Het is naar het parlement gestuurd en komt er hier dus ook aan.

De kern bestaat erin dat we een stap zetten naar meer autonomie en verantwoordelijkheid voor de instelling. Tot nu toe visiteerde de cel kwaliteitszorg van de VLUHR iedere opleiding apart, op basis waarvan de NVAO dan een accreditatie verleende. In de toekomst is het de bedoeling dat de instelling als geheel wordt gevisiteerd: de instellingsreview.

Als instellingen in die review kunnen aantonen dat ze ook de kwaliteit van hun individuele opleidingen waarborgen, dan worden ze vrijgesteld van aparte visitaties per opleiding. Dat biedt heel wat mogelijkheden om de planlast terug te dringen.

De keuze om de externe kwaliteitszorg in het hoger onderwijs op een hoger niveau te tillen, namelijk dat van de instelling, is er gekomen op vraag van de instellingen zelf. Ik ga ervan uit dat men dat niet gaat vertalen in een centralistisch model. Dat zou ook een contradictie zijn: ze vragen meer autonomie, maar anderzijds zouden ze dan zelf gaan centraliseren. Dat lijkt mij raar.

Ik ben zeer blij dat alle hogescholen en universiteiten gekozen hebben voor de instellingsaccreditatie. Tot eergisteren was dat nog niet zo, maar gisterenmorgen heeft de laatste hogeschool beslist om toch ook mee in te stappen. Dat is heel goed, omdat ze dan ook zeer goed aan ervaringsuitwisseling kunnen doen. Er kan ook samengewerkt worden aan het handboek dat moet worden opgesteld. Iedereen heeft dus dezelfde keuze gemaakt.

De vrees voor een vernederlandsing lijkt mij niet aan de orde. De NVAO is een Vlaams-Nederlandse organisatie. De helft van de bestuurders komt uit Vlaanderen. Die Vlaamse bestuurders zaten ook al van in het begin mee aan tafel omtrent de wijzigingen aan het Vlaamse stelsel. Ik zie ook dat men in Nederland zeer geïnteresseerd is in de stappen die wij hier aan het zetten zijn. De hele overgang naar het nieuwe stelsel wordt geflankeerd door een evaluatie. Zoals in het regeerakkoord staat, willen we tegen 2018 keuzes kunnen maken over de bestending en verdere toekomst van de externe kwaliteitszorg in het hoger onderwijs. Maar dan moet je natuurlijk wel een model hebben dat werkt.

Tijdens de uitwerking van het aangepast stelsel is meteen werk gemaakt van voorstellen tot vereenvoudiging van de bestaande kaders voor de instellingsreview en voor de opleidingsvisitaties. De opleidingsvisitaties blijven bestaan voor de nieuwe opleidingen, de opleidingen in een verbetertraject en de opleidingen in instellingen die nog niet naar het nieuw systeem overstappen. Sinds gisteren zijn er echter geen dergelijke instellingen meer.

Op het ontwerp van decreet zal ik nu niet verder ingaan. Dat komt volgende week aan bod. Ik zou het ook nu al kunnen uiteenzetten, maar dat lijkt me een beetje raar.

Wat de pilots voor de vernieuwde instellingsreview betreft, is afgesproken met een beknopte kwaliteitscode te werken. De aanpassing van de kaders en de opstelling van de kwaliteitscode is gebeurd in een klankbordgroep die al langer bestaat. De NVAO, de instellingen, de studenten en de Vlaamse overheid overleggen daar samen. Dit wordt ter advisering aan de VLUHR voorgelegd. Nadien moet de Vlaamse Regering dit nog goedkeuren.

De VLUHR heeft op 15 maart 2015 een advies uitgebracht. Het advies van de studenten verwacht ik binnenkort. Het advies van de VLUHR was positief. Dat viel een beetje te verwachten. De instellingen waren immers ook positief.

Als het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet goedkeurt, zal het van belang zijn het signaal te geven dat het ons om de kwaliteitscultuur en het verbeterperspectief te doen is. Het gaat niet om een controle omwille van de controle. Dat is net wat we willen vermijden.

Mijn antwoord is enigszins een voorafname op de discussie van volgende week. Ik kan het ontwerp van decreet moeilijk nu al op de website plaatsen. De toelichting volgt volgende week. Eigenlijk staat het ontwerp van decreet ondertussen al op de website. Het is immers gedrukt en rondgestuurd.

De voorzitter: Het ontwerp van decreet staat sinds deze middag op de website van het Vlaams Parlement.

De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Minister, mijn vraag om uitleg dateert al van even geleden. Volgens mij heeft het weinig nut om hier nu dieper op in te gaan. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

We zullen daar volgende week verder over spreken.

Minister Hilde Crevits: De voorzitter heeft daarnet nog gesuggereerd uw vraag om uitleg tot volgende week uit te stellen. *(Opmerkingen. Gelach)*

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het arrest van het Grondwettelijk Hof omtrent de vrijstelling voor levensbeschouwelijke vakken – 1551 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Voorzitter, in het arrest 34/2015 van 12 maart 2015 heeft het Grondwettelijk Hof laten verstaan dat ouders niet

uitdrukkelijk kunnen worden verplicht om een vrijstelling voor de bijwoning van levensbeschouwelijke vakken door hun kinderen te motiveren. De vrijstellingen moeten, met andere woorden, worden verleend op simpele vraag van de ouders. Hiermee gaat het Grondwettelijk Hof in op de vraag van ouders die vinden of vrezen dat de leerkracht van, bijvoorbeeld, het vak zedenleer de kinderen te zeer een bepaalde visie zou opleggen.

Ik citeer het arrest: "Artikel 24, §1, vierde lid, van de Grondwet heeft een fundamenteel recht gedefinieerd door de overheidsinstellingen ertoe te verplichten de keuze te bieden tussen het onderwijs van een van de erkende godsdiensten en dat van de niet-confessionele zedenleer. Met dat fundamentele recht dat aan de ouders en de leerlingen is toegekend, stemt voor die instellingen de verplichting overeen om de cursussen godsdienst en niet-confessionele zedenleer in te richten. Datzelfde artikel waarborgt ieder het recht op onderwijs met inachtneming van de fundamentele rechten en vrijheden. Tot die fundamentele rechten behoort het recht van de ouders dat het door de overheid aan hun kinderen verstrekte onderwijs wordt verzekerd met naleving van hun godsdienstige en filosofische overtuigingen. De cursus zedenleer wordt in het in het geding zijnde decreet, zijnde van de Franse Gemeenschap, overigens niet 'cursus niet-confessionele zedenleer' genoemd, maar wel 'cursus zedenleer geïnspireerd door het vrij onderzoek'. Bovendien, teneinde hun recht te beschermen om hun godsdienstige of filosofische overtuigingen niet kenbaar te maken, overtuigingen die voor alles vallen onder het meest innerlijke van ieder, zouden de stappen die moeten worden gedaan om die vrijstelling te verkrijgen, de ouders niet ertoe mogen verplichten hun verzoek om vrijstelling te motiveren en aldus hun godsdienstige of filosofische overtuigingen kenbaar te maken."

Uit mijn recente schriftelijke vragen over de levensbeschouwelijke vakken blijkt dat het aantal vrijstellingen de voorbije jaren in het basisonderwijs tussen 1000 en 1200 en in het secundair onderwijs tussen 1700 en 1900 schommelt. Dit is de orde van grootte. We detecteren hier niet dezelfde stijgende lijn als met betrekking tot bepaalde andere vakken. Vaak doen deze leerlingen tijdens de vrijgekomen twee lesuren niets.

Minister, wat leidt u af uit dit arrest van het Grondwettelijk Hof voor de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken in het Vlaams onderwijs? Hebt u weet van dergelijke geschillen binnen de onderwijsinstellingen van de Vlaamse Gemeenschap of binnen de onderwijsinstellingen die door de Vlaamse Gemeenschap worden gesubsidieerd? Overweegt u de mogelijkheid met de koepels te bespreken of aan de vrijgekomen lesuren een zinvolle invulling kan worden gegeven?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, wat me met betrekking tot dit arrest ten eerste interesseert, is de vraag of we hieruit moeten concluderen dat het Grondwettelijk Hof de niet-confessionele zedenleer als een godsdienst beschouwt. Indien mensen in het licht van de vrijheid kunnen kiezen er niet voor te kiezen, heeft dit een aantal implicaties. Die implicaties situeren zich op allerlei niveaus.

We krijgen in stijgende mate de vraag van de scholen die hiermee te maken krijgen wat ze dan met die leerlingen kunnen doen. Ze kunnen ze moeilijk in de refter zetten met de vraag zich zinvol bezig te houden. Dat gebeurt nu in een aantal gevallen. Dat kan echter de bedoeling niet zijn. De ouders kiezen voor niets. Daar staat dan tegenover dat de leerlingen op die ogenblikken niets doen, terwijl ons in het onderwijs nochtans nog veel uitdagingen staan te wachten.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, ik wilde eigenlijk met de cijfers beginnen, maar die kent iedereen in feite al. De Franse Gemeenschap heeft de bepaling in

de Schoolpactwet van 29 mei 1959 die vrijstellingen onmogelijk maakte, nog toegepast. De Vlaamse Gemeenschap heeft artikel 8 van de Schoolpactwet al geruime tijd vervangen door een regeling die vrijstellingen mogelijk maakt.

Een aantal uitspraken van de Raad van State uit de periode tussen 1985 en 1991 liggen aan de basis van de uitvoering hiervan. Gedeeltelijk heeft dit te maken met het feit dat het vak niet-confessionele zedenleer in Vlaanderen op een levensbeschouwelijk geëngageerde wijze wordt ingevuld. Het gaat hier dan ook niet om een levensbeschouwelijk neutraal restvak.

In dit opzicht heeft het arrest van het Grondwettelijk Hof geen directe gevolgen voor het Vlaams onderwijs. Professor Overbeeke van de Universiteit Antwerpen heeft de situatie geanalyseerd. Volgens hem bevindt de Vlaamse regeling zich met betrekking tot de mensenrechten op veilig gebied. Er is in Vlaanderen immers in een vrijstellingsregeling voorzien. Bovendien moeten ouders op het aanvraagformulier geen specifieke motivering invullen. In die zin worden ouders geenszins verplicht hun godsdienstige of filosofische overtuiging kenbaar te maken.

Er zijn op dat vlak geen problemen. Aangezien in het Vlaams onderwijs in een vrijstelling is voorzien, kunnen de geschillen die in de Franse Gemeenschap bestaan bij ons niet voorkomen.

Dit brengt me bij het ander zorgpunt. De regelgeving stelt dat de Vlaamse Regering bepaalt hoe de vrijgekomen lestijden moeten worden ingevuld. Dit mag niet met activiteiten die op andere leergebieden of op onderdelen van het leerprogramma betrekking hebben. Dit is natuurlijk zeer moeilijk.

Ik wil beginnen met een relativerende start.

Het gaat om een zeer beperkte groep leerlingen die een vrijstelling aanvragen en verkrijgen. In het vorig schooljaar ging het om 2892 leerlingen op een totaal van 1.137.239 leerlingen. Dat is dus een kleine groep.

Op basis van de regelgeving is het dus niet mogelijk dat vrijgestelde leerlingen niets doen, maar het kan zijn dat de regelgeving niet overal even strikt wordt toegepast. De ouders bevestigen overigens dat de leerling tijdens de vrijgekomen lestijden opdrachten uitvoert die aansluiten bij de eigen levensbeschouwing of bij het eigen levensbeschouwelijk project. Bij correcte toepassing is er dus al een zinvolle invulling, ook voor leerlingen die voor een vrijstelling opteerden. Er zijn bijvoorbeeld leerlingen die tijdens deze uren een niet-erkende levensbeschouwing bestuderen, zoals Jehova.

De heer Daniëls zegt dat je niet niets kunt doen. Dat is evident, niets doen gaat niet.

Het gaat om een beperkte groep en de mensen zijn ook niet ontevreden. We krijgen geen klachten dat er niets gebeurt tijdens die uren. Het wringt wel wat, dat is juist. Ik heb mijn diensten gevraagd om te bekijken hoe we daarmee kunnen omgaan. Ik begrijp de ratio ervan. Het is ook om te vrijwaren dat men dan niet massaal voor andere vakken zou kiezen.

Dat is vandaag de context.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Minister, het probleem is dan inderdaad voor Vlaanderen absoluut niet zo prangend als voor de Franse Gemeenschap. Mij stond het voor de geest – maar het is al een tijdje geleden dat ik in het secundair onderwijs zat – dat je als ouder ook een zekere motivering moest geven voor een vrijstelling. Ik ben zelf nog vrijgesteld, maar niet omdat ik lid was van de club

van de Jehova's, voor alle duidelijkheid. (*Opmerkingen van minister Hilde Crevits*)

Oké, dus ondertussen is er geen motivering nodig. Dat is goed, want dan kunt u in het Vlaams onderwijs niet worden geconfronteerd met gevolgen van dit arrest, dat wel degelijk in de media is gekomen als een fenomeen dat misschien verstrekkende gevolgen zou hebben. Daarom wilde ik hier ook de technische discussie voeren, om zeker te zijn dat alles was afgedekt in het Vlaams onderwijs.

Wat de invulling van de vrijgekomen uren betreft, is het inderdaad zo dat het maar een heel klein percentage van leerlingen betreft. Het staat mij voor de geest dat bepaalde scholen – veelal leefschole of methodescholen – cultuurwetenschappen aanbieden als alternatief. Dat is al enkele jaren zo. Ik heb uit de cijfers niet kunnen afleiden dat dat in de lift zit als vervanging. Ik denk ook dat het altijd nuttig is om met de leerlingen na te gaan wat ze moeten doen met de vrijgekomen uren. In die zin dacht ik dat het aanbieden van cultuurwetenschappen misschien een oplossing zou kunnen zijn. Ik denk dat het eventueel door de scholen zelf kan worden bepaald.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de stand van zaken met betrekking tot de uitbouw van hbo5 – 1765 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de toepassing van de Vlaamse kwalificatiestructuur op de huidige hbo5-opleiding verpleegkunde – 1804 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis (N-VA): Minister, sinds het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs is het voor secundaire scholen, centra voor volwassenenonderwijs (CVO's) en hogescholen mogelijk om in het Nederlandstalig onderwijs hoger beroeps-onderwijs of hbo5 in te richten. Deze vorm van onderwijs biedt aan cursisten een arbeidsmarktgerichte opleiding aan met een kwalificatie die zich situeert tussen het secundair onderwijs en het hoger onderwijs.

In 2013 werden er in het decreet betreffende de versterking van het hoger beroepsonderwijs in Vlaanderen nieuwe normen vastgelegd om een hbo5-richting te mogen inrichten. Sinds september van vorig jaar moeten nieuwe opleidingen hbo5 gezamenlijk worden ingericht door samenwerkingsverbanden met hogescholen, CVO's en secundaire scholen.

Tijdens de bespreking van de beleidsnota gaf u aan voorstander te zijn van een verdere uitbouw van het hbo5 op organisatorisch en inhoudelijk vlak. U stelde toen dat hbo "een nieuw financieringssysteem vereist of een dat afgestemd is op dat van het hoger onderwijs. Dat werk moet echter nog worden opgestart. Ook op het inhoudelijke vlak zijn nog te weinig vorderingen gemaakt."

Op het terrein is er bijzonder veel vraag naar een optimalisering op vlak van organisatie, financiën en inhoud. Deze oproep wordt nu ook bevestigd door een

recent advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor). De Vlor stelt dat de programmatieprocedure voor het oprichten van een opleiding hbo5 op dit moment te onduidelijk is en te weinig rechtszekerheid biedt. De Vlor stelt bovendien ook dat er nood is aan meer transparantie.

Minister, aangezien veel CVO's en hogescholen op dit moment nog in het ongewisse zijn van wat er zal komen, heb ik een aantal vragen voor u.

Kunt u mij een stand van zaken geven met betrekking tot de uitbouw van hbo5 tot een volwaardig onderwijsniveau? Wat is uw plan van aanpak en welke timing stelt u voorop?

Welke aanpassingen wilt u doorvoeren op inhoudelijk, organisatorisch en financieel vlak?

Hoe analyseert u de opmerkingen van de Vlor met betrekking tot de knelpunten in de programmatieprocedure? Plant u maatregelen om de huidige procedures te verduidelijken?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Deze twee vragen om uitleg zijn gekoppeld. Ze gaan allebei over hbo5. De vraag die ik stel, is veel specifiek. Mevrouw Celis focust zich meer op de totaliteit van hbo5. Mevrouw De Meulemeester heeft in de plenaire vergadering al een actuele vraag gesteld over hbo5 verpleegkunde. Mijn vraag om uitleg spitst zich specifiek toe op de Vlaamse kwalificatiestructuur.

Op 1 september 2009 werd het hoger beroepsonderwijs ingevoerd in het Vlaams onderwijsbestel. De opleiding verpleegkunde, die vroeger behoorde tot de vierde graad van het beroepssecundair onderwijs, ging vanaf die datum over naar het hoger beroepsonderwijs hbo 5, Vlaamse kwalificatiestructuur (VKS) niveau 5.

Strikt genomen is het dus hoger onderwijs. De opleidingen zijn beroepsgericht en situeren zich tussen het secundair onderwijs en de professionele bacheloropleidingen. De opleidingen hbo5 konden in het verleden worden ingericht door centra voor volwassenenonderwijs of door hogescholen. Door de wijziging moeten ze door hogescholen worden ingericht. In overgang is er gezegd dat er een samenwerking moet zijn tussen CVO en hoger onderwijs.

De hbo5 verpleegkunde of de vroegere vierde graad was een uitzondering, want die zitten nog altijd in het secundair onderwijs en worden ook enkel in het voltijds secundair onderwijs ingericht. De redenen daartoe zijn divers, maar de specifieke doelgroep mag niet uit het oog worden verloren. Ik ken die specifieke doelgroep vrij goed, omdat ik die vroeger voor mij had zitten. Het was hun manier om die leerlingen te laten doorstromen. Hbo5 verpleegkunde is het prototype, het zalmmodel in het Vlaamse onderwijslandschap.

Door de aansluiting van de secundaire school met beroepsopleidingen en die hbo5 verpleegkunde, vormt dat bij uitstek een manier om alsnog in het hoger onderwijs te geraken.

Op 1 februari 2014 telde deze opleiding 7383 cursisten, toch niet niets. Daarmee volgen 44 procent van alle verpleegkundestudenten de hbo5-opleiding. 46,6 procent van alle verpleegkundigen in Vlaanderen zijn hbo5-verpleegkundigen. Volgens de laatste cijfers die ik heb binnengekregen, is dat niet langer 46,6, maar 48,6 procent. Bijgevolg vormen ze een onmisbare schakel in de gezondheids- en welzijnszorg.

Tot hier mijn inleiding met achtergrondinformatie die u wellicht kende. Ik kom tot de kern van de zaak.

Op 1 april 2015 werd er op federaal niveau beslist om het beroepsprofiel van de verpleegkundige uit te werken. Er is door de sector maar één beroepsprofiel uitgewerkt. Ik verwijs even naar andere beroepsprofielen waarbij we in het verleden dat probleem ook hebben gehad. Dat was bij de hbo5 gidsenopleiding. Daar was er ook maar één profiel. Het bleek toen dat die zouden worden ingeschaald in niveau 6. Er is heel wat poespas rond geweest, om uiteindelijk een tweede profiel te hebben dat ook is ingeschaald op niveau 5. Dus één op niveau 5 en één op niveau 6, met een andere finaliteit.

Maar hier hebben we er maar één. De kans is dus reëel dat als die wordt ingeschaald in de Vlaamse kwalificatiestructuur en die wordt ingeschaald op één niveau – er is maar één profiel, dus ook maar één niveau –, dat op niveau 6 zal zijn. Dat betekent dat de opleiding hbo5 de facto ophoudt te bestaan.

Minister, zal de goedkeuring van één beroepsprofiel voor het beroep van verpleegkundige aanleiding geven tot een inschaling in de Vlaamse kwalificatiestructuur van slechts één opleidingsniveau? Of zou het kunnen dat één beroepsprofiel in de Vlaamse kwalificatiestructuur toch zou kunnen worden gespreid over twee opleidingsniveaus en bijgevolg over twee niveaus in de Vlaamse kwalificatiestructuur? Indien er toch maar één profiel blijft, en geen tweede profiel wordt gemaakt, zou het dan ook kunnen dat die in twee kwalificatieniveaus kan worden ingeschaald zonder een wijziging aan de regelgeving? Ik denk daarbij concreet aan artikel 13 van het Kwaliteitsdecreet van 30 april 2009.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp-a): Ik zou me graag aansluiten bij voorbije vraagstellers. We hebben het er in de plenaire vergadering inderdaad al kort even over gehad. U zei toen, in uw antwoord op een actuele vraag van collega De Meulemeester, dat u hbo5-verpleegkunde wil blijven waarborgen. Ik denk dat iedereen in de zaal daar tevreden mee was. Ondertussen is er het besluit in verband met het beroepsprofiel verpleegkunde. Heeft dat gevolgen voor hbo5-verpleegkunde? Het is een beetje dezelfde vraag als die van collega Daniëls.

De voorzitter: De heer Durnez heeft het woord.

De heer Jan Durnez (CD&V): Voor zover me bekend is er nog geen federaal besluit. Het is een advies. We kunnen onze posities goed voorbereiden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, het gaat om een zeer gevoelig dossier. Er zijn twee onderdelen, hbo5 enerzijds en de hbo5-verpleegkunde anderzijds. Ik haal ze uit elkaar, maar het gaat allemaal om hbo5. Principieel staat in het regeerakkoord en de beleidsnota dat we van hbo5 een volwaardig onderdeel van het hoger onderwijs willen maken. Ik maak nu even abstractie van hbo5-verpleegkunde.

Het biedt kansen voor de verdere democratisering van het hoger onderwijs. Het gaat om korte, arbeidsmarktgerichte opleidingen die geschikt zijn voor heel wat jongeren die de weg naar het hoger onderwijs nu nog niet vinden en bovendien spelen ze heel sterk in op concrete vragen van de arbeidsmarkt. Nog eens: in de screening die we deze namiddag hebben gekregen, zien we ook zeer goed wat ideaal op hbo5-niveau worden ingericht. Het is een ontbrekende schakel in alles wat we momenteel opzetten op het vlak van oriëntering, heroriëntering en studievoortgang. Ook studenten die op dit ogenblik een professionele bachelor volgen, maar zich willen heroriënteren, hebben eigenlijk geen alternatief binnen het hoger onderwijs.

Hbo5-opleidingen bestaan binnen het volwassenenonderwijs en de hbo5-opleiding verpleegkunde bestaat ook binnen het secundaire onderwijs. Het is al sinds 2009 de bedoeling om de bestaande opleidingen in het volwassenenonderwijs om te vormen. Sinds dit academiejaar zijn hogescholen mee verantwoordelijk voor de hbo5-opleidingen. Dat is volgens mij een stap voorwaarts. Dat was een belangrijke stap omdat er wat koudwatervrees was tussen de partners – het hoger onderwijs, het volwassenenonderwijs en het secundair onderwijs. Dat is een beetje doorbroken. We zien een constructieve samenwerking her en der op het terrein ontstaan. Dat is een goede zaak.

Er zijn ook al een aantal punctuele wijzigingen opgenomen in OD XXIV, dat hier volgende week wordt toegelicht. Ze zorgen ervoor dat hbo5-opleidingen beter aansluiten bij de logica van het hoger onderwijs. Ik geef de elementen al mee, maar ze worden volgende week toegelicht. Ten eerste, zoals bachelor- en masteropleidingen worden hbo5-opleidingen uitgedrukt in studiepunten en kunnen opleidingsonderdelen een creditbewijs opleveren. Ten tweede, die opleidingsonderdelen zijn op hun beurt gegroepeerd in modules. Dat bestaat niet in bachelor- en in masteropleidingen, maar het is een praktijk uit het volwassenenonderwijs die natuurlijk wel relevant is in het kader van het hoger beroeps- onderwijs. Opleidingen kunnen afstudeerrichtingen bevatten, bijvoorbeeld, als ze leiden tot verschillende beroepskwalificaties. Dat vermijdt dat er voor iedere beroepskwalificatie een andere opleiding komt. Die zaken zijn er gekomen op basis van het overleg tussen de samenwerkingsverbanden die nu hbo5 opleiden.

Om hbo5 uiteindelijk echt uit te bouwen, moet er nog werk ten gronde gebeuren. Cruciale aspecten zijn bijvoorbeeld de financiering en de implicaties voor het personeel. Die zijn nog nooit ten gronde uitgeklaard. Bij het decreet ter versterking van hbo5 in 2013 waren ambtelijke werkgroepen aangekondigd. Die zijn er niet gekomen. Het nodige beleidsvoorbereidende werk gebeurt nu door mijn administratie. Het is de bedoeling om nog in 2015 de noodzakelijke stappen in kaart te brengen en het decretale werk op te starten. Het doel is om te komen tot één duidelijk regelgevend kader voor hbo5 dat maximaal ingebed is in de regelgeving over het hoger onderwijs.

Een belangrijk aspect met betrekking tot hbo5 en de timing van de uitrol is effectief de Vlaamse kwalificatiestructuur. Er is voor gekozen om hbo5-opleidingen strikt te relateren aan de beroepskwalificaties. De reden is dat het om sterk beroepsgericht onderwijs gaat. Het nadeel is echter dat zo de uitrol van hbo5 natuurlijk afhankelijk is van timing van de uitrol van die kwalificatiestructuur, waardoor de omvorming van bestaande opleidingen, of de uitbouw van nieuwe opleidingen pas kan gebeuren op het moment dat de sectoren tot beroepskwalificaties zijn gekomen en die beroepskwalificaties ook zijn omgezet in onderwijskwalificaties op niveau 5.

Dat wordt ook een opdracht van de administratie. Ik denk dat we die logica nu beter gewoon correct volgen.

Ik kom tot de opmerkingen van de Vlor met betrekking tot de knelpunten in de procedure. Collega Celis, het advies van de Vlor is voor mij een zeer goede basis om de bestaande programmatieprocedure voor hbo5 beter te optimaliseren. Ik ben het bijvoorbeeld eens met de principes die de Vlor naar voren schuift, bijvoorbeeld dat de procedure openbaar moet zijn, transparant, zo kort mogelijk, met weinig administratieve lasten. Op dit moment wordt de huidige programmatieprocedure voor een eerste keer effectief doorlopen. Er is een beroeps-kwalificatie die tot een onderwijskwalificatie heeft geleid van niveau 5. Dat is de opleiding winkelmanagement. Dat is een opleiding die momenteel nog niet bestaat. De samenwerkingsverbanden hebben dus dossiers opgesteld, en die hebben nu bijna alle stappen achter de rug. Dat heeft onder andere mee geleid tot de vraag om een

en ander bij te sturen via Onderwijsdecreet XXV. Via die weg is er dus al voor een stuk tegemoetgekomen aan de opmerkingen van de Vlor. Het geheel wordt opgenomen in het algemeen regelgevend werk dat er nog is voor hbo5.

Collega Celis, er is dus heel veel in beweging. We moeten rekening houden met bepaalde tempo's, maar het is zeker mijn bedoeling om dat volledig in te bedden in ons hoger onderwijs maar toch de eigenheid niet verloren te laten gaan, omdat we er een heel specifieke groep jongeren mee aanspreken. Zoals ik al zei: sterk arbeidsmarktgericht, korte procedures, modules die moeten doorlopen worden, enzovoort.

Ook interessant is de financiering. De hbo5-opleiding zal niet openstaan voor studiebeurzen, maar er zijn wel een aantal middelen die bij de inschrijving moeten worden betaald. Velen zeggen mij dat, als die mee in het studiebeurs-systeem worden gestopt – maar dan moet ook het inschrijvingsgeld worden bekeken – dat geen meerkost zal zijn omdat jongeren zich sneller zullen kunnen heroriënteren. De opleiding wordt een heroriënteringsmodule, daar waar jongeren nu soms jaren blijven zitten in de professionele bachelor. Door de hbo5 zullen ze een volwaardige terugvalpositie kunnen krijgen. Wij moeten dat berekenen, maar sommigen zeggen me dat we niet bang moeten zijn dat in het financiële systeem te stoppen, want door de mogelijkheden om te heroriënteren ga je ook een waterval die nu misschien bestaat, stoppen.

Ik kom tot de hbo5 verpleegkunde. Collega Durnez, het nieuwe beroeps- en competentieprofiel voor het beroep van verpleegkundige is nog niet definitief goedgekeurd. De federale raad verpleegkunde heeft het profiel uitgewerkt met alle relevante actoren: overheden, onderwijs, beroepsverenigingen en alle gezondheidsactoren. Dat profiel is op 1 april voorgesteld op de plenaire vergadering van de federale raad en is daar ook goedgekeurd. Dat is als advies bezorgd aan de bevoegde minister Maggie De Block. Het is aan de minister om dit beroeps- en competentieprofiel in de federale regelgeving in te schrijven.

Het federale beroeps- en competentieprofiel is zelf geen beroepskwalificatie. Het wordt evenmin federaal ingeschaald op een kwalificatieniveau. Dat is zeer belangrijk. De beroepskwalificaties en de inschaling ervan is een zaak van de sectoren in de context van de Vlaamse kwalificatiestructuur. Het federale beroeps- en competentieprofiel is wel het wettelijke referentiekader voor de beroepskwalificatie van verpleegkunde, maar de gesprekken over die beroepskwalificatie in de zorgsector lopen nog. Het gaat daarbij niet alleen over de beroepskwalificatie van verpleegkundigen, maar over alle mogelijke profielen binnen de sector op de verschillende kwalificatieniveaus.

Zoals ik ook al aangaf bij de recente actuele vragen over dit advies, is voor mij de leerladder erg belangrijk. Die zorgt ervoor dat meer leerlingen en studenten de kans hebben om opgeleid te worden voor een zorgberoep, en ook dat op de werkplek verschillende profielen kunnen samenwerken. Dat is inherent aan de zorgsector: de goede samenwerking over de niveaus heen tussen verzorgenden, verpleegkundigen en artsen.

Ik verwacht van het Vlaamse overleg dat de sectoren die leerladder zullen vertalen in verschillende beroepsprofielen op een aantal niveaus. Ik vind het vanzelfsprekend dat ze daarbij rekening zullen houden met de huidige realiteit. Ruim 46 procent van de verpleegkundigen in Vlaanderen is momenteel hbo5 en 44 procent van de studenten is dat. Als we daaraan willen wijzigen, dan heeft dat niet alleen enorme consequenties voor de studenten maar ook voor de hele organisatie van ziekenhuizen en de verzorgingssector. We moeten alle effecten mee in rekening nemen.

Een duidelijke leerladder komt ook de arbeidsmarkt ten goede. Zorgberoepen zijn knelpuntberoepen. Beroepskwalificaties per niveau vergemakkelijken een adequate rekrutering en tewerkstelling binnen de sector.

Er is het federale beroeps- en competentieprofiel, de Vlaamse beroepskwalificaties, de inschaling daarvan, en uiteindelijk de onderwijskwalificaties die ermee verbonden worden. Omtrent die laatste stappen is het zo dat één beroepskwalificatie slechts op één niveau kan worden ingeschaald. Ik heb uitgelegd dat het federale profiel een uitgewerkte leerladder niet in de weg hoeft te staan. Het komt er nu op aan om dit verder te bespreken met de sector en de opleidingen hbo5 en bachelor. Intussen blijf ik ook de federale evoluties van nabij opvolgen. Ik zal minister De Block attent maken op het Vlaamse opleidingslandschap en daarbij het belang van de instroom via de hbo5-opleiding benadrukken. Het is nog niet opgelost, maar we delen dezelfde zorg.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis (N-VA): Ik ben heel blij dat er een en ander beweegt. Wat de timing betreft, moeten we afwachten tot de beroepskwalificaties zijn uitgewerkt. Er is natuurlijk een rechtstreekse link met het onderwijs.

Ik ben er enorm van overtuigd dat het de missing link is in het verhaal. Ik heb nog contact met oud-leerlingen en mensen die werk zoeken. Als we de hbo5-profielen goed op punt kunnen zetten, kunnen we heel wat kansen geven aan zij die niet aan de bak komen. Het zijn uiteraard niet alleen generatiestudenten die deze opleidingen volgen, maar ook werkenden en werkzoekenden die er hun gading in hopen te vinden. Ik kijk enorm uit naar het vervolg van dit verhaal, niet alleen voor wat betreft verpleegkunde maar voor de totaliteit van hbo5.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel voor uw toelichting en de bevestiging dat één profiel maar op één niveau kan.

Mijnheer Durnez, het klopt dat het nog niet is goedgekeurd, maar het aantal profielen dat op dat niveau niet is goedgekeurd in het verleden, is nagenoeg nul. Het zou een historisch moment zijn mocht het advies niet worden gevolgd. Dat kan natuurlijk altijd.

U zegt dat we uit de leerladder verschillende opleidingen zouden kunnen puren met een finaliteit in de zorgsector. Mevrouw De Meulemeester is zeker en vast bezig met de verschillende zorgberoepen die er zijn. Dat biedt ook een geruststelling voor het veld. We moeten onderwijs niet inrichten omwille van de scholen zelf, maar omwille van de leerlingen en de noden in de maatschappij. Dat is cruciaal. Voor leerlingen die zes jaar verzorging hebben gedaan en dan een zevende jaar bejaardenzorg of gezondheids- en welzijnswetenschappen, is de hbo5 verpleegkunde dé manier om in te stromen in het hoger onderwijs. Als we zien hoeveel er een schakelprogramma volgen en dan verpleegkunde doen, dan kunnen weinig andere richtingen op tegen die cijfers. Daarom alleen al is het wijs om die opleiding te behouden, weliswaar kwalitatief en in de totaliteit van de verpleegkundige beroepen.

De voorzitter: De heer Durnez heeft het woord.

De heer Jan Durnez (CD&V): Mijnheer Daniëls, ik heb wat meer jaarringen op de teller staan. Ik wil daarmee zeggen dat deze discussie cyclisch terugkeert. Ik ben minder pessimistisch dan uzelf over het al dan niet aanhouden van het advies en het omzetten in het KB 78, onder meer omdat de representativiteit van die raad in vraag wordt gesteld. Ik heb de samenstelling bekeken en het is overduidelijk dat er mankementen zijn. Ik heb de indruk dat de bevoegde minister daar oren naar heeft.

Diverse vraagstukken worden door elkaar besproken. De spanningsvelden en de problematiek van de stages, is een op te lossen zaak. Het andere is de Europese

richtlijn en de ontwikkeling in de Europese richtlijnen. Een derde zaak is het klassieke lobbywerk dat dertig jaar geleden ook al speelde om te proberen de oversteek te maken. Ik ben bijzonder verheugd dat de minister mee bevestigt dat in Vlaanderen de waardering voor de opleiding zeer groot is. Dat is binnen de ziekenhuissector uitdrukkelijk zo. Men is vrager dat het profiel en de opleiding blijven.

Ik geef nog een voetnoot. Als men die oversteek zou maken, dan wordt het een financiële zaak om u tegen te zeggen. Dat is in deze tijdsgeest misschien een element voor de federale overheid om rekening mee te houden. Dat staat los van de kwaliteit en de vraag die er is in de sector. Ik hoop dat we tot een eerbare oplossing kunnen komen in het belang van elkeen.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp-a): Minister, ik ben blij te horen dat het de goede kant opgaat en dat de bezorgdheid wordt gedeeld door alle fracties. Ik zal dit uiteraard blijven opvolgen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het Damesakkoord tussen Vlaanderen en Nederland en het behoud van Nederlandstalig onderwijs in het buitenland – 1780 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, minister, dames en heren, er zijn een aantal zaken aan het rollen gegaan naar aanleiding van vragen die ik heb gesteld over Nederlanders in Vlaanderen en Vlamingen in Nederland en Nederlandstalig onderwijs in het buitenland.

Op 26 januari 2015 overlegde de minister met haar Nederlandse collega over de mogelijke effecten van de nieuwe Nederlandse wetgeving rond studiefinanciering. Minister Bussemaker gaf toen aan dat de wijzigingen geen grote verschuivingen van de mobiliteit van studenten van Nederland naar Vlaanderen zal veroorzaken, een uitspraak die we in het najaar uiteraard zullen opvolgen. We zullen kijken of er boven de 20.000 die er nu al zijn, nog meer zullen bijkomen. Dan spreek ik over alle niveaus heen, niet enkel over de 7604 in het hoger onderwijs.

De ministers hebben op diezelfde dag ook afgesproken om tot een nieuw afsprakenkader te komen op het vlak van onderwijs tussen Nederland en Vlaanderen, het zogenaamde Damesakkoord dat het Herenakkoord uit 1991 moet actualiseren. In het kader van dit Damesakkoord is het de bedoeling om leerlingenstromen in kaart te brengen, wederzijdse mobiliteit aan te moedigen, ervaringen te delen en – voor ons cruciaal – het engagement te nemen om wederzijds proactief te informeren over beleidsbeslissingen die mogelijk een impact kunnen hebben op de studentenmobiliteit.

Uit uw antwoorden die ik mocht ontvangen op schriftelijke vragen blijkt dat het aantal Nederlandse leerlingen, studenten en cursisten – het gaat voor alle duidelijkheid over diegenen die niet in Vlaanderen zijn gedomicilieerd – jaar na jaar in stijgende lijn zit, en dat op elk onderwijsniveau. Omgekeerd stijgt ook het aantal Belgische leerlingen dat les volgt in de zogenaamde scholen voor Nederlands Onderwijs in het Buitenland (NOB). Het gaat dan over Belgische leerlingen, omdat Nederland geen Vlaamse cijfers heeft: zij maken dat onderscheid nog niet.

Die wederkerigheid die is opgenomen in het Herenakkoord, is volgens ons in de loop der jaren toch scheefgegroeid. Dat is toch niet onbelangrijk voor de N-VA. Het aantal Nederlanders dat dagelijks de grens oversteeft, bedraagt ongeveer 20.000. Het aantal Belgen in de NOB-scholen bedraagt ongeveer 1200. In een persbericht van 31 maart 2015 roept de stichting Vlamingen in de Wereld (VIW) u op om het NOB-vraagstuk ter sprake te brengen tijdens het overleg over het geplande Damesakkoord. Nederland bespaart de komende jaren namelijk fors op die uitgave en voorziet niet meer in verdere structurele ondersteuning, enkel in een subsidie tot en met 2016. Ik citeer uit het persbericht van VIW: "Dat buitenland is essentieel voor Vlaanderen. Meer en meer beslissingscentra en hoofdzetels van multinationals met vestigingen in Vlaanderen zijn elders in de wereld gevestigd. Vlaanderen is (...) een exportnatie en daarom afhankelijk van de bereidheid van Vlamingen om naar het buitenland te vertrekken. Het is cruciaal voor de positie van Vlaanderen dat er daar ook Vlamingen – expats dus – aan de slag zijn en blijven." Dan heeft men het dus over die buitenlandse hoofdzetels. Ik vervolg mijn citaat: "Eén van de voornaamste overwegingen om al dan niet te vertrekken naar het buitenland is de toekomst van de kinderen: kunnen ze daar Nederlandstalig onderwijs volgen en kunnen ze bij terugkeer naar Vlaanderen vlot aansluiten in een Vlaamse school." Dat laatste is nog veel belangrijker.

Minister, nu had ik vernomen dat er op donderdag in het paasreces normaliter een afspraak was gepland met minister Bussemaker, maar dat u verstek hebt moeten geven. Wat is nu de stand van zaken met betrekking tot het Damesakkoord? Welke engagement hebt u allebei vooropgesteld, of wat was er voorbereid? Een drietal dagen voor de afspraak zou plaatsvinden, heeft uw kabinet immers laten weten dat de afspraak niet kon plaatsvinden. Welke mogelijkheden ziet u om de wederkerigheid die voortvloeit uit de geest van het akkoord van 1991, te herstellen?

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro (Open Vld): De Vlaamse Regering investeert via een aantal wegen in het helpen verspreiden van content van het Vlaamse onderwijs. Er zijn me twee wegen bekend ter zake. Er is ADIBib, via Eureka, speciaal voor kinderen met een attest van dyslexie, slechtziendheid of slechthorendheid. Aan de andere kant is er op het eigen ministerie KlasCement, via een contract dat we zelf nog goed kennen, collega Daniëls. Daar is heel wat materiaal. Naast het les volgen in het buitenland in NOB-scholen, denk ik dat het voor expatouders echt wel een hulp kan zijn om via dat soort formules ook te worden ondersteund. Minister, ik vroeg me af of u ter zake nog mogelijkheden ziet, zeker als ik zie wat er allemaal al gedigitaliseerd is en beschikbaar wordt gesteld voor die bijzondere doelgroepen, via ADIBib. Misschien zou dat ook wel een manier kunnen zijn om heel wat didactische content ter beschikking te stellen van Vlamingen in de wereld.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Ro, voor mij is het zeer goed om al die content ter beschikking te stellen aan expats, maar is dat iets dat u in het Damesakkoord zou willen zien? Dat hoeft immers eigenlijk niet.

De heer Jo De Ro (Open Vld): De problematiek die collega Daniëls schetst, is dat mensen, voor ze beslissen voor een tijdje naar het buitenland te gaan, zeker willen weten dat ze voor hun kinderen in onderwijs kunnen voorzien.

Minister Hilde Crevits: Hier gaat het echter over de wederzijdsheid, over het aantal Nederlandse studenten hier en de ondersteuning, en de vraag in hoeverre die wederkerigheid blijft bestaan.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Absoluut. Ik ben benieuwd naar het antwoord over die wederkerigheid, maar als het probleem de vraag is hoe we die ouders

kunnen ondersteunen, dan is dat een goede formule. De Nederlanders hebben daar materiaal ter beschikking, en in het kader van de wederkerigheid kunnen ze dat ter beschikking stellen.

Minister Hilde Crevits: Dan kunnen we dat ook op die manier, ja. Ik wil dat gerust mee opnemen, ook bilateraal.

Mijnheer Daniëls, die afspraak was voorzien voor maandag, maar dat was eigenlijk geen afspraak over het Damesakkoord. Dat was een afspraak met de Nederlandse Taalunie.

Eigenlijk moest ik naar Den Haag gaan om er samen met minister Gatz met de Nederlandse minister Jet Bussemaker te spreken over de Nederlandse Taalunie. Zij kon er niet naartoe gaan en had haar staatssecretaris afgevaardigd. Ik ben dan ook niet naar die vergadering geweest, want dat zou raar geweest zijn.

We hadden dit echter niet formeel op de agenda geplaatst. Wel zijn we enkele damesakkoorden aan het uitwisselen. Enkele rode draden uit het ontwerp van akkoord zijn: het erkennen en blijvend waarderen van de voorbije en bestaande samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland op zowel politiek als ambtelijk niveau; het realiseren van een optimale informatie-uitwisseling en het leren van elkaar op het vlak van onderwijs en vorming in het bijzonder ook wat betreft studentenmobiliteit; het optimaliseren van de bestaande samenwerking, zowel op beleids- als op institutioneel niveau, alsook binnen internationale samenwerkingsverbanden; en meer overleggen op ministerieel niveau.

Uiteraard zal dat akkoord expliciete aandacht hebben voor de mobiliteitsstromen van studenten in het hoger onderwijs en de toegankelijkheid voor Vlaamse leerlingen van het Nederlandstalig onderwijs in het buitenland. Ik zei dus 'en', niet 'of', maar 'en'.

Het is onze ambitie dat het akkoord in de eerste plaats een invulling geeft aan het engagement van het Vlaamse regeerakkoord met betrekking tot het Nederlandstalig onderwijs in het buitenland zodat door dit akkoord een kwaliteitsvol aanbod van Nederlandstalig onderwijs in het buitenland wordt gegarandeerd. In het regeerakkoord staat, zoals u allen weet: "In samenwerking met Nederland streven we ernaar dat er een kwaliteitsvol aanbod van Nederlandstalig onderwijs in het buitenland blijft bestaan." In de beleidsnota Onderwijs staat dat het "kwaliteitsvol aanbod gewaarborgd blijft", dat is nog iets forser dan wat in het regeerakkoord stond.

Daarbij is het voor mij belangrijk dat Nederland naar de geest van de bestaande overeenkomst blijft instaan voor de structurele financiering van het NOB en de kwaliteitszorg zowel op het vlak van gebouwen als van kwaliteit en ondersteuning van de lesgevers. Bovendien moeten onze Vlaamse kinderen in het buitenland een gelijke toegang hebben tot het NOB-aanbod.

Het Verdrag van de Europese Unie voorziet in een vrij verkeer van personen. Dat betekent dat ons onderwijsaanbod openstaat voor elke Europese burger. We hebben geen intenties om een 'instroombeperking' voor Nederlanders in te stellen. Wel zullen we de mobiliteitsstromen veel strakker moeten monitoren en daarover met Nederland in overleg gaan – wie verandert van beleidsdepartement ziet veel verrassingen bij het leren kennen van iets nieuws. Nu wordt dit niet zo fel gemonitord, maar het is belangrijk om dit te bekijken.

De laatste teksten heb ik nog niet bij. Er is ook nog geen consensus over, maar dit zijn voor mij de elementaire bouwstenen. Ze moeten erin zitten.

Mijnheer Daniëls, ik zal u snel op de hoogte brengen van het akkoord, ik zal uw volgende vraag niet afwachten. Ik hoop dat het de komende maanden gebeurt.

We zijn nu trouwens aan het bekijken of ik naar Jerevan ga voor de Bologna-conferentie. Als ook minister Bussemaker gaat, kunnen we ons akkoord misschien in de lucht tekenen. Vandaag of morgen wordt beslist of ik ga en of zij ook gaat. Sowieso moet het over een paar weken volledig uitgeklaard zijn.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik ben heel blij met uw antwoord. Het geeft in niet mis te verstane bewoordingen weer wat u wilt bereiken, namelijk opnieuw een structurele financiering die voldoende is om het Nederlands onderwijs in het buitenland te kunnen blijven garanderen. Dat was inderdaad de inhoud van het voormalige Herenakkoord.

Ik heb misschien nog een suggestie voor als u dan toch met uw Nederlandse collega in de lucht hangt. Op dit moment krijgen onze Vlaamse leerlingen daar de geschiedenis van Nederland en de aardrijkskunde van Nederland onderwezen. Het is heel boeiend om te zien hoe land moet worden gewonnen op water, dat kan misschien aan de kust nog nuttig worden in het licht van de honderdjarige storm die op ons afkomt. Ook de geschiedenis van Nederland lijkt me heel boeiend, over de gemeenschappelijke Nederlanden bijvoorbeeld. Misschien moeten we bekijken of het mogelijk is om ook een aantal Vlaamse accenten mee te geven aan onze leerlingen. Dat lijkt me toch ook een vraag waard.

We zijn in Vlaanderen afhankelijk van buitenlandse beslissingscentra. Als we onze Vlaamse bedrijven en zeker de multinationals hier willen houden, dan is het cruciaal dat we ook daar mensen hebben die in de hoofdzetel mee beslissingen nemen.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Daniëls, uw 'wishlist' is heel lang, maar u weet ook in welke context ik aan het spreken ben met de Nederlanders.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Ja, in de context van 20.000 naar hier en 1200 van ons daar. *(Gelach)*

Minister Hilde Crevits: Ik denk dat u mij heel goed begrijpt...

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.